

casos, sobretot els anys 60 i 70, de publicacions que han tingut una posició força despolititzada i de servei local, com seria el cas de "Sis" a Agramunt (Urgell). També s'ha de remarcar la presència soviàtica entre els equips de redactors i col·laboradors de gent que hi figura no pas per identificació ni militància política sinó per un afany de servei informatiu i cultural, sovint no practicable en cap altre marc i que amb la seva tasca acostumen a donar a la premsa oficial una nota d'identitat i de de cultura local, sobretot en el camp de la història local.

2. La premsa catòlica

La premsa de l'Església catòlica, l'únic sector social que per la seva indefinició jurídica i col·laboració amb el nou règim va ser autoritzat a editar premsa pròpia sotmesa inicialment només a la censura eclesiàstica, va reaparèixer aviat un cop acabada la guerra civil, però en cap moment va pretendre entrar en competència informativa amb la premsa oficial. Les publicacions dels bisbats i les parroquies catalanes es varen orientar durant molts anys únicament a la informació pròpia de les qüestions religioses i a l'apostolat. Tan sols a poblacions en les quals no hi havia altra mena de premsa van optar d'entrada per donar lloc a les seves pàgines a la informació local. Després no seria fins els anys 60 que en algunes capitals de comarca la premsa catòlica es decidiria a entrar en competència informativa amb la del Movimiento, motivada pel canvi d'orientació en el si de l'Església arran del Concili Vaticà II i la progressiva extensió entre el clergat i els catòlics d'un estat d'opinió favorable a reformes democràtiques i a la recuperació dels signes d'identitat catalana.

La millor prova més clara d'aquest paper marginal de la premsa catòlica al llarg de molts anys la tenim que cap de les tres capitals de província té cap publicació diocesana ni parroquial d'amplis difusió, llevat de la revista mensual "Vida catòlica" de Girona que lògicament no era ni de lluny competitiva amb el diari "Los Sitios". El 1966, en canvi, el primer diari aparegut sota la vigència de la Llei de Premsa i Imprenta és el "Diario de Lérida", editat per l'empresa "Publicaciones Católicas Ilerdenses S.A.", dirigit per un capellà i vinculat al bisbat de Lleida.

A més d'aquesta absència de publicacions catòliques a les capitals de província, tampoc als caps de comarca hi són gaire presents. Ni Sabadell, ni Terrassa, ni Manresa, ni Noya, que tenen diaris i periòdics del Movimiento, ni Badalona que té un bisetmanari, ni Vic, tot i ser seu de bisbat, ni Vilanova i la Geltrú, ni Berga, ni Reus, ni Vallès, ni Tortosa, que tenen setmanaris.

Figueres, Vilafranca del Penedès, Igualada i Granollers tenen revistes parroquials als anys 40, setmanaris que només cap els anys 60 competiran amb més o menys sort amb els del Movimiento, així com Olot en fins 1955, en ocasió de la Santa Missió no surt "Olot Mision", que serà amb el temps una de les més combatives revistes catòliques a finals dels 60 i primers dels 70. La relació de la premsa catòlica davant l'oficial, com es pot veure, és de neta inferioritat.

Els punts d'influència principals d'aquestes publicacions parroquials són en canvi una sèrie de poblacions petites i mitjanes que ja els anys 40 comp-

taren amb un setmanari, una revista quinzenal o mensual, editades molt sovint sota la fórmula ja clàssica de "suplement del full parroquial" com a única publicació local. Registrem així i conyint-nos únicament als anys 40 els casos de Martorell (Baix Llobregat), Sant Adrià de Besòs (Barcelona), Arenys de Mar, Argentona, Calblà i Sant Pol de Mar (Maresme), Castellar del Vallès (Vallès Occidental), la Garriga (Vallès Oriental), Banyoles i Capà, de la Selva (Gironès), Sant Sadurn d'Anoia (Alt Penedès), l'Arboç del Penedès (Baix Penedès), l'Espuga de Francolí (Conca de Barberà) i Taradell (Osona).

En alguns casos aquesta periòdica s'han consolidat al llarg del temps, i han estat vingut el veritable periòdic local com són els de "Vida Parroquial", després "Solc" a Martorell, "Vida Parroquial" a Arenys de Mar, "Estela" a Calblà, "Toris" a Castellar del Vallès, "Full Parroquial de La Garriga" a La Garriga, "Horizontes", després "Revista de Banyoles" a Banyoles, "Luz y vida" a Capà de la Selva, "Juventut cristiana" a Sant Sadurn d'Anoia i "Taradell" a Taradell.

De totes maneres i tant en uns casos com en els altres, la premsa catòlica es presentava amb un objectiu fonamental que expressa ben clar aquesta cita: "El Pensamiento de Cornellà" viene a hacer apostolado de Cristo; todo lo estudiará y tratará cuanto sirva a este Santo Ideal" (41). Les característiques del catòlicisme de la postguerra i la seva vinculació al règim franquista duien sovint la premsa catòlica a fer elogis del dictador com aquests: "El Pensamiento de Cornellà" que elogia "D. Francisco Franco Bahamonde, encarnación viviente de la buena fe, tenacidad, capacidad i sacrificio al servicio de un ideal" (42) o a formular afirmacions d'apostolat patriòtic com aquesta que cita de "Vida catòlica" de Girona: "el catòlico debe amar a su Patria, como Jesús amó a la suya. El amar debe traducirse en obras. El catòlico de verdad cumple todos los deberes con su Patria. De obras le demostraron los asociados a la Acción Católica de Girona en los días de nuestra Cruzada" (42).

Al·lusions amb aquesta a les víctimes catòliques de la guerra civil són abundants i sovint fins i tot el leit-motiv de les publicacions d'una Església a la qual el nou règim donava a canvi de la seva col·laboració una situació de privilegi. Encara el 1958, el setmanari "Vida Parroquial" de Figueres dedicaria el seu número extraordinari número mil un ampli espai commemoratiu dels capellans assassinats l'any 1936.

Alguns d'aquests periòdics, pel que sembla, havien començat com a periòd-

dies murals a l'entrada de les esglésies. Aquest és un altre dels temes interessants d'estudi a nivell local i sobre el qual tenim poques dades. Cal suposar que les dificultats materials dels primers anys de la postguerra i l'escassetat de paper premsa devien portar com a solució més a l'abast l'elaboració de periódics murals, en els quals hi ha, per exemple, l'origen d'"El Pensamiento de Cornellà" i que devien abundar també a altres llocs. Tenim el testimoni de Rubió, per bé que no hi hagué posteriorment una publicació parroquial immediata, un cronista local explica que "terminada la contienda aparece una nueva modalidad de publicaciones periodísticas, fruto precisamente de la guerra, los periódicos murales. La parroquia y las juventudes de sus asociaciones, dirigidos especialmente por los Vicarios adjutores, cuidaron de su composición, se produjeron excelentes y admirables ejemplares, interviniendo en la decoración los artistas y aficionados de la población, el fondo se renovaba cada mes y los artículos, novedades y noticiario cada semana. Se colocaba a la fachada de la iglesia a la parte baja del campanario."(43)

En sovint les revistes catòliques locals sorgien com a necessitat d'expressió de les organitzacions juvenils d'Acció Catòlica. Així succeïa per exemple a Granollers amb l'inicial "Boletín de A.C.". En aquest cas, molts anys després en la commemoració del número 1.000 de "Granollers, Comunitat Cristiana", els seus pioners evocaven com "el qui va començar fou Mn. Lluís Martí, un vicari que s'emportava tot Granollers. Era un "revolucionari"(...) Es volia crear un portaveu de les activitats dels joves d'A.C. Va ser una conseqüència de la múltiple activitat. Primerament es varen fer uns periódics murals. Va néixer perquè a "Estilo" (periódic del Movimiento) "hi havia una columna dedicada a l'Acció Catòlica, però els joves varen voler una publicació pròpia, com a conseqüència de les inquietuds que Mn. Martí ens transmetia"(44)

Al llarg d'aquesta evocació dels pioners del que acabaria sent "Granollers Comunitat Cristiana", una de les revistes parroquials més castigades pel Govern a finals dels anys 60 i primers dels 70, hi ha alguns altres paràgrafs que transcriu també perquè apunten d'alguna manera l'evolució i transformació de tota la premsa catòlica.

"Al començament es pretenia que els joves d'A.C. no es contagiessin amb ideologies estranyes. Erem un grupet que escrivíem de cara endins. Després es va anar obrint i va anar canviant"(...) "Va tenir una primera etapa amb trompades inicials. Quan es va convertir en setmanari, les garrotades venien de dintre i tot. Després una època sense trompades i, finalment, les trompades fortes."

Més que un naixement n'ha tingut molts"(...) "La realitat és una mica magra. Actualment hi ha molta indiferència. Ni pels diaris, no s'interessa molta gent. No hi ha clima ni ambient de parroquia. En els darrers temps la revista era molt intel·lectual i a molta gent que anava a la parroquia no els agradava. En canvi hi havia gent que no anava a missa i que la llegia amb fruïció." (...) "si hi ha algú al davant, continuarà". (45)

En l'evolució de l'Església catòlica mateixa la que fa canviar la seva premsa i no és tant una decisió concreta de ningú com el procés de canvi que es va operant en les comunitats locals i parroquials, inspirat per rectors i vicaris arreu, en l'esperit del Concili Vaticà II i que exerceixen sobre grups de joves, preferentment, un guiatge que va més enllà de l'estrictament religiós. Els anys 50 i 60 aquests grups, que ja representen una altra generació de l'Acció Catòlica, una versió renovada que cerca una altra mena d'espiritualitat catòlica que es preocupa dels problemes immediats que descobreix al seu entorn, que aviat deixarà de parlar del domini i parlarà del Tercer Món i que en les ciutats grans obre els ulls als problemes d'acolliment i integració social de les onades recents de la immigració.

A Sabadell, explica l'historiador local Andreu Castells, "des del punt de vista social la primera revista important va ser "Eufòria", nascuda el 1957 en el si del Sagrat Cor de Maria, amb Pere Maria Casaldàliga -aquell capellà que fugí de Sabadell i es dirigí a treballar a l'Àfrica i a l'Amèrica i que no va acceptar la roba talar de bisbe perquè ja es considerava prou pagat amb l'adscripció sacerdotal a seques. "Eufòria" es produïa contra les coves-habitacles que encara quedaven, advocava per la llibertat d'expressió, per la llibertat econòmica i va desaparèixer després de tractar el futbol de tipus comercialitzat i de publicar una lletra "arreglada" d'una jerarquia municipal en la qual es mendicava, prop ~~de~~ d'industrials i comerciants, ajuda per l'equip de futbol local, per tal com la desaparició d'aquest "crearia problemes de tipus social que tenem la obligació de evitar". Hi hagué meua culpa. Va admetre's que l'"espíritu del 18 de julio" fou el de la autèntica Espanya cristiana", però la censura li va suprimir més d'una pàgina. Mai més no se n'ha sabut res". (46)

L'Església catòlica va esdevenir així per mitjà de la seva premsa, ben aviat, la única consciència crítica més o menys tolerada pel règim i la seva actitud es consagra sobretot a partir de la Llei de Premsa de 1966, que és la

primera i potser única lliberalització important del règim franquista. Entorn d'aquests anys hi ha tota una segona tongada de revistes parroquials, sobretot a pobles petits i que ja no tenen aquella vocació exclusiva d'apostolat religiós, sinó que, a partir d'una concepció renovada de la presència de l'Església en la societat, publiquen reflexions de tipus religiós, però també una creixent informació local i alguns articles i comentaris sobre qüestions més generals de la problemàtica espanyola i d'arreu del món. És en aquests anys i en bona part en aquesta premsa parroquial, sovint elaborada artesanalment quan es tracta de pobles petits, que es trenca el gel de la reivindicació catalana i que es va introduint i reprenent de manera lenta però segura la publicació de textos en català.

A les comarques de Girona, la premsa catòlica pren un relleu més acusat i fins i tot en un moment concret, coincidint amb la promulgació de la Llei de Premsa, s'apunxa la possibilitat de donar-li una nova dimensió. A llarg del període 1939-1979, la premsa d'aquestes comarques no assolix una xifra molt alta de publicacions, però aquesta dada no és representativa de la realitat periodística que amaga, en el conjunt de la qual la premsa catòlica hi té un pes considerable fins gairebé al final de la dictadura.

Les quinze publicacions existents l'any 1966 a l'àmbit de la província de Girona es reparteixen així: un diari del Movimiento a Girona, dos setmanaris del Movimiento a Figueres i Olot, dos setmanaris d'Acció Catòlica a Figueres i Olot, una revista quinzenal d'Acció Catòlica a Banyoles, una revista quinzenal independent però propera a l'Acció Catòlica a Blanes, una revista quinzenal del Movimiento a Blanes, un setmanari independent a Girona, un setmanari independent a Sant Feliu de Guíxols, dues revistes mensuals d'Acció Catòlica a Girona i Caçà de la Selva, una revista mensual de l'Ajuntament a Palanós, una revista mensual d'un patronat a Palafrugell i una revista mensual independent a Mioret de Mar.

Les cinc publicacions catòliques, un terç del total, tenien una influència remarcable, ja que dues competien informativament a Figueres i Olot amb el Movimiento, dues més monopolitzaven la informació local a Banyoles i Caçà de la Selva i "Vida catòlica" de Girona es situava en un marc més general, mentre que "Recull" de Blanes, que hi era propera ideològicament, dominava també el mercat local propi malgrat la competència momentània i frustrada d'una revista oficial. Per un moment tot feia pensar que la premsa catòlica del bisbat de Girona podia jugar un paper més actiu, més normalitzat i més

decisiu, en la cobertura informativa, almenys a les tres comarques més importants, Gironès, Garrotxa i Alt Empordà. A Figueres, cosa significativa, "Vida Parroquial" havia modificat aparentment el seu nom, esdevinint "V.P.", amb el subtítol de "Setmanari de Figueres", seguint la filosofia conciliar de l'"aggiornamento".

El mes d'agost de 1966, quatre mesos després de la promulgació de la Llei de Premsa, "Vida Catòlica" de Girona, "V.P." de Figueres, "Olot Missió" d'Olot i "Horizontes" de Banyoles publicaren un número conjunt bilingüe en el qual editorial, que reproduïa sencer, s'exposaven objectius ambiciosos que després no seran duts a terme. Val a dir que una unió de les quatre publicacions en un únic setmanari hauria pogut significar un periòdic d'uns 7.000 exemplars de tiratge, bilingüe, cosa que en aquell moment hauria estat una novetat important i fins a cert punt una alternativa clara d'informació local a nivell intercomarcal, amb l'esperit ~~antautoritari~~ democratitzador i catalanista que la impregnava, davant el diari oficial "Los Sitios" que en aquell moment no tenia una difusió per nderno superior a la xifra esmentada en totes les comarques gironines.

L'editorial, titulat "Cuatro revistas en una" (47), deia així:

"En cuatro puntos de la geografía gerundense, cuatro revistas distintas e independientes entre sí -siempre unidas des de siempre por el mismo espíritu- venimos dando a nuestros respectivos lectores el periódico pan de la información y de la opinión cortada en blancas rebanadas de papel que condensan un pequeño mundo de realidades, de inquietudes y de buena voluntad. Con las páginas de estas cuatro revistas -jóvenes unas, cargadas de años otras- podría escribirse un importante y apasionante capítulo de la historia diocesana y provincial".

"Hasta hoy hemos trabajado cada cual por nuestra cuenta, sin más contacto que el normal intercambio de ejemplares y el periódico saludo de los buenos amigos. Pero he aquí que ahora hemos decidido encontrarnos, fundidos estrechamente en un abrazo verdadero y danzar juntos, por una vez cieglera, la redonda sardana de nuestra amistad. Así ha nacido este número especial en cuyas cuarenta páginas, sin abdicar de su propia personalidad, VIDA CATOLICA de Girona, V.P. de Figueras, ~~GRUP~~ HORIZONTES de Banyoles y OLOT MISIÓN de Olot se confunden y se mezclan para brindar al lector -a los siete ni lectores que suman los habituales de cada una de ellas- un servicio informativo de inesperado alcance, de amplia resonancia y de indudable eficacia."

"Dos testimonios concretos son los que pretendemos dar con este número insólito y excepcional. En un momento religioso y civil tan interesante como el presente, nada más necesario que un primer testimonio de unidad. El Concilio por una parte y la Ley de Prensa por otra han actuado como liberadores de tensiones permitiendo a los periódicos españoles una más clara definición de su postura en lo religioso y en lo político. Cada día será más fácil conocer a un hombre por los periódicos que lee, pues es obvio que las diferencias existentes entre ellos irán acentuándose más y más. Aprovechando esta coyuntura histórica singular, empezamos por declararnos unidos no sólo en lo esencial sino incluso en el tono y en el matiz con que lo esencial es expuesto y tratado. Empezamos y suscribimos lo de todos. Es nuestro testimonio de unidad."

"Hemos abierto las ventanas de este número a una panorámica espiritual, arterial, cultural y deportiva de nuestras cuatro ciudades, sin duda las más representativas de la Diócesis y de la Provincia. No haciendo un inventario tan exhaustivo como pocos periodísticos, sino escogiendo y glosando cuatro aspectos locales e comarcales de cada tema del sumario. Alabando unas veces, demostrando otras. Juzgando siempre, que en esto consiste el periodismo honrado."

A estos temas generales hemos agregado la cuádruple consideración de otros: el turismo desde los cuatro ángulos de la provincia más turística de España. Costa y montaña, lago y ciudad, con su sol y su sombra, sus ventajas y sus desgracias. Completan el número unas colaboraciones extraordinarias que empiezan con la de nuestro señor Obispo; ella sola es la mejor recompensa para nuestro esfuerzo. E lo cierran unas páginas presididas por los respectivos anagramas de las cuatro revistas, en las que cada una ha querido incluir, en apretada ofrenda, lo mejor de sí mismo."

"El resultado de esta ilusión y de este trabajo en equipo se encuentra ahora delante del lector. Unidos para servirle, dejamos que nuestra fraternal solidaridad de papel pueda alzarse toda entera en la palma de la mano."

Des d'un punt de vista polític és interessant remarcar que, entre els col·laboradors d'aquest número hi trobem Francesc Ferrer i Gironès, que deu anys i encara més tard serà senador per la candidatura socialista, Eimard Puig i Vayreda que arribarà a ser regidor i alcalde de Figueres per Convergència, així com Narcís Jordi Aragó, director durant molts anys del setmanari "Presència". L'experiència no va passar d'aquí i les quatre revistes seguiran camins semblants en un primer moment i més diferents més endavant. Així, "Vida catòlica" tingué

dificultats internes al llarg dels anys 70 fins a desaparèixer, "V.P." va deixar de publicar-se el 1974, mentre que "Olot Missió" actuà de punta de llança de la renovació del periodisme olotí fins que a final de 1978 va deixar pas a "Olotí", setmanari d'esquerres, i "Horizontes" es transformava més tard en "Revista de Banyoles", sempre sota la tutela parroquial.

De totes maneres, l'experiència del número conjunt marca d'una manera clara el punt d'evolució d'una premsa catòlica de postguerra a una nova etapa en la qual es pretén, com deia el director de "V.P.", mossèn Manuel Pont i Bosch, "sin dejar de verdadero espíritu, tender a ser menos confesionales y más ciudadanos" i amb la pretensió, expressada per "Olot Missió" de "llegar a dar forma a un semanario que se lea con fruición por bueno, no por piadoso". (48)

Tres anys més tard, quan el 1969 hom va celebrar a Barcelona la primera Exposició de Premsa Catalana, de les trenta-sis publicacions comarcals que hi havia, vint-i-quatre eren catòliques, ja fossin editades per parroquies o altres organitzacions religioses. D'aquestes cinc eren en català: "El Full" de Centelles (Osona), "Full Parroquial de La Garriga" de La Garriga (Vallès Oriental), "La Veu" de Vilassar de Dalt (Maresme), "Resse" de Santa Coloma de Gramenet Parhers (Selva) i "Impuls" d'Arbeca (Garriguès). Les altres dinou eren bilingües, sempre segons la guia de l'exposició "Barberà, butlletí parroquial" de Barberà del Vallès (Vallès Occidental), "Gerola" de Sant Adrià de Besòs (Barcelonès), "Congruum" d'Acció Catòlica Rural de Barcelona, "Crit" d'Argentona (Maresme), "El Carretó" de Gallifa (Vallès Oriental), "El Pensamiento de Cornellà" de Cornellà de Llobregat (Baix Llobregat), "Grama" de Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès), "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers (Vallès Oriental), "Horizontes" de Banyoles (Gironès), "Olot Missió" d'Olot (Garrotxa), "Taradell" de Taradell (Osona), "Vida catòlica" de Girona (Gironès), "V.P." de Figueres (Alt Empordà), "Gua" de Premià de Mar (Maresme), "Vida Parroquial" d'Arenys de Mar (Maresme), "Llac d'unió" de Molins de Rei (Baix Llobregat), "Presència" de Terrassa (Vallès Occidental) i "Girera" de Noya (Maresme).

En aquesta època la premsa catòlica ja és ben lluny de la identificació i col·laboració amb el règim i la militància apostòlica que la caracteritzaven els anys 40. La prova més clara és que reben de ple les conseqüències de la aplicació rigorosa i restrictiva de la Llei de Premsa. Així d'un total de seixanta-cinc especimens oberts contra la premsa comarcal durant el període, 1969-1984,

tranta-un corresponen a revistes de l'Església catòlica. D'aquestes, dotze expedients varen correspondre a "Granollers Comunitat Cristiana", sis a "Olot Hisió", quatre a "Tothom", tres a "Urgana", dos al "Full Parroquial de la Gavri-ga" i un en cada cas a "El Pensamiento de Cornellà", "Ressò", "Vida Parroquial" d'Arenys de Mar i "Hansana" de Santa Eulàlia de Ronçana.

Moltes vegades aquests expedients i sancions eren per extralimitació de la temàtica per a la qual les revistes estaven autoritzades. D'altres, clarament per ~~infraacció~~ presumppta infraacció de la Llei de Premsa en article de continguts. "Granollers Comunitat Cristiana" supera fins i tot a "Presència" de Girona en nombre d'expedients oberts, bé que aquesta és únicament una de les dades a analitzar a l'hora de fer recompte de la repressió.

Es un moment, d'altra banda, de creixent diversificació entre les publicacions catòliques d'unes i altres contrades, tant a nivell ideològic com pel que fa al manteniment o a la superació del paper de suplència assumit al llarg d'aquesta anys. A mig termini resultarà que aquelles que havien assolit la realització d'un servei informatiu més normalitzat, competint directament amb la premsa oficial, acabaran per desaparèixer com és el cas de "V.P." de Figueres i "Olot Hisió" d'Olot, bé que per circumstàncies ben altres, per una crisi interna la primera i per un afany de clarificació i de normalització plena de la premsa olotina, la segona. A mesura que avancen els anys 70, la premsa catòlica redueix la seva presència als caps de comarca i ciutats que ja tenen altres publicacions, tot i que resta excepcions restades com "Tothom", de Vilafranca del Penedès, que no es normalitzarà empresarialment fins 1981, mentre que es manté en general en aquelles poblacions mitjanès ^{transmissió} on segueix sent l'òrgan bàsic d'informació local i continua i fins i tot potser es potencia en pobles petits on segueix sent sovint la millor fórmula d'animar la realització d'experiències de premsa local.

Tocant a l'evolució ideològica durant els anys 70, regiera alhora la varietat que també en altres aspectes es fa evident en l'Església catòlica catalana. Entre unes comarques i altres podem trobar exemples de publicacions parroquials moderadament conservadores i d'altres de molt acesarades. Potser el cas més extrem i significatiu sigui el de "Urgana", la revista de les parroquies de Santa Coloma de Gramenet que des de 1969 que va sortir ha tingut sempre una clara tendència d'esquerra, en una ciutat d'immigració in el propi rector va ser elegit alcalde per la candidatura comunista l'abril de 1979, alho

ra que el fundador i primer director de la revista, mossèn Jaume B. Sanyrach n'era elegit regidor. Entre el grup més rellevant de premsa catòlica caldria citar també per il·lustrar aquesta evolució ideològica cap a posicions d'esquerra, els casos d'"Glòria" i "Tothem".

La diversitat de funcions de la premsa catòlica catalana queda subratllada encara pel fet que hagin estat bisbats de comarques els impulsors de tres publicacions notable en la premsa catalana contemporània com "Cavall fort", "L'Infantil" i "Orifloma", així com l'edició de "Serra d'Or" per part del monestir de Montserrat. "Cavall fort" i "Orifloma" nasqueren al bisbat de Vic, la primera com a revista infantil i juvenil que s'ha imposat de ple en el mercat i la segona com a revista dels soldats de la diòcesi que aviat es transformà en una revista de la joventut avançada, en català ~~lèxic~~ com totes, que va ser ^{sense haver pogut} després ~~aproximadament~~ superar una forta crisi d'identitat ideològica. "L'Infantil" nasqué al bisbat de Solsona, paradoxalment una comarca que amb prou feines ha tingut premsa pròpia al llarg del període 1939-1979, i ha aconseguit consolidar-se també, bé que canviant més tard de nom per "Treizevents".

3. Resistència i ressorgiment

Els límits de quan comencen les actituds de resistència a la dictadura entre la premsa comarcal són molt difícils de precisar mentre no disposen de suficients estudis locals sobre la qüestió. Sense dubte, però, en enfocar-la hem de començar per fer esment del "Full Parroquial" que va publicar-se a Vallès (Alt Camp) el 18 de febrer de 1939, no gènerament en català, un full doblet en quatre pàgines i tamany quartilla, promogut per l'arxipreste de la vila, doctor Joan Cassia. Segons una referència de premsa citada per Josep Benet (49), "su contenido no fué del agrado de ciertas autoridades y fué prohibido el mismo domingo. El domingo siguiente -26 de febrero- se publicó de nuevo, pero con otra presentación y la misma finalidad, si bien redactado en castellano".

Aquest incident exemplars o desvingut en els ~~primers~~ ^{primers} temps de ~~l'ocupació~~ ^{l'ocupació de Catalunya} quan ~~les tropes de Franco~~ ^{les tropes de Franco} arribat a la frontera francesa i faltaven algunes setmanes pel final definitiu de la guerra civil espanyola, forma part d'una actitud de resistència natural i espontània, bé que ràpidament sufocada, de la població de Catalunya a la imposició d'una castellanització absoluta que hom potser no esperava tan dràstica. Benet en la seva "Catalunya sota el règim franquista" ⁽⁵⁰⁾ aporta cites de la premsa de l'època que fan palès que van caldre sancions i multes per a convèncer la gent de la necessitat d'extorrrar el català dels rètols de les botigues, dels bitllets dels autobusos i de tants altres aspectes de la vida quotidiana. I en contrapunt a una informació del diari "ABC" de Sevilla del 14 de febrer segons la qual "empieza a publicarse la HOJA PARROQUIAL y en todas partes se predica en castellano", explica ⁽⁵¹⁾ que "a despit de les prohibicions oficials de continuar emprant la llengua catalana en les esglésies de Catalunya, nombrosos sacerdots catalans continuaven mantenint-se fidels a la llengua del poble, d'acord amb els ensenyaments tradicionals de l'Església i, en contradicció, per tant, amb les ordres donades per les autoritats d'ocupació i amb la jerarquia eclesiàstica que les secundava".

L'actitud del rector de Vallès és potser un dels màxims exponents d'aquesta resistència dels sacerdots catalans a complir les esmentades ordres, que, segons Benet, "provocava nombrosos atacs contra ells, denúncies i sancions continuades per part de les forces d'ocupació. A la nova premsa franquista, publicada a Barcelona, trobem articles que denunciaven amb llenguatge violent l'actuació d'aquells sacerdots, fidels a llur poble i a l'Es

glésia de Catalunya". (52)

Serà doncs la mateixa església catalana, al cap d'una colla d'anys, a través de les publicacions que anirà creant en castellà la que tornarà a donar veu a les actituds de defensa de la llengua i de la identitat de Catalunya i suport a les idees i posicions favorables a la liberalització del règim. Però serà ja des d'una situació política força evolucionada. Superat el conflicte inicial i momentani de l'esmentada resistència a la castellanització absoluta també de la vida religiosa, en la qual pot dir-se com ha fet Josep Benet, del del nou bisbe de Barcelona, Diaz de Cànara, que la jerarquia eclesiàstica, composta majoritàriament per bisbes no catalans, "arribà a posar l'Església al servei de la colonització de Catalunya i a utilitzar-la com a instrument de propaganda del règim franquista", aquest va trobar el camí explanat, gràcies sobretot a la dura persecució exercida contra els vestigis més restants de la Catalunya republicana i que pel que fa a la premsa comarcal podria quedar simbolitzada per l'afusellament a Girona de l'escriptor Carles Rahola, a causa entre altres coses, com consta a la sentència, pels seus articles a "L'Autonomista".

Aquesta desaparició física i moral de qualsevol vestigi del règim republicà, i extinció dels sistemes autònoms i dels signes més senzills d'identitat catalana, fou dut fins a l'extrem d'hostigar obsessivament els catalans a parlar sempre "el idioma del imperio", a no parlar ni de cas el català més que a casa, de portes endins. "En Fin", com diria el falangista penedit Dionisio Ridruejo més tard, "los periódicos de Barcelona y Bilbao -todos en lengua castellana- se encargaron durante años de "españolizar" las correspondientes regiones". (53)

A mesura que avancen els anys 40 la vida col·lectiva de les comarques entra en un túnel llarg i fosc del que costarà molt de sortir i del qual només al llarg dels anys 60 se'n podrà a començar a veure la llum encara remota de la sortida. El clima cultural de comarques resta orfe de punts de referència tant interiors com gairebé exteriors, degut a la forta censura existent a la premsa i als altres mitjans d'informació i a la intensa propaganda franquista i catòlica. A mesura que es van incorporant a la vida col·lectiva noves generacions de ciutadans i la dictadura va prenent amb el pas del temps una dimensió de "normalitat" tota activitat social parteix ja d'una acceptació si més no com a mal menor inevitable del context socio-polític vigent i en tot cas es plantegen actituds més o menys possibilistes i reformistes. Unió i unitat amb nuclis molt reduïts numèricament i privats d'una comunicació oberta i àmplia amb la societat local i comar-

cal mantenim en la clandestinitat actituds i activitats polítiques decididament antifranquistes i catalanistes. La seva incidència popular des de l'aïllament forçat en que es troben amb prou feines és apreciable durant molt temps, llevat d'aquells casos que hi ha accions puntuals i arriscades de subversió dels símbols franquistes i de reivindicació de la senyera o altres accions que tampoc és sempre segur que puguin ser enteses pels no iniciats.

Es en aquest context que es produeix l'"obertura" en la premsa comarcal, per utilitzar una paraula ben representativa de l'argot ambigu obligat del darrer decenni de la dictadura. Les primeres esquetes que hem pot obrir a el monolitisme de la postguerra fan referència a una mínima incorporació del català en textos poètics, folklòrics o d'història local, pel que fa a la llengua, i a la permissivitat de lleugeres crítiques de la vida municipal, pel que fa als continguts.

Heus aquí una nova font d'informació no només de l'evolució de la premsa sota la dictadura sinó de tota la vida local i comarcal que caldria aprofundir en estudis, en els quals cal recórrer preferentment a fonts orals és a dir, el testimoni i l'evocació personal dels seus protagonistes, a partir dels quals potser serà possible interpretar els silencis i les manipulacions periodístiques i el rerefons autèntic de tants aspectes locals i quotidians de la dictadura.

El període 1939-1976, és a dir vint-i-vuit anys, tres més que un quart de segle, són el domini de la repressió institucionalitzada sense altra que l'arbitrarietat i el caprici dels governants de torn en tots i cada un dels escalons jeràrquics de la dictadura. Era justament el darrer esglai de l'aparell del règim el dels alcaldes i "jefes" locals de FET y de las JONS, alhora, secundats per regidors, "consejeros locales", comandaments locals dels sindicats verticals, de la Guardia de Franco, del Frente de Juventudes i altres personatges equivalents, els qui actuaven repetidament com a jutge i part periodistes i censors alhora, editorialistes i personatges elogiats en el petit món dels periòdics locals, aplicant a la seva manera i sense haver de rendir comptes a ningú, enfrontats en tot cas per enveges i rivalitats de "canalla", la filosofia, la filosofia barroera que exposaven els portanvens més qualificats del règim o els seus exègetes.

"Todos los periódicos de España obedecen ya las mismas consignas, el mismo desvelo de la jerarquía, el mismo plan renovador y educativo", escribia

per exemple Manuel Prados y López en un llibre (54). "La consigna es para los periódicos lus en el horizontes, señal de seguridad, guía oportuna. La consigna unifica también salvando a todos del peligro del error". I rematava encara: "La censura de ahora no está inspirada por un criterio particular más o menos respetable, sino por el interés de España. Luego, la Prensa española es hoy más libre que nunca".

Agafada pel cantó del cinisme, és evident que els homes del Movimiento iurien actuaven amb tota la llibertat, que la premsa del Movimiento era una premsa lliure per a poder servir de la manera més eficaç i sense competència els seus propis interessos i que cap censura no la frenava perquè era la seva pròpia, a l'hora d'atacar l'honorabilitat dels vençuts, la memòria dels morts, la personalitat i la dignitat nacionals de Catalunya, els interessos dels qui no es podien defensar, dels qui estaven obligats a callar. Agafada també l'afirmació darrera de la cita anterior pel cantó del cinisme, és evident que la premsa catòlica tenia tota la llibertat per a propagar el nacionalcatolicisme, per a recuperar la influència perduda durant la República i per a imposar a creients i no creients la seva moral pública i privada, les seves costums i la seva presència omnipotent a la vida ciutadana. També era una premsa plenament lliure per a expressar de manera ampla i reiterada, solenne i contundent, la seva adhesió a la dictadura i al dictador. Però ja no ho era tant si gosava opinar de coses "temporals" de manera diferent de com era establert, ni si gosava desenterrar gaire sovint "fets de la llengua catalana".

La història de la repressió a la premsa comarcal, a les petites publicacions que els anys 40, 50 i comencaments dels 60 gosaren tenir idees propies sobre la llibertat d'informació i la llibertat d'expressió, una història que està per encetar [55], no serà al capdavall altra cosa que la història del qüestionament polític de la dictadura i els seus sistemes de pressió i coacció, que en les ciutats petites i els pobles adopten mètodes tant senzills com expeditius i eficaços. L'exemple aportat en el primer capítol d'aquesta tercera part d'un redactor d'"El Pirineo" de Girona que era allora funcionari municipal tot i que no va tenir conseqüències greus és un bon indicatiu. Igualment el conflicte esmentat entre l'Ajuntament i el Movimiento de Terrassa i que sofrí el director del diari local. Ara com ara és difícil poder explicar públicament casos més greus dels quals els seus protagonistes en serveixen encara la veritat com un secret a veus mal conegut.

Un cas interessant, per bé que poc representatiu, potser, del que hi ha un testimoni escrit fa referència al periòdic quinzenal "Solsona", a la capital del Solsonès, que es explica així per Joan Farrés (55): "En 1955, jo dirigia la publicació "Solsona". Era un quinzenal que feiem el jovent del poble. Sortia els dies 1 i 15, però vuit dies abans el teníem que tenir ja confeccionat per enviar les galeres a Lleida, puix el Jefe Provincial de Información y Turismo no tenia a Solsona cap persona -ni l'Ajcalde- en qui confiar la censura. Va acabar prohibint-lo i posant-nos una multa de 500 pessetes per haver publicat -sense el seu permís- un escrit en català de mossèn Josep Armengou (el capellà de Berga). Afegixo que l'article es referia a Mn. Verdguer i no tenia res de polític ni atacava ningú. Per altra part, diré que el Jefe Provincial de Información y Turismo era català i uns mesos després, en una entrevista personal que vaig tenir amb ell, va dir-me: "Miri, jo, per tot això no vull perdre el càrrec". Segons tinc entès, fins fa poc, encara no havia perdut el càrrec. No em negarem que no sàpiga nodar".

Disposen també d'un treball de Teresa Carreras (56) que ofereix un apunt interessant dels intents de renovació periodística a Nataró al començament dels anys 60 i el seu contrapunt amb la premsa del Movimiento, del que en citarem alguns paràgrafs significatius.

"L'Olla" va ser una de tantes publicacions comarcals, nascuda sota la tutela de l'Església, que després de la Guerra Civil va ser un refugi molt important per a la gent no addicta al règim amb aspiracions nacionalistes"(...)

"Cap a finals dels 50, a la Parroquia de Santa Maria hi havia un consiliari que es deia Eusebi de Iraola. La seva pretensió era abandonar les Congregacions per impulsar una nova Acció Catòlica sota les directrius de l'Església renovada de Joan XXIII. Mossèn Iraola repetia als infants i al jovent en general una i mil vegades la importància que tenia el periodisme com a mitjà d'expressió. (...) L'Iraola va aprofitar als òrgans d'expressió locals que existien a Nataró en aquella època per a criticar i construir. En un article publicat al número 1 de "L'Olla", del desembre de 1962, en Josep Maria Mantó i Spà diu "ens ha deixat un gran home (el pare Iraola), un capellà molt discutit. Ha tocat totes les capes socials amb encert des dels òrgans d'expressió locals, ens ha ~~ser~~ donat una bona lliçó de periodisme que en abandonar-la ens deixa ofes".

~~Seguint amb el treball de Teresa Carreras~~ A principis dels anys 60 i després del pare Iraola arribà a Nataró mossèn Jubany que ocupà el càrrec de consiliari de la JAC de

primera i única lliberalització important del règim franquista. En
 aquests anys hi havia una llarga segona de revistes catòliques,
 molt a pobles i que s'orientaven aquelles exclusives d'a-
 quelles religions, sinó que partint d'una concepció de la presència
 de la religió en la societat, reflexions religioses i una
 informació local i articles i comentaris sobre qüestions més
 generals de la societat espanyola i internacional.

Santa Maria i que va fer possible que existís "L'Olla"(...)

"En aquesta època començà a intervenir una peça força important a
 Nataró: una Delegació del Ministeri d'Informació i Turisme. Aquesta fou regon-
 tada pel franquista Jaume Comas, íntim amic de l'Arxiprest Mn. Pau Ginesta
 que començà a vetllar molt de prop les activitats de la JAC i a supondre
 actes que poguessin semblar un enfrontament ideològic amb el franquisme".

"El senyor Comas havia participat des dels primers moments de la
 post-guerra en el periòdic local "Nataró", de la xarxa del Movimiento, en
 qualitat de periodista conservador, catòlic i independent. Molt aviat es produí
 l'arribada a Nataró de FEM y de, las JONS, sota ordres concretes d'ocu-
 par el periòdic "Nataró" i de la mà del falangista senyor Albe. El senyor
 Comas, que havia estat acomiadat del periòdic "Nataró" per motius estricta-
 ment personals però de transcendència pel Nataró d'aquella època, va agafar la
 direcció de la Delegació del Ministeri d'Informació i Turisme. Va començar a
 exercir immediatament la professió de "censor", bàsicament per tenir poder
 sobre aquells que per ser independent li havien negat la seva participació
 al diari. El senyor Comas va fer un mal servei a la incipient democràcia que
 naixia a casa nostra en el si de l'Església"(...)

"La idea de crear "L'Olla" va ser proposada a l'Arxiprest Mn. Pau i
 Ginesta perquè aquest avalés i dirigís la revista com a Cap de l'Església
 que era Mn. Pau s'hi va negar dient que ell no es volia fer responsable de
 "les idees de quatre noiets intel·lectuals que volien criticar certs aspec-
 tes de l'Església", explicà. Mn. Jubany quan es va assabentar d'aquest
 affaire va tolerar que aquest grup que estava sota la seva tutela tirés en-
 avant, amb autonomia pròpia, la publicació".

"L'exemple de "L'Olla" escapa doncs al d'aquelles publicacions que
 generalment estan dirigides per un capellà i que tracten exclusivament de

temes religiosos"(...)

"Es van fer només tres números perquè l'autoritat de l'Església i el Censor varen considerar polesta la publicació"(...)

"Un article signat per l'Esteve Mach que es diu "La premsa de Mataró"(...) publica d'una forma molt aguda un article aparegut contemporàniament a la publicació d'aquest primer número de la revista "L'Olla", al periòdic local "Mataró", qualificant-lo de tendenciós i erroni amb aquestes paraules: "quin criteri tenen de selecció per guis els responsables de "Mataró"? El nostre periòdic local està ben fumut, per cert! ja que o bé no té lectors o bé si en té aquests són tan "soferts" que accepten la publicació d'articles com l'esmentat, sense la més mínima protesta"(...)

""L'Olla" va ser escrita íntegrament en català. Aquesta qualitat nacionalista dels redactors els provenia directament de la seva filiació política (uns militaven al FSP(57) i altres militaven al Front (58) i hi havia qui havia estat al CC (59) i ara es mantenia únicament fent tasques de l'Acció Catòlica)(...) La condició de catalans va ser un dels principals motius perquè el "censor" amb el vist-i-plau de l'Arxiprest M^r. Pou clausuressin la publicació. Val a dir que degut al caràcter intel·lectual dels membres del Consell de Redacció, la revista no apareixia amb excessiu nombre d'errades ortogràfiques".

""L'Olla" és ben bé un cas atípic, ja que per una banda la revista no assolí cap incidència local més enllà d'un públic restringit i per altra bona part dels seus redactors ~~tenien~~ tenien una militància política clandestina, poc freqüent també aleshores. L'estudi inèdit de Teresa Carreras ofereix, però, un retrat orientador dels problemes de bon nombre de revistes i periòdics conaricals del moment.

La promulgació de la Llei de Premsa i d'Imprenta l'abril de 1966 forma part de l'intent més ambiciós de normalització jurídica de la dictadura i n'és potser la seva màxima expressió. Hom remarca especialment el que significa de supressió de la censura de premsa, però la llei estableix uns mecanismes més subtils que per bé que donen un petit marge de llibertat d'informació i d'expressió asseguren unes noves formes de control i de repressió de l'activitat informativa.

En un aspecte, l'existència de la Llei de Premsa posa punt final a la situació d'arbitrarietat i de control directe de les autoritats franquistes sobre la premsa mantingut al llarg de vint-i-cinc anys. A partir d'aquesta data existeix una reglamentació de les relacions jurídiques, que tot i que sovint seran violades

pel mateix règim i que estan fetes a mà mesura d'aquest dels interessos marquen si més no unes normes legals i una punta de referència, àdhuc unes possibilitats de recursos legals.

El punt més remarcable i més utilitzat per la propaganda franquista, recent encara el ressò de la campanya endagada amb l'acompliment del primer quart de segle de la dictadura, instrumentalitzats sota el lema "Vint-i-cinc anys de pau", també en català, era la supressió de la censura prèvia. Es evident que el fet sol de la seva supressió ja era un progrés polític, però la llei establí els mecanismes d'una mena de censura posterior de caràcter repressiu, que tot i deixant obert un marge mínim de llibertat d'expressió plantejava una seriosa amenaça repressiva als periòdics i revistes que poguessin transpassar els límits establerts. L'article segon de la llei, en fixar-los, consagrava novament l'arbitrarietat ja que es tracta d'un enunciat temàtic general, la determinació de la transgressió del qual dependria novament de la voluntat d'interpretació del funcionari de torn.

L'article 2 de la Llei de Premsa deia així: "La libertad de expresión y el derecho a la difusión de información, reconocido en el artículo primero, no tendrán más limitaciones que las impuestas por las leyes. Son limitaciones; el respeto a la verdad y a la moral; el acatamiento a la ley de Principios del Movimiento Nacional y demás leyes fundamentales; las exigencias de la defensa nacional, de la seguridad del Estado y del mantenimiento del Orden Público interior y la paz exterior; el debido respeto a las instituciones y a las personas en la crítica de la acción política y administrativa; la independencia de los Tribunales y la salvaguarda de la intimidad y el honor personal y familiar"(60). L'aplicació d'aquest article va ser l'arma més freqüent utilitzada pels governs franquistes darrers en la repressió de la premsa. Pel que fa a la premsa comarcal, almenys quinze dels seixanta-cinc expedients oberts en el període 1967-1974 ho varen ser per presumpte infracció de l'article 2 de la Llei de Premsa.

La Llei de Premsa s'aplicava en primera instància en l'àmbit administratiu per resolucions sancionadores del mateix Ministeri d'Informació i Turisme. En altres casos, aquest denunciava presumptes delictes davant els tribunals judicials, sobretot arran de la reforma del Codi Penal que traslladava en aquest els aspectes sancionadors de la Llei de Premsa, i àdhuc davant la jurisdicció militar. La promulgació posterior de la Llei de Secrets Oficials, establerta amb l'única finalitat de limitar encara més les possibilitats informatives derivades de la Llei de Premsa ampliaren encara a cinc els nivells de possibilitats de repressió legal dels òrgans d'informació, comptant que la premsa estava lògicament també sotmesa a la jurisdicció

obé ordinària.

Aquest mecanisme de censura posterior venia establert per l'obligació de part de les publicacions de realitzar l'anomenat dipòsit previ de deu exemplars de cada edició a les oficines de les delegacions provincials del Ministeri d'Informació i Turisme, mitja hora abans de començar-ne la difusió en el cas dels diaris i dels setmanaris i sis hores abans en el de les altres publicacions. Durant aquest marge de temps, el Ministeri d'Informació i Turisme podia ordenar el segrestament administratiu de la publicació si hom hi apreciava alguna presumpció infracció. El caràcter executiu immediat de la decisió administrativa deixava sense cap virtualitat pràctica una decisió posterior favorable de l'autoritat judicial, ja que aquesta es produïa en tot cas més enllà del període habitual de vida al mercat del número segrestat. El perjudici era irreparable, tot i que el jutge pogués considerar que no hi havia motiu pel segrestament, i això significava una forta amenaça per les empreses periodístiques i pels seus directors, sobre els quals la llei feia caure tot el pes de la responsabilitat legal. Els directors restaven sotmesos a una doble pressió del Ministeri d'una banda i de les empreses d'una altra. L'aplicació de qualsevol sanció i en especial d'un segrestament d'edició, a part el perjudici moral significava unes pèrdues econòmiques greus. La llei de Premsa establí encara que un director restaria inhabilitat per al càrrec en cas d'haver estat objecte de tres expedients administratius en un any o de cinc en un període de temps més ampli.

Així pel que fa al control dels continguts de les publicacions. Per altra banda, la llei de Premsa atorgava també una discrecionalitat absoluta a l'Administració de l'Estat no solament per obrir expedients i imposar sancions, sinó també en la concessió o denegació de les autoritzacions necessàries per a la creació de nous periòdics i revistes.

La llei de Premsa regula també per primera vegada la creació d'empreses periodístiques tot proclamant-ne la llibertat que després no serà tal. Durant els anys de la seva vigència, multitud d'expedients de sol·licituts de constitució d'empreses per a l'edició de noves publicacions varen morir en els despatxos del ministeri d'Informació i Turisme. Aquest és de fet el nivell més bàsic i més determinat de control de l'evolució i l'activitat de la premsa espanyola dels darrers anys de la dictadura per part del règim. Darrera una aparença de lliberalització no hi ha altra cosa que un intent d'adaptació a les noves exigències socials, tot intentant alhora de contrarrestar-les. Així, alhora que hom re-

gatejava i àdhuc impedia determinades autoritzacions de publicacions, posteriorment la llei oferiria també l'aplicació de nous mecanismes restrictius que podien arribar fins & tot a decretar la suspensió del permís de publicació, com va succeir a Madrid amb els diaris "El Alcázar" i "Madrid" i a Catalunya amb els setmanaris "Presència" de Girona i "El Heraldo" de Híjar.

De totes maneres, la principal dificultat específica plantejada per la Llei de Premsa a la premsa comarcal va derivar del fet que en les seves disposicions i en el seu articular no s'hi contemplés en cap moment la seva singularitat específica com a premsa no professional. Així a l'hora d'establir els diferents tipus de publicacions periodístiques, l'article 10 del decret complementari 743/66 fa aquestes diferències:

"a) Publicaciones de información general. Las que dirigidas a un público lector indeterminado inserten informaciones, reportajes o comentarios sobre hechos de temas de actualidad referidos a materias o aspectos especializados de la vida nacional o internacional."

"b) Publicaciones de información especializada. Las que dirigidas a un público lector determinado inserten de manera exclusiva informaciones, reportajes o comentarios sobre hechos o temas referidos a materias o aspectos especializados de la vida nacional o internacional".

"c) Publicaciones de contenido especial; las que dirigidas a un público lector especialmente cualificado inserten exclusivamente estudios, artículos, comentarios y trabajos informativos, con o sin ilustraciones gráficas sobre temas referidos a materias o aspectos de carácter técnico, científico o profesional."

"1º. Se considerarán publicaciones técnicas o científicas aquellas cuya contenido se refiera exclusivamente a temas de esta índole, bien con carácter general, o concretando a un sector específico de la técnica o de la ciencia."

"2º. Se considerarán publicaciones profesionales aquellas cuyo contenido se refiera exclusivamente a los temas específicos de una profesión determinada y estén preferentemente dirigidas a los miembros de la misma". (61)

Els primers anys d'aplicació de la Llei de Premsa comportaran tota una sèrie de processos d'adaptació a la nova legislació per part dels periòdics i revistes ~~de les illes~~ comarcals, comportant sovint la desaparició d'alguns o la suspensió temporal d'altres. Les dificultats sorgiren sobretot a l'hora d'interpretar els articles 21 i 24 del mateix decret que establien les condicions a reunir pels directors i els casos d'exempció.

El tipus de director exigít per la Llei espanyola per definició a les possibilitats de la premsa comarcal, ja que havia de ser un periodista lliurement de ple professionalment, possessor del títol oficial i inscrit en el Registre Oficial corresponent, així com resident en el lloc de publicació del periòdic o revista en qüestió.

Si remnia aquests requisits, el director nomenat per l'empresa periodística havia de ser acceptat oficialment pel Ministeri d'Informació i Turisme, cosa que d'acord amb la llei es portava normalment en la majoria dels casos, llevat d'aquells diaris i revistes que per la seva influència en l'opinió pública, normalment els de Madrid, Barcelona i altres capitals, havien de sotmetre's arbitràriament a la pràctica il·legal mantinguda pel Ministeri de rebuïjar aquells nomenaments que no li mereïessin confiança política suficient. Determinades empreses periodístiques importants havien arribat a presentar tornes de directors perquè entre els presentats el ministre del ran o el mateix govern en segons quins casos, en triés el millor o el menys perillós. Aquest nou nivell de conculació de la llei de premsa per part dels seus propis promulgadors no afectava però la premsa comarcal, on el problema sorgia justament per l'altre costat, pel problema immediat i elemental que suscitava haver de posar un director professional.

Més enllà dels propòsits professionalitzadors de la premsa espanyola invocats per règim, aquesta exigència ~~impersonalitzadora~~ d'un director professional esdevenia en la pràctica un nou mecanisme de control i repressió. Es tractava, entre altres coses, de mantenir en el possible el monopoli de la premsa del Movimiento tot limitant al màxim l'autorització de noves publicacions a sectors socials no identificats amb els interessos de la dictadura. La prova més clara la ofereix l'exemple que hom estableix de l'obligació de comptar amb un director periodista a les publicacions del Movimiento.

Segons l'article 24 de l'^{1. Estatut de la Professió Periodística} esmentat decret (62), "por la Dirección General de Prensa podrá eximirse del requisito exigido en el apartado d) del art. 21 del ^{1. Estatut de la Professió Periodística} estatuto, de acuerdo con lo previsto en el número 2 del art. 35 de la Ley de Prensa e Imprenta, a las publicaciones religiosas, técnicas, especializadas, científicas o profesionales, a los periódicos internos de una empresa y a los medios de comunicación de las asociaciones con sus miembros."

"Será preceptivo", afegeix, "el informe previo de la Federación Nacional de las Asociaciones de la Prensa, salvo cuando se trate de publicaciones de dicho carácter, dependientes de otros Departamentos y de la Secretaría General del Movimiento, que enviarán las relaciones correspondientes al Minis-

terio de Información y Turismo y aquellas a que se refiere el Decreto 2246/66 de 23 de julio".

La manca de cap mena de referència específica a la premsa local i comarcal i la manera com hom va aplicar aquests articles de la Llei de Premsa no'n derivà una consideració tàcita com a premsa especialitzada i reduïda a la temàtica local, la qual cosa va facilitar la protecció de la premsa del Movimiento i la discriminació i persecució de d'aquella altra que no era ben vista pel règim. Així, de bon començament, tots els periòdics ~~existents~~ comarcals del Movimiento a Catalunya, llevat dels diaris de Girona, Lleida i Tarragona, foren eximits de l'obligació de tenir un director periodista. Només els diaris de Manresa i Terrassa el tingueren i com a excepció a la regla.

La resta de publicacions comarcals intentà acollir-se d'entrada a les exempcions previstes en l'article 24 esmentat, ja sigui com a religioses les publicades per l'Església, ja sigui com a revistes especialitzades en informació local i cultural, ja sigui com a bulletins interns d'entitats, totes les altres. Com veïrem més endavant en analitzar les sancions imposades a l'empay de la Llei als anys vint-i-unos d'un total de seixantseis expedients oberts durant el període 1967-1974, ho foren per infracció de l'article 25, és a dir per tractar temes dels quals no existia autorització. Així, la manca d'un marc legal específic per a la premsa comarcal que contempli les seves característiques com a premsa local i no professional, adeyó un dels principals problemes dels anys de vigència de la Llei de Premsa. La dificultat de complir amb els requisits arxivat amb caràcter indiscriminat a la premsa d'informació general porta en la majoria de casos a les publicacions a acollir-se a una classificació limitada, que significa només autorització per ^{tractar} ~~tractar~~ temes concrets, la qual es utilitza da després per a reprimir les actituds ~~desobedients~~ ^{desobedients}.

A tenor de la informació obtinguda, sembla ser que aquest buit legal de la premsa comarcal no obceix pas a una voluntat deliberada del règim sinó simplement i molt probablement a un oblit, de no haver tingut presents els redactors de la llei de l'existència d'aquesta ~~classe~~ ^{classe} de premsa, molt característica de Catalunya i existent només en un grau molt inferior arxivat a Espanya. Abans aquesta impressió el fet conegut anys després que cap dels periòdics i revistes del Movimiento comarcals varen ser regularitzats d'acord amb la Llei de Premsa (63), la qual cosa feria fàcil ~~l'obra~~ ^{l'obra} després de novembre de 1975 la seva privatització. Cal suposar, per tant, que la possibilitat d'acollir-se a l'excepció establerta per l'article 24 va ser una

solució fàcil que va estalviar els problemes que hauria comportat trobar l'exacta ubicació legal d'aquests com de totes les altres publicacions locals i comarcals. La solució trobada és perfectament coherent d'altra banda amb l'arbitrarietat pròpia de la dictadura i amb la tranquil·litat que el delegat provincial del Ministeri de Cultura a Barcelona justificava implícitament l'any 1978 la privatització de uns periòdics oficials que, havent gaudit durant més de trenta anys del monopoli gairebé absolut, resultava el anedant que "todas estas publicaciones ha estado siempre calificadas de clandestinas, ya que ni la ^Cademe de Prensa del Movimiento se hizo nunca cargo ni estaban legalizadas en el Registro de Empresas Periódicas". (64)

Aquest fet no passaria de ser una anècdota pintoresca més del franquisme si no fos per la dura realitat que justament aquesta legislació burocràtica dels mateixos creditors va ser utilitzada abundantment per combatre qualsevol intent de premsa democràtica. Només en una ocasió tenim registrada una actuació administrativa contra una publicació oficial, la revista mensual "Voz", editada per l'Ajuntament de Viladecans, que fou tancada precisament per no reunir tots els requisits legals, exactament el que passava amb la majoria de totes les altres del sector oficial. Aquesta excepció, en tot cas, sembla que devia obeir a picadalletes internes.

La dictadura va perseguir la premsa comarcal de manera amplia i sistemàtica afectant les seves seccions fins a un total d'almenys vint publicacions i seixanta-cinc casos, és a dir, un promig de tres casos i, espai per publicació. Aquest és un inventari provisional del període 1967-1974, ~~cosa de ben segur,~~ que incomplet, i per aquesta raó en dono unes dades mínimes d'interpretació, així com la seva relació en detall que ja havia estat publicada anteriorment (65), sense entrar-ne en l'estudi de conclusions definitives.

Aquestes dades ~~representen~~ ens presenten el moment àlgid de la repressió per mitjà de la Llei de Premsa contra la premsa comarcal en el període 1970-1973. En quants anys es produïren quaranta-dos seixantaseis casos, repartits anualment d'aquesta manera:

1970: 12 casos que afecten 7 publicacions

1971: 7 casos que afecten 5 publicacions

1972: 13 casos que afecten 9 publicacions

1973: 10 casos que afecten 8 publicacions

(Així com podem sumar el nombre de casos, no així el de publicacions que són diferents cada any).

Els anys anteriors presenten el balanç següent:

1967: 7 casos que afecten una sola publicació

1968: 7 casos que afecten 4 publicacions

1969: 5 casos que afecten 4 publicacions

Finalment, al cap del període, l'any 1974 presenta només quatre casos que afecten tres publicacions. Aquesta concentració de les dues terceres parts dels casos de repressió legal en la meitat dels anys del període resumit sembla coincidir perfectament amb els anys àlgids del ressorgiment de la premsa comarcal i de la seva repressió. Efectivament, l'any 1967 la repressió legal afecta únicament el setmanari "Presència" de Girona, al qual causà greus problemes econòmics que no n'impediren però la continuació amb un equip renovat, i que era un precedent perillós que convenia limitar. El 1968 la repressió es centra especialment en "Reculi", revista quinzenal de Blanes (Selva), que acumula quatre multes seguides, però té una quantia sensiblement inferior a la de "Presència". Els altres tres casos d'aquest any, en el qual es restableix d'altra banda la censura temporalment en ocasió de l'estat d'excepció, afecten el número 8 d'"Avant" de Tortosa, que deixa de sortir, el 15 de "Basos", una publicació restringida de Sant Adrià de Basos (Barcelona) i "Prat", setmanari del Moviment del Prat de Llobregat (Baix Llobregat) amb el cas ja esmentat d'un ~~cas~~ conte que serà objecte de consell de guerra i que passava per una fase de lliberalització. L'any 1969 el ventall de publicacions sancionades s'amplia amb "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers i "Tothom" de Vilafranca del Penedès i s'amplia també el ventall del tipus de sancions.

Les multes contra "Presència" que comptava amb director periodista i tenia condició de setmanari d'informació general eren en aplicació de l'article 2 de la Llei de Premsa. Aquest article serà invocat al llarg d'aquests anys per a ~~impedir~~ obrir fins a sisset expedients administratius, però mentre que l'article 28 no serà per a vint-i-vuit, és a dir que entre els dos surten també les dues terceres parts dels casos. L'article 28 és aplicat preferentment a "Reculi", que acabarà havent de posar un director titulat per poder-se assolir a la classificació d'informació general i evitar problemes d'àmbit temàtic. El cas de "Prat" és l'únic que arriba a la jurisdicció militar, per causa de la temàtica del text que mou l'acció administrativa, l'actuació de la policia contra les manifes-

festacions obreres i estudiantils, mentre que "Després" enceta la llista de segrestaments i compareixença davant del Tribunal d'Ordre Públic (TOP) que absoldrà el director del delicta d'impressos clandestins que se li fa imputa. En cap altre cas, però, dels que afecten la regularitat administrativa de les publicacions es supera l'àmbit administratiu.

L'any 1969 segueix l'acció legal contra "Recull" i "Presència" en els termes ja apuntats i s'hi incorporen "Granollers Comunitat Cristiana" amb dos segrestaments i sancions traal.lats al TOP, però amb la negativa del bisbe de Barcelona a concedir el permís de processament del capellà que n'és el director. La primera multa imposada a "Tethon" ve enc a ser un avís pel futur, ja que són 1.000 pessetes per un retard en la realització del dipòsit previ.

L'any 1970 comença el període més dur. Segueixen les sancions a "Presència" en la tònica ja apuntada, així com les accions contra "Granollers Comunitat Cristiana" i s'amplia l'aplicació de l'article 28 a "Canigó" de Figueres, "Olot Missió" d'Olot i "San Oriol" de Sabadell. L'acció contra "El Narasme" de Mataró és fulminant per la seva duresa. Poc temps després del segrestament del número 36 del setmanari ve la cancel·lació de la seva inscripció al Registre d'Empreses Periodístiques i la consegüent suspensió de la seva publicació, ordenat pel Ministeri d'Informació i Turisme, al·legant irregularitats en les dades d'inscripció.

L'any següent 1971, tot i que el nombre de casos és inferior, la persecució contra "Recull" es realitza ja per la via de l'article 2, que s'aplica també a "Olot Missió", segueix la tònica contra "Granollers Comunitat Cristiana" i ve la cancel·lació i suspensió ~~del "Narasme"~~ de "Presència" també ordenada pel Ministeri d'Informació i Turisme amb també amb l'al·legació d'irregularitats administratives. Aquest mateix any el Ministeri ~~amb~~ abortia l'aparició d'una revista mensual cultural conjunta de Sabadell i Terrassa, "Eg", al·legant també irregularitats administratives i segrestant-ne el primer número.

El 1972 fa l'any que es produeixen més casos d'aplicació de la Llei de Premsa contra la premsa comarcal, fins un total de tretze, afectant nou publicacions diferents. Entre aquests, hi ha el del "Full Parroquial de La Garriga" de La Garriga (Vallès Oriental), que orida l'atenció per la manca de proporció entre la importància de la publicació, la temàtica dels articles que optivaren les sancions i la ~~gravetat~~ ^{gravetat} d'aquestes, dues multes de 25.000 pessetes.

Els articles en qüestió feien referència respectivament al Tribunal d'Ordre Públic i a la crisi del dòlar. Les multes oren justament per considerar el Ministeri que el modest full parroquial havia parlat de coses que no li tocaven, ~~sinó~~ però de fet era una advertència dura del règim sobre quin havia de ser el paper de la premsa catòlica i de la premsa local. Un corresponsal comarcal de la premsa de Barcelona ^{explicitava} ~~explicitava~~ en dies després aquesta visió de les coses, bé que amb una certa indulgència(66):

"Aunque teóricamente las publicaciones está dirigidas por el cura párroco de cada localidad, generalmente este cuenta para tal fin con un equipo de redactores formado por feligreses más o menos capacitados para ello. Feligreses que, a veces, entusiasmados por el indudable atractivo de la letra impresa, al parecer, olvidan un poco que escriben para una publicación con una confesionalidad y unos fines bien definidos".

"no nos parece que estén las parroquias muy sobradas de medios económicos, como para permitirse el lujo de pagar errores contra "Contante y sonante", habiéndle tantos agujeros que tapar, si como toda comunidad cristiana están informadas por encima de cualquier otra consideración y el amor al prójimo".

"Y consta que hemos leído los artículos multados y a nuestro modesto entender si no ha sido por estar ambos fuera de lugar en las páginas de una revista parroquial, poca materia sancionable encierran en su contenido. Creemos con sinceridad que la cosa es pura y simplemente un problema de delimitación de funciones. Suponemos que debe haber una normativa clara y precisa para este tipo de publicaciones. Normativa que se debería hacer llegar a los párrocos, responsables legales, para su observancia, de un modo periódico, por aquello de la flaca memoria."

"Lo que parece exagerado es concederle a estas revistas una importancia que no tienen, ~~aplicándoles~~ aplicándoles sanciones de tal cuantía. Sanciones que contribuyen a un comentario público que mal informado las más de las veces describe las cosas, cuando las personas sensatas y conscientes saben que éstas no significan más que un admonitorio "tironcillo de orejas al niño travieso que ha sacado los pies del plato" o ha metido la nariz donde no le concernía o al menos por cauce inadecuado"

"Parece lógico que en los actuales momentos no debe ser difícil para quienes escriben en las páginas de cualquier revista parroquial encontrar temas substanciosos y abundantes, sin salirse del ámbito de su

competència".

"Para plumas de más altos vuelos están, sin duda, abiertos otros medios de información más adecuados, donde aceptando las reglas del juego, y no queriendo imponer el suyo propio, pueda escribir cualquiera que sepa, quiera y tenga algo que decir".

El paper de suplència de les revistes catòliques com aquest full parroquial de La Garriga, no sola pel que fa a la informació local sinó també per la problemàtica general que els grans mitjans d'informació de més abast durant molt temps havien d'abordar també amb reserves, ha estat tema de força articles i editorials. "Vida Parroquial" de Martorell, ja l'any 1968, s'hi referia en aquests termes (67): "El que fa que una publicació sigui cristiana no és que hi aparegui assiduament una secció religiosa. És una cosa bona, certament. Ni que no s'esmentin fets escandalosos, ni apareguin coses banals i frívols en les seves pàgines. És una posició negativa. Ni que no es tingui tequí amb blasfèmies o les bajanades pronogràfiques. La llei natural ho recrimina. Toda publicació cristiana ha d'ajudar l'home a ésser més home desenvolupant-li la seva capacitat de reflexió i de pensar. Què s'en treuria més de donar solament pàgines innocues si no es donen mitjans de fer progressar les facultats humanes? Si "Vida Parroquial" ha ajudat a pensar rectament algun dels nostres lectors donaríem per ben emprats tots els nostres esforços."

Més tard, el 1973, també Cassià M. Just, l'abat de Montserrat, s'hi referia en un article publicat al setmanari "Vida..." d'Igualada (68): "Considero molt important la tasca de les revistes locals nascudes a l'ombra de l'Església. Lluitant sovint amb dificultats de tota mena i sense tenir potser un rostre massa esclatant han sabut mantenir viva l'esperit obert de l'Església de casa nostra i han promogut els valors més nobles de la nostra terra. Obrint les pàgines dels primers números de "Vida..." ens adonarem de com n'és, de diferent, la mentalitat actual de la que imperava durant la immediata postguerra. Però aquest aparent contrast queda ben aviat matissat quan tenim en compte que l'esforç d'aquells pioners de l'any 1946 ha fet possible que avui "Vida..." ocupi un lloc primordial en la premsa local pel seu pols eclesial, per la seva dimensió cultural, per la seva atenció als problemes que -com és ara el de les barriades- aquests darrers anys han configurat la nostra ciutat".

L'any 1971, que registra les sancions contra el "Full Parroquial de La Garriga" i que com apuntàvem assoleix el màxim nombre de casos de repressió legal de la premsa comarcal, és l'any del cas anecdòtic ja esmentat de la revista municipal "Yeg" de Viladecans (Baix Llobregat), de la continuació de les actuacions contra "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers, de la dura aplicació de l'article 28 de la Llei de Premsa contra "Canigó", amb dues multes de 50.000 pessetes, d'una multa de 50.000 pessetes a "Art i Esplai" de Monistrol de Montserrat (Bages), acompanyada de la suspensió d'aquest butlletí de l'entitat del mateix nom, i d'una multa de 25.000 pessetes per infracció lleu de ~~25.000 pessetes~~ l'article 2 de la Llei de Premsa a la revista parroquial "Gramma" de Santa Coloma de Gramenet (Barcelona), per un text que fou dut al TOP però el procés fou sobresegut. Es tracta de quantitats totes elles, com les de les multes al full parroquial de La Garriga, molt elevades per economies limitades i de pura subsistència. Aquest any 1971 hi ha encara la continuació d'accions contra "Tothom" de Vilafranca del Penedès i la suspensió d'"El Pensamiento de Cornellà" de Cornellà de Llobregat (Baix Llobregat) ~~del~~ revista parroquial a la qual li és anul·lada l'exempció de director-periodista a que gaudia en el marc d'una política no molt coherent ni equilibrada, però sí que decidida i energica d'evitar el sorgiment i consolidació d'una premsa d'orientació informativa diferent de la marcada de la premsa oficial.

El nombre elevat de casos es manté el 1973 amb un total de deu que afecten vuit publicacions. A part "Olot Misión", "Gramma", "Tothom" i "Granollers Comunitat Cristiana" i "Can Oriach" que segueixen tenint problemes, s'incorporen "Vida Parroquial" d'Arenys de Mar (Maresme), justament amb una multa per un article considerat contrari a la moral i als bons costums, "Resol" de Santa Coloma de Farners (Selva), acusada també de transgredir l'article 28 i "Ronsana" de Santa Eulàlia de Ronçana (Vallès Oriental).

L'any 1974 marca finalment una inflexió positiva que caracteritza els darrers mesos de la dictadura. Per bé que "Olot Misión", "Granollers Comunitat Cristiana" i "Gramma" tenen encara alguns problemes, a primers d'any el Tribunal Suprem falla favorablement un recurs de "Presència" i deixa sense efecte la suspensió decretada tres anys abans pel Ministeri d'Informació i Turisme i ratificada pel Consell de Ministres.

Un fet que es fa evident tot repassant aquest inventari provisional de l'aplicació de la Llei de Premsa sobre la premsa comarcal és que les sancions administratives foren un recurs fàcil i arbitrari per part del règim, ja que són freqüents els casos de sobreseïment ^{de procediments judicials} i d'absolucions del TOP en els casos que hi foren portats i s'obee del consell de guerra esmentat. No falten tampoc aquells en que s'aplica la doble via de denúncia als tribunals i sanció administrativa si aquella no reeix. Aquesta solució final també és adoptada en casos de revistes de l'Església que el bisbe no doni permís per al processament del capellà-director, d'acord amb els privilegis reconeguts pel Concordat.

La llista de publicacions afectats per l'aplicació repressiva de la Llei de Premsa coincideix lògicament amb la geografia de la renovació de la premsa comarcal, com veurem en resumir les dades per comarques i regions. Veiem en primer lloc la llista de publicacions, tot dient d'entrada que hi ha forts desequilibris entre el nombre de sancions d'unes publicacions i d'altres, desequilibris que mereixerien un estudi aprofundit per a escatir, per exemple, quines causes varen fer que "El Marisme" de Mataró, ~~però~~ fos suspès a la segona ocasió i en canvi "Granollera Comunitat Cristiana" acumulés fins a setze expedients, però vap d'ells de gravetat. En aquest cas és segur que hi devia influir la seva condició de periòdic parroquial i el suport que rebé des del bisbat, cosa que contrasta, en canvi, amb la supressió ràpida d'"El Pensamiento" de Cornellà de Cornellà.

La llista, per ordre de número d'expedients, és aquesta:

- "Granollera Comunitat Cristiana", setmanari parroquial de Granollers (Vallès Oriental), 12 expedients.
- "Presència", setmanari independent de Girona (Gironès), 11 expedients.
- "Recull" revista independent de Blanes (Selva), 7 expedients
- "Olot Missió", setmanari d'Acció Catòlica d'Olot (Garrotxa), 6 expedients.
- "Tothom" setmanari parroquial de Vilafranca del Penedès (Alt Penedès), 4 expedients
- "Amic", revista i més tard setmanari independent de Figueras (Alt Empordà), 4 expedients
- "Can Oriach", revista de barri de Sabadell (Vallès Occidental), 4 expedients

- "Grana", revista parroquial de Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès); 3 expedients,

- "El Maresme", setmanari independent de Mataró (Maresme); 2 expedients;

- "Full Parroquial de la Garriga", revista parroquial de La Garriga (Vallès Oriental); 2 expedients

- "Amunt", revista parroquial de Tortosa (Baix Ebre); 1 expedient

- "Besos", revista d'un col·legi religiós de Sant Adrià de Besos (Barcelonès); 1 expedient

- "Prat", setmanari del Movimiento del Prat de Llobregat (Baix Llobregat); 1 expedient

- "TS", revista cultural de Sabadell i Terrassa (Vallès Occidental); 1 expedient

- "El Pensamiento de Cornellà", revista parroquial de Cornelh de Llobregat (Baix Llobregat); 1 expedient

- "Tox", revista municipal de Viladecans (Baix Llobregat); 1 expedient.

- "Art i Espai", revista de Monistrol de Montserrat (Bages); 1 expedient.

- "Vida Parroquial", revista parroquial d'Arenys de Mar (Maresme); 1 expedient

- "Rasó", revista d'Acció Catòlica de Santa Coloma de Farneres (Selva); 1 expedient

- "Rosana", revista parroquial de Santa Eulàlia de Ronçana (Vallès Oriental); 1 expedient

La relació general d'expedients, sancions i suspensions en el període de 1967-1974 és la següent,

1) Any 1967 (ministre d'Informació i Turisme, Manuel Fraga Iribarne)

- "Presència" de Girona; 50.000 pessetes de multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona; 50.000 pessetes per multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona; 50.000 pessetes de multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona: 50.000 pessetes de multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona: 50.000 pessetes per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona: 35.000 pessetes de multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona: 25.000 pessetes de multa per infracció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

2) Any 1968 (ministre d'Informació i Turisme, Manuel Fraga Iribarne)

- "Recull" de Blanes: 5.000 pessetes de multa per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Recull" de Blanes: 7.500 pessetes de multa per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Recull" de Blanes: 10.000 pessetes de multa per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Recull" de Blanes: 12.500 pessetes de multa per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Amunt" de Tortosa: segrestament del número 8 i suspensió de la publicació.

- "Besòs" de Sant Adrià de Besòs: segrestament del número 15. Processament del director pel T.O.P., acusat de delictes d'"impresos clandestinos del articulo 165 del Código Penal, en relación con los articulos 12 y 13 de la Ley de Prensa e Imprenta". Judici i absolució 1 d'abril de 1969.

- "Prat" del Prat de Llobregat: consell de guerra contra Pere Baltà per una narració titulada "Bajo una gerra gris". Absolt.

3) Any 1969 (ministre d'Informació i Turisme, Alfredo Sánchez Bella des d'octubre)

- "Recull" de Blanes: 12.500 pessetes de multa per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona: 15.000 pessetes de multa per infracció lleu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: segrestament del número 944 per publicar dues notícies traduïdes d'"Informations Catholiques Internationales" sobre unes declaracions de l'abat de Montserrat i del jesuïta Diaz Alegria. Passa al T.O.P. però el bisbe nega el permís de processament del capellà director.

- "Tothom" de Vilafranca del Penedès; 1.000 pessetes de multa per retard en la realització del dipòsit previ d'exemplars (infraacció lleu de l'article 12 de la Llei de Premsa).

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; segrestament del número 947 per un article del director sobre la nova catedral de Vitòria i la participació litúrgica dels ~~seminaristes~~ fidels. Passa al T.O.P. i el bisbe nega el permís de processament. Se n'obre expedient administratiu, que és arxivat.

4) Any 1970 (ministre d'Informació i Turisme, Alfredo Sánchez Bella)

- "Presència" de Girona; 50.000 pessetes de multa per un article titulat "1.000 españoles subdesarrollados y Dios", de Jaume Ministrat Masia, infraacció greu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Presència" de Girona; 25.000 pessetes de multa per la reproducció en un número dedicat al Rosselló d'un pasquí el contingut del qual suposa una infraacció lleu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Tanigó" de Figueras; 2.000 pessetes de multa per un article de Francisco Candel titulat "Teòrica" que s'aparta del temari declarat en l'autorització, infraacció de l'article 28 de la Llei de Premsa.

- "Olot Misió" d'Olot; expedient per la publicació en el número 749 d'un article titulat "¿Comunismo? ¿Marxismo?", infraacció presumpta de l'article 28 de la Llei de Premsa. Sobresegut.

- "Can Oriach" de Sabadell; multa de 2.000 pessetes per la publicació ~~sexualitat~~ en el número 41 d'un editorial sobre relacions sexuals i un treball sobre "Sexualidad y represión", infraacció lleu de l'article 28 de la Llei de Premsa i de l'article 2 per faltes a la moral.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; segrestament del número 973 per un article sobre la guerra civil. Passa al T.O.P. i el bisbe nega el permís de processament del capellà, director. Expedient administratiu i multa de 10.000 pessetes.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; segrestament del número 982 per la publicació d'unes homilies pronunciades a Mieres (Astúries) i uns comentaris apareguts de "Vida nueva".

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; segrestament del número 948 per reproduir uns textos de "Provección Teológica" de Granada i "Perspectivas de la Unesco".

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; multa de 25.000 pessetes per un comentari d'una nota episcopal sobre la presidència d'autoritats als actes litúrgics.

- "Tothom" de Vilafranca del Pebradès; segrestament per una breu referència a l'afer de l'escola Waq Ras del Tribunal Tutelar de Menors de Barcelona. Expedient sobresegut.

- "El Haresme" de Mataró; segrestament del número 36.

- "El Haresme" de Mataró; cancel·lació el mes de setembre de la seva inscripció al Registre Oficial d'Empreses Periodístiques i suspensió de la publicació del setmanari, ordenat pel Ministeri d'Informació i Turisme, al·legant irregularitats en les dades d'inscripció.

5) Any 1971 (ministre d'Informació i Turisme, Alfredo Sanchez Bella)

- "Recull" de Blanes; multa de 10.000 pessetes per infracció lleu de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Recull" de Blanes; multa de 50.000 pessetes per infracció gran de la Llei de Premsa, en un article titulat "En el centenari de Prat de la Riba".

- "Presència" de Girona; cancel·lació de la inscripció al Registre d'Empreses Periodístiques i suspensió de la publicació del setmanari, per ordre del Ministeri d'Informació i Turisme del mes de juliol, al·legant irregularitats administratives. El setembre se confirmada pel Consell de Ministres. El gener de 1974 el Tribunal Suprem es pronuncia a favor del recurs de l'empresa i cancel·la l'ordre anterior, tot permetent la reaparició del setmanari.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers; segrestament del número 1.035 per un article titulat "La sardana com a mecanisme de defensa".

- "Olot Misión" d'Olot; expedient per la publicació d'un acudit en el número 781 en el qual es veu un rosari en una paperera. Sobresegut.

- "Olot Misión" d'Olot; 25.000 pessetes de multa per infracció lleu de l'article 2 de la Llei de Premsa per un treball titulat "Camilo Torres, el capellà guerrillero".

- "TS" de Sabadell i Terrassa; segrestament del primer número per irregularitats administratives.

6) Any 1972 (ministre d'Informació i Turisme, Alfredo Sanchez Bella)

- "Canigó" de Figueras: multa de 50.000 pessetes per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa en diversos treballs del número 244.

- "Canigó" de Figueras: multa de 50.000 pessetes per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa en diversos treballs del número 243.

- "Canigó" de Figueras: segrestament d'un número per reproduir ~~un~~ ~~text~~ a la portada ~~en~~ cartell anunciant de l'obra de teatre "El mal corre" d'Audiverti a representar pel TEI de Banyoles, cartell denunciat per suposades al·lusions polítiques. Va poder-se difondre després de canviar la portada.

- "Olot Nisió" d'Olot: expedient per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa en el contingut ~~de~~ diversos números.

- "Crana" de Santa Coloma de Gramenet: multa de 25.000 pessetes per infracció lleu de l'article 2 de la Llei de Premsa per un treball titulat "Informe sobre la delinqüència: los criminals de guante blanco". Confirmada el maig de 1973. Abans el cas s'havia passat al T.O.P., que obrí un procés contra el director, posteriorment sobresegit.

- "El Pensamiento de Cornellà" de Cornellà de Llobregat: deixa de publicar-se el maig quan el ministeri li anul·la la exempció de director-periodista.

- "Veg" de Viladecans: supressa la publicació per no reunir els requisits legals exigits, tot i ser publicació municipal.

- "Art i Espai" de Monistrol de Montserrat: multa de 50.000 pessetes i suspensió de la publicació.

- "Full Parroquial de La Garriga" de La Garriga: multa de 25.000 pessetes per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per un article titulat "El T.O.P. a examen".

- "Full Parroquial de La Garriga" de La Garriga: multa de 25.000 pessetes per infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per un article sobre la problemàtica del dòlar.

- "Tothom" de Vilafranca del Penedès: segrestament del número 167 per la reproducció d'un article aparegut a "Guardemos para el diálogo" sobre el programa televisiu "Crónicas de un pueblo". El cas passa al T.O.P. amb acusació de "propaganda ilegal", però el bisbe no autoritza el processament del propietari i del director, ambdós capellans.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: segrestament del

número 1.084 per la reproducció d'un article de Maria Aurelia Campmany sobre "La sardana", dansa nacional", publicat anteriorment al programa de la Caravana de la Flama de la Sardana.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: segrestament del número 1.109-1.110 per un comentari d'unes paraules de l'almirall Carrero Blanco.

7) Any 1973 (ministre d'Informació i Turisme, Fernando Luján y Zeffo, des de juny)

- "Olot Missió" d'Olot: expedient per diversos números per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa. Sobresegit.

- "Gramma" de Santa Coloma de Gramenet: instrucció d'expedient per la publicació en el número 52 dels articles "Un obrero muerto en San Adrián", "Ante el nuevo convenio de la construcción" i "Las últimas horas del Ché", per pressumpta infracció de l'article 2 de la Llei de Premsa.

- "Vida Parroquial" d'Arenys de Mar: multa per un article considerat contrari a la moral i els bons costums.

- "Can Oriach" de Sabadell: expedient per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per diversos treballs del número 67. Arxivat.

- "Can Oriach" de Sabadell: expedient per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per diversos treballs del número 73. Arxivat.

- "Tothom" de Vilafranca del Penedès: segrestament del número 210, commemoratiu del quart aniversari de la revista, per la publicació d'un editorial titulat "4 anys de Tothom", 4 anys d'història" per pressumpta infracció de l'article 25 del Codi Penal, que parla de separatisme, amb relació amb l'article 2 de la Llei de Premsa. El bisbe no donà el permís per a processar els dos capellans responsables del setmanari i s'ordenà el sobreseïment del cas.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: segrestament del número 1.136 per un article sobre accidents laborals. Expedient per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per aquest treball i un altre sobre les relacions entre les grans potències mundials. Sobresegit.

- "Revol" de Santa Coloma de Farners: 10.000 pessetes de multa per ~~supressió~~ infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa en el nù-

mero 56.

- "Roncana" de Santa Eulàlia de Ronçana: segrestament del numero d'octubre per la secció "Diccionari de butxacó", i autor del qual -Jaume Farriol- és absolut posteriorment pel Jutjat de Granollers.

8) Any 1974 (ministres d'Informació i Turisme: Pfo Gabanillas Gallas des de gener i León Esteban Herrera Esteban des d'octubre)

- "Olot Nisió" d'Olot: expedient per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa pel treball "Selectivitat", "Políticament, és a dir, vivint", "Portugals, consolidació de la democràcia" i "Retrobar el temps perdut", publicats els dos primers al numero 968 i els dos segons al 969. Sobregut.

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: expedient per pressumpta infracció de l'article 28 de la Llei de Premsa per la publicació en el numero 1.186 d'un article titulat "Artífex del seu destí". Resolt amb l'advertència que en endavant uns fets semblants poden donar lloc "a la exigència de la correspondiente responsabilidad administrativa".

- "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers: segrestament judicial del numero 1.195 per l'editorial "Confondre iniciatives amb terrorisme". No es va passar de les diligències prèvies, sense cap més explicació.

- "Grama" de Santa Coloma de Gramenet, processament del director Humbert Roma i dels redactors Jaume P. Sayrach i Agustina Rico -autors de sengles treballs sobre l'incendi d'una fabrica a Badalona i la pena de mort demanada per a José San Julián, autor d'un homicidi- i dels dibuixants Alfons i Jema -autors d'un còmic intitulat "Santa Coloma Deshechos"- per pressumpta infracció de l'article 556 del Codi Penal. El mateix fiscal en demana l'absolució i el judici es resol favorablement. Més tard el fiscal recorre la sentència al·legant la manca d'una coma al seu exemplar del Codi que modifica el sentit de l'article citat. Nou judici davant el Jutjat d'Instrucció número 3 de Barcelona i la sentència torna a ser absoluta.

En aquest conjunt, el cas de "Presència" assolix un relleu preferent, tant per la gravetat de les sancions que fou objecte, fins arribar a la suspensió, com perquè d'alguna manera s'apuntava com una alternativa d'informació setmanal en català no només per a Girona i comarques sinó per a tot Catalunya, casí en la qual va ser seguida arran de la seva sus-

pensió per la revista "Janis" de Figueras que l'any 1971 es catalanitza plenament, es fa setmanal i adhoc acaba traslladant-se a Barcelona i abandonant el camp de la premsa comarcal per a esdevenir un setmanari dirigit a tots els Països Catalans.

Es necessari fer una anàlisi del cas "Presència" per veure a la llum de la seva singularitat el joc de contradiccions i parangs sobre el qual es fonamenta durant el període d'aplicació de la Llei de Premsa l'existència de la premsa comarcal. En primer lloc, "Presència" és un dels pocs casos de premsa independent en el sentit de no pertànyer ni al Movimiento, ni a l'Església ni a cap entitat. Simptomàticament era també independent "El Narasme", suspès poc abans, la qual cosa permet de retreure una clara desconfiança del règim cap a publicacions no dependents de ningú més que d'un grup ~~minim~~ editor ni tan sols plenament empresarial.

Mentre la premsa del Movimiento s'acull a la protecció i accedència de l'estructura oficial, la premsa catòlica té la protecció de l'Església privilegiada en part encara pel règim i la premsa d'entitats diverses neda entre dues aigües amb la condició legal de butlletí intern, la situació de la premsa publicada per particulars és la més incòmoda i per tant la menys habitual, tenint en compte que no es tracta d'empreses convencionals sinó només de modestos promotors individuals o agrupats sense cap mena de capacitat de recursos econòmics.

El procés ~~intern~~ de "Presència" es recollit sintèticament en el mateix text de la sentència final del Tribunal Suprem, per bé que amb una literatura administrativa "ad hoc" que en fa de vegades difícil i feixuc el seguiment (69):

"CONSIDERANDO: Que deben destacarse por el especial significado que tienen en la comprensión del problema debatido, los siguientes hechos: a) La Revista de que se trata es una publicación semanal, editada en Gerona, por la entidad "Presencia S.A.", constituida en dicha capital por escritura pública de 28 de julio de 1965, publicandose los 103 primeros números por un primer equipo de redacción, y todo ello por iniciativa de un determinado señor -Don Manuel Benabáix Romaguera-; b) en 15 de noviembre de 1965 se otorga escritura pública notarial de modificación de los estatutos sociales, designandose un nuevo Consejo de Administración, cesando el Consejo de redacción, se cambia el domicilio de la entidad y se adapta la misma a la vigente Ley de Prensa, especialmente en lo concerniente a la conver-

sión de las acciones en nominativas y prohibición de transferirlas a extranjeros; c) como consecuencia de estos se solicita del Ministerio la inscripción en el Registro de Empresas Periodísticas por instancia presentada el 25 de marzo de 1970; d) el Ministerio requiere en dos ocasiones, el 1 de abril y el 8 de octubre de 1970, a la citada sociedad, para la aportación y puntualización de determinados datos para mejor proveer sobre la inscripción interesada; e) después de aportar los datos la sociedad recurrente, y como consecuencia de ello, el Ministerio por acuerdo de 9 de enero de 1971, accede a la inscripción de esta empresa en el referido Registro; f) poco después, el 2 de marzo del mismo año 1971, el Ministerio dicta un nuevo acuerdo disponiendo llevar a cabo una inspección que afectará a la comprobación de los datos aportados para la primera inscripción de esta empresa, de acuerdo con lo establecido en el artículo 27 de la citada Ley y en el Decreto 749/1966, de 31 de marzo, así como el examen de su contabilidad, y de cómo cubre su déficit, si lo tuviere; tirada de la publicación, conforme a lo dispuesto en el artículo 25 de la repetida Ley, previniendo que se ha de llevar a efecto de acuerdo con lo establecido en la Orden Ministerial de 12 de agosto de 1970; g) girada tal visita de inspección, que tuvo lugar del once al quince de marzo de 1971, con la que coincidió otra de los Servicios de Inspección del Ministerio de Trabajo de Gerona, y tras el cumplimiento del trámite de audiencia, el Ministerio de Información y Turismo dictó resolución con fecha 13 de julio del mismo año, declarando la cancelación de la inscripción de esta empresa en el Registro en cuestión, confirmada en alzada por acuerdo del Consejo de Ministros, en su sesión de 5 de noviembre siguiente".

"CONSIDERANDO: Que la resolución recurrida tiene su apoyo legal en lo dispuesto al efecto en el artículo 29,1,2º de la vigente Ley de Prensa e Imprenta, de 18 de marzo de 1966, y en el supuesto previsto al final de dicho apartado segundo, este es en la inexactitud de los datos aportados, exigidos, para llevar a cabo la inscripción de la referida empresa, en el artículo 26 de la propia Ley, según la enumeración que de ellos se hace en el artículo 27; inexactitud basada fundamentalmente en estos dos puntos: 1º que la plantilla de redactores presentada por esta sociedad es más formularia que real y auténtica; 2º que la exigua cantidad asignada para gastos de

personal en el plan financiero de la empresa, demuestre bien a las claras que la misma no llegó a plantearse seriamente el problema de la remuneración del Director y Redactores, pues en otro caso no hubiera podido mantener para ello la cantidad de 5.816 pesetas, a todas luces insuficiente."

"CONSIDERANDO: Que sobre el primer extremo, si bien es cierto que la inspección efectuada en la empresa descubrió determinadas irregularidades como es la falta de asinas, la existencia de recibos del cobro de los haberes del Director y redactores de la Revista, pero sin estar extendidos en los modelos oficiales de salarios, así como la falta de afiliación a la Seguridad Social de este personal, sin embargo, en lo esencial, el propio Inspector del Ministerio de Información y Turismo, en su informe de 24 de marzo de 1971 (nº 68) reconoce que "la plantilla de redacción no ha experimentado variación alguna, con respecto a la que figura en la inspección" y en cuanto al pago de cuotas a la Seguridad Social, aunque fuera como consecuencia de la Inspección del Ministerio de Trabajo, al final fueron satisfechas, por lo cual es perfectamente aplicable la doctrina de que "un retraso en el alta de los Seguros Sociales no puede probar en forma alguna que el obrero (o empleado) no trabaja a las órdenes de la empresa (Sentencia, entre otras, de 25 de mayo de 1961)."

(...)

"CONSIDERANDO: Que en cuanto al segundo extremo, de los dos que se han aceptado como principales, y sobre los que se ha basado la resolución recurrida, se ha de considerar que aún reconociendo ser enteramente cierto lo que se dice del mismo en la resolución, esto es la exigüedad de la cantidad asignada para gastos de personal en el plan financiero de la empresa, no obstante, allende debe operar en el sentido dado en el acuerdo que nos ocupa; primero, porque tal cantidad pudiera ser sólo consecuencia de una actitud de inercia de la empresa, como ésta alega en su descargo, arrastrada de datos de la anterior etapa de la redacción; segundo, porque esta cifra se ve rectificada en ella, en el resto de las actuaciones practicadas en el expediente; tercero, porque esa misma cifra figuraba entre los datos aportados al Ministerio, unos pocos meses antes, lo que no fué obstáculo para conseguir la inscripción."

"CONSIDERANDO: Que como consecuencia de todo lo expuesto, como la medida canceladora de la inscripción es, por sus efectos, la de mayor gra-

vedad, ello quiera decir que por la propia mecánica de la relación de causalidad, cuando, como en este caso ocurrió, las irregularidades con incidencia directa e inmediata en el ámbito administrativo distinto (en trabajo) al correspondiente a la materia de que se trata aquí; en definitiva, cuando se trata de inexactitudes accidentales, por pura aplicación del principio de proporcionalidad, las consecuencias de las mismas no deben ser tan drásticas como las decretadas en el acuerdo recurrido y por cuyo motivo debe ser anulada."

(...)

"FALLAMOS: Que estimando la pretensión en este proceso deducida por el Procurador don Joaquín Alfaro Lapuerta, en nombre y representación de la entidad "Presencia S.A.", frente a la resolución del Ministerio de Información y Turismo del 13 de julio de 1971 y el acuerdo del Consejo de Ministros de 5 de noviembre del mismo año, debemos anular y dejar sin efecto ambas decisiones, por ser contrarias a derecho, sin imposición de costas."

La relació de fets recollida en el text precedent de la sentència del Tribunal Suprem fa ben palesa la voluntat delliberada del règim d'acabar amb la revista, en encarregar dues inspeccions paral·leles del Ministeri d'Informació i Turisme i del Ministeri de Treball, quan feia ben poc temps que, acollint-se a la mateixa Llei de Premsa, la revista havia fet hà esforç per a constituir-se en empresa periodística convencional en base a una societat anònima. Deia ser justament aquest afany de normalització, alhora que la creixent influència que anava assolint "Presència", el que devia induir a corregir l'"error" que el mateix ministeri havia tingut en inscriure la nova societat en el Registre d'Empreses Periodístiques.

Les causes adduïdes per a la cancel·lació de la inscripció i la consegüent suspensió de la publicació eren d'ordre ben secundari, com reconegut al cap de tres anys al Tribunal Suprem, però mentre tant la revista hagués de callar ben bé tres anys, gràcies al caràcter executiu immediat de les decisions administratives, independentment del resultat dels recursos judicials. Per aquesta raó, el director de "Presència" Narcís-Jordi Aragó, periodista i advocat, amb el llenguatge caut propi encara de l'època censatària(70) que "esta sentència tiene una

gran transcendència perquè empiaza a sentar jurisprudència del Tribunal Suprem que clarificarà el sentit del article 29 de la Ley de Prensa, que evitarà en lo sucesivo una aplicació demasiado rigurosa del mismo. Greo además que este caso proporciona una ilustración práctica a los argumentos de algunos procuradores en Cortes y de las Asociaciones de la Prensa en sus peticiones de que las resoluciones administrativas en esta materia no sean ejecutivas de forma inmediata. Así se evitarían situaciones como ésta, en la que al darse finalmente la razón a la empresa, no puede evitarse ni reparar el perjuicio que se le ha irrogado con la obligada interrupción de la publicación. »

~~El caso de la empresa "Fresonja" plantea el problema de fons de la prensa comercial en la seva doble vessant jurídica i política. La manca d'un marc jurídic específic com a premsa no professional obligava bé a l'adopció de subterfugis legals com la protecció de l'legislació o d'entitats, bé a intentar adoptar en el possible, de manera real o simulada, els models de professionalització exigits per la legislació. Com hem vist, l'aplicació repetida de l'article 28 de la Ley de Prensa va servir per combatre els casos contemplats en el primer supòsit, mentre que l'aplicació de l'article 2, sobretot, i també del 29, com hem vist amb "Fresonja", va servir pels segons~~

L'anàlisi del cas "Fresonja" passa de relleu al problema de fons de la premsa comercial en la seva doble vessant jurídica i política. La manca d'un marc jurídic específic com a premsa no professional obligava bé a l'adopció de subterfugis legals com la protecció de l'legislació o d'entitats, bé a intentar adoptar en el possible, de manera real o simulada, els models de professionalització exigits per la legislació. Com hem vist, l'aplicació repetida de l'article 28 de la Ley de Prensa va servir per combatre els casos contemplats en el primer supòsit, mentre que l'aplicació de l'article 2, sobretot, i també del 29, com hem vist amb "Fresonja", va servir pels segons

Fels qui desconeguda la realitat específica de la premsa comercial, els arguments esgrimits per l'Administració poden semblar fins i tot correctes, en tant que veïlla aparentment pels drets professionals i laborals dels periodistes, bé que contra la voluntat mateixa dels afectats. Ha una realitat viciada d'entrada, en la qual cada part intenta treure'n el partit que podia. Ara amb la perspectiva d'algunes anys la política menada en aquest camp pels darrers governs de la dictadura apareix inspirada d'una arbitrarietat absoluta, que resulta encara més antijurídica a la vista de les dades conegudes posteriorment de com aquesta legislació que s'aplicava amb cura a tota una sèrie de publicacions, era ignorada i ocultada simplement tocant a la premsa oficial, que com ja he citat anteriorment d'un sindicalista provincial del Ministeri de Cultura (successor del d'Informació i Turisme) a Barcelona havia estat sempre al marge de la legalitat. (71)

La distribució geogràfica dels casos d'aplicació de la Llei de Premsa ofereixen un mapa (Mapa número 3) força coincident amb el mapa general (Mapa número 1), però no pas amb el de la premsa del Movimiento (Mapa número 2). Aquest mapa de la Llei de Premsa té però dues lectures un tant diferents, una pel que fa a les comarques amb publicacions sancionades i una altra pel que fa al nombre de sancions per cada publicació i comarca, informació que queda expressada en el quadre següent:

	Publicacions sancionades	Total de Sancions
Nafesme	2	3
Valles Oriental	3	15
Valles Occidental	2	5
Baix Llobregat	3	3
Barcelonès	2	4
Total Regió I	12	30
Alt Empordà	1	4
Garrotxa	1	6
Gironès	1	11
Selva	2	8
Total Regió II	5	29
Alt Penedès	1	4
Total Regió III	1	4
Baix Ebre	1	1
Total Regió V	1	1
Bages	1	1
Total Regió VII	1	1
Total	20	65

Els darrers mesos del franquisme, fins al novembre de 1975 que morí el dictador, venen caracteritzats en el terreny de la premsa comarcal per una certa flexibilització en l'aplicació de la Llei de Premsa, almenys pel que toca a les sancions, i per un procés d'autoneutralització política de la premsa del Movimiento, que accentua encara en el possible els aspectes informatiu sobre els ideologies i es prepara per a reconvertir-se.

D'altra banda, les iniciatives periodístiques s'han dinamitzada arreu de Catalunya al llarg dels darrers temps i entre els periòdics de poblacions importants hem de subratllar una sèrie de publicacions en una línia aparentment neutra políticament com ara "La Voz del Llobregat" (1973-1975), inspirada per l'Ajuntament, a l'Hospitalet de ^(Barcelona) Llobregat, "Hospitalet x Bajo Llobregat Información" (1973) a l'Hospitalet mateix, "Nueva Montcada" (1972-1974) a Montcada i ^{Raixo} (Vallès Occidental), "Vallèspolis" (1974-1975) a Sant Cugat del Vallès (Vallès Occidental), "Costa Express" (1973) a Lloret de mar (Selva), "La Voz de la Costa Dorada" (1973) a Reus (Baix Camp). De totes aquestes, només aquest setmanari darrer recibirà la competència per la primàcia informativa entre la premsa del Movimiento i la premsa decididament democràtica no es dirimirà més decisivament fins als anys posteriors a la mort del dictador.

4. La recuperació de l'ús del català

Com ja s'ha anat veient en capítols anteriors, després de sufocada la resistència espontània del poble a l'abandó de l'ús del català, expressada en la premsa comarcal en el número únic del "Tull Parroquial" (1939) de Valls (Alt Camp), i la seva recuperació posterior és una constant de tots els intents de renovació periodística.

Potser la primera revista local que es publicà en català fou "Taradell", editada per la parroquia d'aquest poble d'Osona, que hi va sortir en una data tan primerenca com l'any 1949, però com ha explicat el seu fundador mateix (72), mossèn Joan Vilacis aviat va haver d'incorporar almenys alguns textos en castellà. És un cas certament excepcional, per l'època i, certament, "Taradell" pot enfilarse als anys 80 com la degana de les publicacions en català. És excepcional el seu cas i només explicable per la protecció de l'Església i pel fet de publicar-se en un àmbit molt reduït, tot i que segeix sense ser-hi una explicació suficient. Arreu de Catalunya hi hagué sempre moltes més dificultats fins aconseguir fer present la llengua catalana als mitjans d'informació. Com tante altres, aquest és també un camp per investigar a fons. De totes maneres podem dir que al llarg dels anys 40 i ja hi hagué algunes publicacions, preferentment catòliques, que inclogueren algun que altre text en català, tendència que s'aniria accentuant progressivament al llarg dels anys 50 i que s'estendria amb més força els 60.

Probablement l'únic estudi sistemàtic a nivell comarcal és el realitzat a Osona en el marc de l'estudi de sociologia lingüística i cultural publicat amb el títol "La llengua del poble" (73) per Roderic Riera. En destaquem les dades següents:

"Us del català en les publicacions religioses, per dècades:

	Text %	Anuncis %	Total %
Dècada dels 40	0,7	0,0	0,5
Dècada dels 50	37,9	30,0	39,3
Dècada dels 60	50,3	56,5	50,7
Dècada dels 70	84,8	75,0	83,6

"Us del català als Programes de Costa Major, per dècades:

	Text %	Anuncis %	Total %
Dècada dels 40	0,2	0,0	0,1
Dècada dels 50	23,5	0,2	4,3
Dècada dels 60	29,6	11,5	14,3
Dècada dels 70	59,7	26,4	32,9

"Us del català a la "Prensa del Movimiento", per dècades

	Text %	Anuncis %	Total %
Dècada dels 40	0,0	0,0	0,0
Dècada dels 50	0,0	0,0	0,0
Dècada dels 60	8,4	0,0	4,1
Dècada dels 70	24,7	8,6	13,2 "

Aquestes dades sobre l'evolució de l'ús del català resulten bastant significatives i representatives de com ha anat a altres comarques. Confirmen plenament la tesi que ja he exposat, en ocasions anteriors que l'empenta de la recatalanització l'han donat, per aquest ordre, les publicacions catòliques, les d'autitats i les particulars i que aquesta empenta ha estat prou forta i prou decidida per arrossegar la mateixa premsa del Movimiento que les dades anteriors ens presenten, tocant a Osona, en la dècada dels 70 ~~amb~~ gairebé una quarta part dels textos en català, la qual cosa significa el reconeixement i l'acceptació d'un primer estadi de bilingüisme.

Tot i que no es tracta propiament de premsa regular, convé remarcar l'evolució de l'ús del català als programes de festes majors i que com es pot veure es situa en un terme mitjà entre les publicacions catòliques i les del Movimiento. El valor d'aquesta dada rau en la vinculació freqüent d'aquests programes als ajuntaments.

De totes maneres, el procés de recatalanització de la premsa comarcal s'ha d'analitzar paral·lelament des de dos punts de vista diferents: l'augment d'una banda, del nombre de publicacions que incorporen el català i d'una altra, el seu pes específic tant en el conjunt de la premsa comarcal com en el marc més precís del seu àmbit de difusió. Són dos aspectes inseparables d'una mateixa realitat i l'ús aïllat de les dades de l'un o de l'altre no pot induir a altra cosa que a una confusió gens productiva, si no és plenament justificat.

Així hem de situar amb exactitud des d'aquesta doble perspectiva les dades d'Osona recollides abans, cara a evitar-ne interpretacions errònies. Aquests quadres ens aporten efectivament un indicador molt significatiu de l'evolució del català, però abans d'establir comparacions mecàniques entre ells, cal tenir present les característiques de l'estructura de premsa

de la comarca en el període 1939-1974 que és l'estudiatx per Reixach. Sense considerar els programes de festes majors, les publicacions de l'Església catòlica i les del Movimiento se situen en dos plans molt diferents, d'acord amb el marc general que s'ha descrit en els ~~capítols~~ primers capítols d'aquesta tercera part. De fet, el mateix Reixach les presenta com a "publicacions religioses", ja que llevat d'algunes excepcions es tracta fonamentalment del "Full Diocesà Yac-Solsona" i dels fulls parroquials d'onze pobles. D'aquesta manera, la premsa del Movimiento, de la qual se n'estudien quatre dels cinc periòdics existents, queda com la única de caràcter informatiu.

durant força anys les aproximacions a l'evolució del català a la premsa s'han fet únicament ~~en~~ en relació al nombre de publicacions, ja sigui en treballs periodístics o en inventaris realitzats en el marc d'accions de promoció de la ~~mitja~~ llengua i la cultura catalanes. Les dues exposicions de premsa en català realitzades des de 1969, any de la primera a Barcelona, organitzada per Omnia Cultural, fins a 1979, any de la segona, que recorregué tot Catalunya, promoguda per Xarxa Cultural, s'han situat en el camp de la sensibilització ciutadana i han dirigit els seus ~~seus~~ esforços a promoure entre el públic la lectura de la premsa en català i l'ajut a les publicacions a partir de la constatació i de l'emfatització de la importància numèrica que han anat prenent com a conjunt.

El salt quantitatiu registrat en el termini de deu anys, comparant el catàleg de l'Exposició de Premsa Catalana de 1969 amb el de l'Exposició de Premsa Catalana Actual de 1979, ens dona un número de publicacions en català cinc vegades més gran. La primera va arribar a reunir-ne seixanta-sis, de les quals quaranta cinc eren de comarques -és a dir, les dues terceres parts-, mentre que la darrera ens en dona dues-centes setanta, cent vint-i-una de les quals són també de comarques -en aquesta ocasió menys de la meitat-. El fet que tant una exposició com l'altra recullen només les publicacions existents en cada moment, vol dir que la rifa de premsa en català del període 1939-1979 és encara superior, tenint en compte a més que cap dels dos catàlegs és complet a causa del mètode seguit en la seva realització, és a dir el recull de les dades enviades directament per les mateixes publicacions responent a una crida general dels realitzadors en demanda de dades. En la mateixa línia de quantificació de títols de publicacions en

en català, el ~~l'últim~~ catàleg de l'"exposició de Premsa Catalana Actual" organitzada per Xarxa Cultural, Omnium Cultural i l'Obra Cultural de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, inclou un mapa de "Densitat de la premsa catalana el gener de 1979" (Mapa número 4), que coincideix en grans línies amb els ~~altres~~ mapes anteriors.

En enfocar les dades d'ambdós catàlegs des de la perspectiva del pes específic de les publicacions en català en el conjunt més ampli de la premsa catalana en general i de la comarcal en particular, resulta primer el contrast entre el nombre relativament elevat tant de 1969 com de 1979 i la seva escassa incidència en el conjunt. El contrast més notable és el de 1979 per la inclusió indiscriminada de publicacions absolutament diverses en continguts, periodicitat i difusió, a part la novetat ~~aportada~~ de la plena superació de les condicions polítiques que impedièn la lliure existència de premsa en català. Al costat dels diaris "Avui" de Barcelona i "Punt Diari" de Girona, els únics que es publiquen en català, hi figura un bon nombre de butlletins interiors d'entitats, la qual cosa evidencia com la normalització lingüística es produeix amb força facilitat i rapidesa tant a comarques com en àmbits de comunicació ~~massa~~ ^{sectorials} i especialitzats, però en canvi troba grans dificultats en els mitjans de masses.

L'Exposició de Premsa Catalana organitzada amb una discreció obligada l'any 1969 pel Secretariat de Premsa d'Omnium Cultural tenia un esperit clar de resistència i d'afirmació catalana en un medi encara advers però en el qual les manifestacions culturals catalanes començaven a tenir ja un cert ressò. Així es recollia en la presentació, de la que transcribo alguns paràgrafs:

"Hem passat, malgrat les circumstàncies no gens propícies, d'una situació caracteritzada per la total inexistència de premsa catalana a una realitat que ens ofereix -ja avui- alguns exponents força valuoses i, sobretot, uns camins oberts, unes possibilitats verament interessants."

"En aquest context és que l'Exposició de Premsa Catalana ha pres forma. Ens ha semblat útil d'intentar proporcionar una visió amplia i conjunta de la situació actual de la nostra premsa en ordre a cercar les bases i els mitjans -econòmics, culturals, socials, etc- per al seu desenvolupament futur."

"D'altra banda, en aquest procés de creixement que experimenta la nostra premsa, es donen unes característiques especials que cal assenyalar:

"-Voluntat de treball col·lectiu amb intencionalitat de servei."

"-Superació de la problemàtica purament lingüística, per a respondre de

de forma més amplia als problemes i als conflictes que la societat té plantejats."

"Consciència de la necessitat de renovació, tant dels principis com de dels mitjans."

"Creació en molts casos, de veritables mitjans d'informació i opinió a partir d'iniciatives no professionals, que en adquirir una certa importància, cerquen els mitjans tècnics per a conservar-la i augmentar-la."

"Aquests són, creiem, factors importants que poden ajudar a determinar d'una manera positiva el futur de la nostra premsa"(74)

El mapa numero 5 ofereix la localització comarcal de les quaranta-cinc publicacions comarcals participants a l'Exposició de 1969 i la seva anàlisi permet veure millor la seva significació en el conjunt de la premsa comarcal de finals dels anys 60. La primera constatació és que no hi figura cap dels quatre diaris "provincials" del moment (~~un~~ un a Girona, dos a Lleida i un a Tarragona), ni cap dels diaris i periòdics de capitals comarcals, ni cap publicació del Movimiento. En segon lloc, constatem que només el setmanari "Presència" de Girona s'edita en capital de província. Tercer, que ~~de~~ ^{quinze} publicacions pertanyen a caps de comarca, ~~de~~ dels trenta-quatre existents -descomptades les quatre capitals de província-. D'aquestes ~~de~~ ^{de} setze, però, només dos -"Resol" de Santa Coloma de Farners (Selva) i "Nueva Tarrega" de Tarrega (Urgell)- són els únics mitjans locals, mentre que cinc -"VP" de Figueres (Alt Empordà), "Olot Nación" d'Olot (Garrotxa), "El Marisme" de Noya (Marisme), "Granollers Comunitat Cristiana" de Granollers (Vallès Oriental) i "Tothom" de Vilafranca del Penedès (Alt Penedès)- actuen en competència amb els periòdics del Movimiento respectius. La resta, "Revista del Centre de Lectura" de Reus, "Amunt" de Tortosa, "Cultura" de Valls, "Casal" de Vilafranca del Penedès, "Presència" de Tarrassa, "Can Oriach" de Sabadell, "Càrera" de Noya, "Aris" de Ripoll i "Tanics" de Figueres- són revistes culturals o ~~amb~~ de difusió restringida a barris o entitats.

El pes específic d'aquestes publicacions és encara relatiu en el marc de l'època, tot i que ja són la confirmació d'un ~~marc~~ ^{marc} sorgiment clar d'una nova premsa comarcal en estat. En aquest primer catàleg ja és palès que la recatalanització arrenca en bona part de poblacions mitjanes i caps de comarca, sempre en el marc de la Catalunya vella. Remarquem que el pes específic més notable el dona la Regió II. Tot i que a Girona la competència entre

el diari "Los Sitios" i el setmanari "Presència" es situa més en el terreny de la influència política que no pas en el de la difusió, a Olot i Figueres existeix un doble aparellament competitiu Movimiento-Acció Catòlica entre "La Carrètxa" i "Olot Misión" i "Amurçán" i "VP", respectivament, que és també una confrontació d'opcions lingüístiques. Altres poblacions importants d'aquestes comarques com Santa Coloma de Farners, Manes, Banyoles, Cap de la Selva i Palafrugell són presents a l'Exposició amb els seus únics òrgans locals, "Ressó", "Recull", "Horizontes", "Luz y vida" i "Revista de Palafrugell".

La Regió II o comarques de Girona, segons una terminologia estesa recentment que inclou la consideració suplementària de ^{Ripollès} ~~Ripollès~~ i Cerdanya, les altres dues incloses a la província de Girona, ofereix un model únic d'equilibri d'influències i de contrapès local i comarcal al diari provincial, així com d'intensitat recatalanitzadora. El pes d'aquestes comarques en el ressorgiment de la premsa ~~comarcal~~ en català es fa palès especialment en el protagonisme assolit en diferents moments arreu de Catalunya per "Presència", "Canigó" i fins i tot "Recull".

En el moment d'aquesta Exposició de 1969, només Alt Penedès, a la Regió III i Mareno i Vallès Oriental en la Regió X, presenten una realitat ~~similarment~~ comparable. A Vilafranca del Penedès i Granollers, "l'othon" i "Granollers Comunitat Cristiana" ~~disputen~~ disputen a "Penedès" i "Vallès" del Movimiento la primacia del mercat i la influència política com a plataformes d'expressió democràtica afavorides per l'Església catòlica, així com impulsen la recatalanització. Altres poblacions d'ambdues comarques també hi són presents com Sant Sadurn d'Anoia amb "Moventut Cristiana", La Garriga amb el "Full parroquial de La Garriga" i Sant Feliu de Codines amb "Difoc". A Mataró surt "El Mareno", però la seva vida serà molt curta en aquesta primera època i "Mataró", el periòdic trisetmanal del Movimiento seguirà gaudint del monopoli davant altres intents sectorials a Mataró mateix i una sèrie de revistes locals a la resta de la comarca, entre les quals destaca "Vida Parroquial" d'Arenys de Mar.

Del Barcelonès, en aquest moment de 1969, són presents a l'Exposició "Carole" de Sant Adrià de Besòs, que plègia aquest mateix any, i "Grana" de Santa Coloma de Gramenet, destinada a tenir una forta influència en la vida local, tot i que es mantindrà bàsicament en castellà en atenció a l'absolut:

majoria de població immigrada castellanoparlant. Igualment al Vallès Occidental la premsa en català i democràtica no aconseguís encara fer-se prou present davant dels diaris i setmanaris oficials, ja que "Presència" de Terrassa haurà de plagar aviat i les altres tres publicacions citades tenen una difusió molt localitzada. Pel que fa al Baix Llobregat, "Alba" de Sant Feliu de Llobregat és a punt de desaparèixer i algun temps després serà suspesa "El Pensamiento de Cornellà" de Cornellà, mentre que "Llisc d'unió" de Molins de Rei i "Vida Parroquial" de Martorell, a punt d'esdevenir "Sola", augmentaran progressivament en pes específic, però el balanç general comarcal no és gaire positiu.

A la resta de comarques la incidència real de les publicacions present a l'Exposició de 1969 és encara més relativa i localitzada en poblacions petites o en públic cultural, sobretot el cas de les revistes mensuals "Cultura" de Valls (Alt Camp) i "Revista del Centre de Lectura" de Reus (Baix Camp). L'excepció seria Urgell, amb "Nueva Tarrega" setmanari de Tarrega i les revistes locals "Sida" d'Agramunt i "L'Esforç" de Bellanes. El primer, tot i la incorporació del català, és encara alguns anys un organ oficial de l'Ajuntament, mentre que "Sida" revista municipal, manifesta ja una clara voluntat d'obertura ciutadana.

La reintroducció del català va ensopegar amb variis problemes de dificultat de superació diverses. Així el problema primer i més important era lògicament la resistència de la dictadura a acceptar-ho, però n'hi havien d'altres que no s'han de menystenir, que es resumeixen en aquests dos: el desconeixement de la llengua escrita de bona part dels redactors i col·laboradors habituals, pertanyent a les generacions joves, i els problemes de comunicació derivats de la presència variable segons les comarques d'ampli sectors de població immigrada de parla castellana. El primer problema ha tingut una solució relativament fàcil en molts casos, però no tant el segon. La gran majoria de les publicacions que feren l'opció del català s'esforçaren en l'apresentatge correcte de la llengua i en la correcció dels originals, tot i que molt sovint la precarietat de mitjans duia i duu a tirar pel dret i sortir al carrer amb un català plagat de tantes faltes com de bona voluntat, però al capdavant esdevingut de nou vehicle normal de comunicació escrita.

La profunda transformació de l'estructura demogràfica i econòmica i de les relacions socials en una sèrie de comarques a causa de l'arribada de forts contingents d'immigració ha afectat en canvi de manera més profunda les possibilitats d'un èxit ràpid del procés de recatalanització de la premsa. Aquest és un dels tres factors que l'equip de redacció de la revista literària "El Març" (75) ha considerat en un polèmic article com de més decisiva ~~influència~~ incidència sobre la situació de la llengua catalana sota el franquisme. Lògicament, entre la premsa comarcal ha estat en l'àrea d'influència de Barcelona on aquest problema s'ha vist de manera més aguda: Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental. "Gramma" de Santa Coloma de Gramenet, és potser un dels casos més representatius. En una enquesta que va fer entre els seus lectors va plantejar justament la qüestió de la llengua que havia d'utilitzar i la resposta fou aquesta (76): "En la consulta sobre el idioma los hay que prefieren la revista con un 25% de catalán, por un 75% de castellano. Muchos, los de menos de 30 años, creen que la mitad de cada uno sería la proporción justa, no faltando los que abogan por otras proporciones, favoreciendo más a la lengua catalana y también los que desearían fuese totalmente en castellano".

A Mataró, també amb una forta presència d'immigrants de parla castellana, "El Maresme" va plantejar-se el problema en la seva primera època però en la segona ja va sortir totalment en català. L'anàlisi i la presa de posició de 1970 era aquest (77):

"Entenem que la llengua és solament el mitjà d'expressió per plantejar, divulgar i sol·licitar aquests problemes esmentats".

"Per tant, "El Maresme" s'expressarà tothora amb la llengua dels qui s'avinguin a fer aquesta feina i dels qui estiguin més capacitats per comprendre amb fets les seves pàgines."

"No és feina nostra suplir l'analfabetisme dels catalans ni estalviar-los la lluita per aconseguir l'ús del català en qualsevol circumstància, tot i que ens posarem d'acord amb els qui defensen aquest dret."

"Tampoc no és feina nostra estalviar als immigrants l'aprenentatge del català, tot i que les nostres pàgines els faran accessible la cultura i s'obriran sense traves als seus problemes".

El fet és que ni al Barcelonès ni a cap població important del Vallès Occidental no hi ha cap publicació important en català o d'un nivell accentuat de bilingüisme en el període 1939-1975. Al Maresme, n'hi ha en poblacions petites ~~inabundants i d'arrel catalana~~ mentre que al Baix Llobregat el català es fa més present riu amunt de Molins de Rei que a la part del delta. En aquestes comarques s'hi publiquen diaris del Movimiento a Sabadell i Terrassa, un trisetmanari a Mataró i un bisetmanari a Badalona també ~~fora~~ oficials, tots ells molt poc sensibles a l'ús del català el qual accepten molt poc en les seves pàgines i sempre per a qüestions intrascendents. Bastant semblant és la situació als setmanaris i revistes oficials de poblacions més petites.

Si bé és cert que en enfilar els anys 70, l'exemple i la competència de la premsa catalana, la d'entitats i la independent va fer que la oficial comencés a catalanitzar-se, les resistències en aquesta foren molt fortes. A part la resistència política a trencar l'esquema de trenta anys, el desconeixement del català escrit hi era més gran i els problemes de comunicació amb els immigrants eren lògicament instrumentalitzats i sobrevalorats. Com exemple ~~de~~ d'aquesta resistència al canvi, citaré que "Ampurdán" de Figueres ~~(77)~~ en l'edició commemorativa del número 1.500, el 9 de febrer de 1972, coincidint a més amb el trenta-tres aniversari de l'ocupació franquista de la ciutat, no publicava ni un sol text en català. En un estudi local (78), en analitzar l'evolució de la premsa de Figueres de la postguerra, recullo ~~una anècdota~~ ^{una anècdota} bastant significativa de com s'havia de fer per a introduir-lo, referida a l'almanac "El Ampurdanés": "El 1949 es convoca el "I Concurso Literario El Ampurdanés" per a "un trabajo histórico, legendario, tradicional o de costumbres, encaminado a cantar las excelencias de nuestra tierra". En la segona convocatòria ja es diu: "Los trabajos en rposa se realizarán en español. Las composiciones poéticas podrán efectuarse en lengua vernácula", i en la quarta: "Las composiciones en prosa podrán efectuarse en español y en catalán. Las composiciones poéticas podrán efectuarse en lengua vernácula".

El 1965, any de la mort del dictador, el nombre de publicacions en català o bilingües era lògicament superior al de 1969. Segons els meus càlculs hi havia almenys ~~una~~ cinquanta-vuit periòdics i revistes amb un ús elevat de català, la localització dels quals pot veure's en el mapa número 5. Però poder-hi analitzar en relació al catàleg de l'Exposició de 1969, la meua llista de 1975 no inclou tampoc premsa oficial ni d'ajuntaments, tret de "316" d'Agreument (Urgell), que ja havia concorregut a la mostra de 1969. De totes maneres no hi ha diferències qualitatives d'un mapa a l'altra. De fet, 1975 era la vigília del gran pas endavant de

la premsa comarcal. Els sis anys transcorreguts des de 1969 havien estat molt intensos, però les mateixes dificultats legals i d'altra mena que enspeparen la major part d'iniciatives periodístiques varen condicionar-ne l'existència i moltes varen ~~haver~~ fer fallida. L'anàlisi de l'evolució de la premsa per comarques i dels censos de l'apèndix, permetrà valorar més, ~~amb~~ positivament l'activitat d'aquests anys que no ho permet la mostra limitada d'un d'aillat. De totes maneres, el fet d'haver realitzat ~~una~~ la llista de 1975 amb dades globals, més amples que la de l'Exposició de 1969 on les publicacions havien de concorrer-hi expressament, fa que n'hi ~~hagi~~ ~~una~~ que ja existien el 1969 i que no hi varen ser presents, com fa revista quinzenal "Segarra" de Cervera (Segarra), el setmanari catòlic d'Igualada ^(Anoia) "Vida...", la revista "Ecos" de Berga (Berguedà) i el setmanari "El Eco de Sitges" de Sitges (Garraf), de manera que aquestes comarques apareixen representades ara en el mapa numero 6, cosa que no passa en el 5. Val la pena assenyalar el fet que l'Alt Empordà aparegui sense cap publicació en català el 1975 pel fet que "Canigó" havia marxat a Barcelona el 1972, "VP" havia desaparegut el 1974 i fins 1977 no sortiria "2 Països", de manera que el setmanari oficial "Ampurdà" va tenir l'exclusiva del mercat aquest temps.

Amb aquesta situació arribem doncs ^{novembre} a ~~l'any~~ de 1975 que es produeix la mort del general Franco i s'obre una nova època en la vida espanyola. La societat catalana bull de desitjos i iniciatives i la llista de publicacions comarcal i en català abans esmentada no ho reflecteix prou per la fragilitat mateixa d'aquestes iniciatives en els darrers anys de la dictadura. L'estructura premsa del Movimiento comença a catalanitzar-se alhora que es prepara per a la reconversió, llevat dels diaris provincials que es mouen en unes coordenades diferents, pel fet de pertànyer a la cadena estatal. Val a dir que en alguns moments a final dels 60 i primers dels 70 van incorporar-hi alguna secció regular en català de caire més aviat literari. Així Narcís-Jordi Aragó ha dit (79) que Fulgencio Mifano, director del ~~primer~~ diari del Movimiento, de Girona els anys 60, que "ell va fer que "Los Sitios" fos, segons sembla, el primer diari d'Espanya amb una secció setmanal escrita en català". Algunes seccions semblant havien publicat en alguns moments altres diaris oficials, però sense modificar de cap manera el seu esquema lingüístic bàsic.

Novembre de 1975 obrí noves perspectives per a la premsa que, almenys per la premsa comarcal havien de ser molt fructíferes. La nova premsa catalana havia nascut a les comarques. (80)

5. Represa del model territorial històric

L'anàlisi de la premsa comarca de l'època del franquisme pel que fa a la seva estructura territorial evidencia, d'entrada, la represa del model històric que en aquest sentit s'havia anat configurant al llarg del segle XIX i del primer terç del segle XX, període en el qual s'havia consolidat plenament.

Es una represa inicialment molt esquemàtic, ~~simplificada~~ apuntant de nou el model de manera simplificada i incompleta, però suficient per a marcar les vies a seguir a partir de 1966, en el moment del ressorgiment. El sistema informatiu local que es reprèn de manera més parcial és el que he anomenat complet, el corresponent a les ciutats amb diaris propis. Així, sota el franquisme només Girona, Lleida i Tarragona, d'una banda amb diaris "provincials" del Movimiento i Sabadell, Terrassa i Manresa amb diaris que es publiquen un mínim de quatre dies la setmana, propietat ~~de~~ dels organismes locals del partit únic, reprenen materialment les seves respectives tradicions de premsa. Això vol dir que Reus, Tortosa, Vilanova i la Geltrú i Mataró en queden despenjades, així com Igualada, Granollers, Vic i Badalona que en determinats moments també havien assolit el sistema informatiu complet. Reus, sobretot, és d'aquestes ciutats la gran derrotada. Havent estat una de les capitals indiscutibles del periodisme català i segona ciutat de Catalunya en nombre d'habitants, agraxat la capital del Baix Camp esdevé un veritable desert informatiu, després que les autoritats franquistes locals tractessin en va de perpetuar una versió revisada del "Diario de Reus" (1939), un desert que només en part va habitar ^{a partir} els anys cinquanta un setmanari ~~oficial~~.

De les altres ciutats esmentades, Mataró és la que més s'acosta al model anterior, amb la publicació d'un periòdic trisetmanal del Movimiento, mentre Igualada, Granollers i ~~Badalona~~ Badalona ~~per~~ compten amb sengles periòdics bisetmanals també dels organismes locals del partit en el poder. Aquest reprèn a Vilanova la tradició del centenari "Diario de Villanueva y Geltrú", però simplement amb un setmanari, "Villanueva y Geltrú", mentre que Tortosa ha d'esperar fins ben entrats els anys cinquanta a comptar també amb un setmanari oficial.

Llevat doncs de les sis primeres ciutats esmentades, la resta de les altres queden incorporades al sistema informatiu local complementari,

en el qual s'hi mantenen Figueres (Alt Empordà), Olot (Garrotxa), Vilafranca del Penedès (Alt Penedès), Valls (Alt Camp), Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà), ~~el ^{diaris} ~~de~~ ~~la~~ ~~regió~~ ~~de~~ ~~la~~ ~~Segarra~~ ~~(Urgell)~~~~;

La creació de ~~provincials~~ "provincials" franquistes, a més de substituir els diaris locals anteriors, tenia un objectiu més ambiciós: trencar el model territorial anterior, tant en el sentit de superar i neutralitzar a nivell provincial l'existència de diaris locals, com el més important, d'evitar, en el renovat intent centralista de provincialitzar Catalunya, la influència arreu del país ~~de~~ d'uns diaris d'àmbit català editats a Barcelona. Constantment, els diaris "provincials" miraven de deixar clars els límits d'influència als diaris de Barcelona, que volien considerar limitats a aquesta província. Així encara l'any 1972, "Los Sitios" (8) ho proclamava en ocasió d'una picabaralla informativa amb "Tele/Expres": "Por supuesto que seguiremos agradeciendo a "Tele/Expres" y a los demás queridos colegas de Barcelona que se ocupen -cuanto más mejor- de los asuntos gerudenses. Con toda la carga de "ingratitude" que puedan llevar. Si los temas "ingratos" aportan un mínimo de buena voluntad, el servicio y la colaboración que conllevan son oro de ley".

Com a balanç provisional podríem dir que cap d'aquests dos objectius s'ha aconseguit, bé que, en arribar al final de la dictadura, els diaris "provincials" del Movimiento es troben en un nivell d'evident consolidació econòmica, gràcies sobretot al monopoli exercit durant tants anys tant mercat com de la publicitat provincial. La seva influència informativa política resta neutralitzada tant per la premsa comercial ressorgida pels diaris de Barcelona que han reprès també la seva tradició de nacionals catalans.

La modificació més important operada durant del franquisme del territorial històric fa referència a l'empobriment qualitatiu de la premsa comercial. Ja no es tracta ara del que indubtablement i el control polític directe produeixen en els diaris, però existents, sinó al que es deriva de la reducció dràstica del ventall de publicacions temàtiques i especialitzades de titula un tret característic de la premsa comercial hi anomeno sistema informatiu local complet constituïa districte local auto-suficient, articulat entorn de l'edició de diaris i completat per setmanaris i revistes b

destacada dels gèneres polític, cultural i artístic, humorístic i religiós. Univers informatiu que es repetia, en menor grau, en les ciutats que disposaven d'un sistema ~~lloc~~ informatiu local complementari, articulat entorn de periòdics. Aquest empobriment qualitatiu, que comporta una devaluació de fet dels models històrics, va acompanyat, alhora que parcialment ~~el~~ la determina, d'una modificació substancial de la funció històrica dels sistemes informatius locals. Aquesta modificació ve condicionada, bàsicament, per causes de tipus general i externes al procés mateix de la premsa comercial, com són el canvi accelerat de les comunicacions i la millora substancial de la distribució de la premsa d'abast general.

Davant el franquisme canvia la relació d'influències entre premsa general i premsa ~~lloc~~ comercial, tant pel que fa als diaris com pel que fa a les revistes temàtiques. Els diaris de Barcelona imposen definitivament ~~el~~ la seva funció informativa bàsica arreu de Catalunya, gràcies a l'avenç de les comunicacions davant d'uns diaris ~~lloc~~ "provincials" i locals, menys acabats i pels quals la seva adscripció al Movimiento devia de ser, ben segur, una marca i una invitació més al lector a comprar la premsa privada de ~~Barcelona~~ la capital, no acceptada oficialment, però reconeguda de fet per tothom. ^{com a premsa catalana} Les revistes temàtiques, tant setmanals com mensuals, no trobaren competència a comarques. Primer, perquè no n'hi havia, ja que la guerra havia descapitalitzat intel·lectualment el país d'una manera absoluta, però, també, per que encara que n'hi hagués hagut, els setmanaris i revistes generals les haurien superat ampliament, des d'una posició de superioritat indiscutible, com ja s'apuntava als anys trenta.

Els models de sistemes informatius locals represos sota el franquisme esdevenen, doncs, una reducció esquemàtica dels originals i així com la diferència entre el ~~seu~~ sistema complet i el sistema complementari ~~seguit~~ segueix sent clara per l'existència de diaris en les ciutats que tenen el primer -complet, ara, val dir que hi ha publicacions de totes les periodicitats, ja no pas que tingui un univers periodístic ampli i autosuficient, i només periòdics en les que tenen el segon, la diferència entre aquest, el sistema informatiu complementari, i el sistema informatiu elemental és més difícil de precisar en alguns casos. De totes maneres, en tant que el franquisme resulta una època de represa de la premsa comercial i de transició alhora pel que fa a la renovació dels seus models estructurals, és partidari de mantenir aquest ~~seu~~ aparell conceptual. Per considerar que

una població ha passat del sistema informatiu elemental al sistema informatiu complementari caldria mesurar de quina manera ha ampliat el seu ventall de publicacions més enllà de les que estrictament li han permès de mantenir una cobertura continuada de premsa pròpia, per descomptat que sobre la base d'altmenys un periòdic setmanal. Mentre el ressorgiment de la premsa comarcal no hagi arribat a un estadi que permeti comprovar bé la consolidació dels actuals models de transició bé l'aparició d'uns de nous, penso que és preferible mantenir com a ciutats del sistema informatiu complementari les que l'han tingut històricament i l'han reprès mínimament, així com les que han quedat despenjades dels sistema informatiu complet, mantenint en canvi en el sistema informatiu elemental d'altres, com per exemple Tarrega (Urgell), que tot i tenir un periòdic setmanal ja els anys quaranta no han desenvolupat en canvi un ventall més ample fins ara.

El sistema informatiu local ^{elemental} complementari, a diferència dels anteriors, es manté durant el franquisme amb característiques molt semblants a les que l'han configurat històricament, ja que acull les poblacions que han aconseguit tenir una cobertura ~~molt~~ continuada de premsa pròpia al llarg d'un període mínim, que ~~mantenint-se~~ he xifrat en quinze anys durant la dictadura, ja sigui amb periòdics o revistes de distinta periodicitat, ni que sigui molt baixa en el cas de pobles petits.

Per comarques i regions, aquests pobles són els següents:

Regió I

Baix Llobregat: Cornellà de Llobregat, Molins de Rei, Olesa de Montserrat, El Prat de Llobregat i Sant Boi de Llobregat.

Barcelonès: Esplugues de Llobregat i Sant Adrià de Besòs.

Maresme: Arenys de Mar, Argentona, Calells, Masgrat de Mar i Premià de Mar.

Valles Occidental: Castellar del Valles, Caldes de Montbui i Rubí.

Regió II

Baix Empordà: Palau de Sant Feliu de Guíxols

Gironès: Banyoles i Capçà de la Selva

Selva: Manes

Regió III

Alt Penedès: Sant Sadurn d'Anoia

Baix Penedès: l'Arboç del Penedès

Garraf: Sitges

Regió XVI

Osona; Manlleu, Torelló, Taradell, Roda de Ter

Regió XVII

Bages; Moixà i Sarrià

Regió XVIII

Segarra; Cervera

Finalment, el grup de publicacions disperses en poblacions que n'han tingut també en un moment o altre de la seva història contemporània, però sense la continuïtat suficient per a bastir un sistema informatiu local propi, reproduïx també força fidelment l'esquema històric. El fet que entre totes arribin a sumar vuitanta-set poblacions és ben representatiu de la força de la represa de la premsa comarcal al llarg de la dictadura, el costat de les cent-cinquanta nou poblacions incloses en aquest apartat al llarg del període històric. La proporció és prou favorable.

Per comarques i regions, aquests pobles són els següents:

Regió I

Baix Llobregat: Sant Feliu de Llobregat, Abrera, Cerdà, Sant Joan Despí i Viladecans.

Barcelonès: l'Hospitalet de Llobregat i Santa Coloma de Gramenet.

Maresme: Alella, Cabrera de Mar, Santar Cabrils, Caldes d'Enstrac, Canet de Mar, El Masnou, Sant Andreu de Llavaneres, Sant Pol de Mar, Teià, Tiana, Vilassar de Dalt i Vilassar de Mar.

Vallès Occidental: Cerdanyola, Gallifa, Montcada i Reixac, Rubí, Sant Cugat del Vallès, Santa Maria de Barberà i Vacarisses.

Vallès Oriental: Cardener, Castellterçol, Llinars del Vallès, Santa Eulàlia de Ronçana, Sant Feliu de Codines.

Regió II

Garrotxa: Vall de Bas i Sant Feliu de Fallera.

Selva: Santa Coloma de Farners, Lloret de Mar, Tossa de Mar

Regió III

Ait Camp: Vilabella i Vila-ródona

Ait Penedès: Selida i Olerdola

Baix Penedès: El Vendrell, Llorç de Penedès

Garraf: Sant Pere de Ribes

Tarragonès: Vila-seca de Solcina

Regió IV

Baix Camp: La Selva del Camp, Rindoms

Gonca de Barberà, Montblanc, 1ª Espluga de Francolí, Barberà de la Gonca.

Hibera d'Ebre: Flix

Regió V

Montolià, Amposta, Sant Carles de la Ràpita, Ulldecona

Regió VI

Cardener: Alp

Osona: Prats de Lluçanès, Centelles

Ripollès: Ripoll, Ribes de Freser, Sant Quirze de Besora

Regió VII

Anoia: El Bruc, Capellades, Vallbona d'Anoia

Bages: Avinyó, Artés, Callús, Monistrol de Montserrat, Navarres, Navars, Sallent, Sant Joan de Tortuella, Santpedor, Sant Vicenç de Castellet.

Solsonès: Solsona

Solsonès: Solsona

Regió VIII

Garriguess: les Borges Blanques, Arbeca, Castellidors

Noguera: Balaguer, Artesa de Segre

Segarra: Sant Guim de la Plana

Urgell: Agramunt, Belllunús, Bellpuig d'Urgell

Regió IX

Alt Urgell: la Sen d'Urgell

Pallars Jussà: Tremp i Pont de Suert

En el quadre següent, hi ha les dades sistematitzades per regions i comarques de la premsa comarcal del període 1939-1975. Sumen un total de ~~cent vint-i-nou~~ ^{dues-centes quaranta i nou} publicacions, repartides per cent trenta-set poblacions, cinquanta de les quals han assolit una continuïtat mínima de quinze anys seguits de premsa pròpia.

PRENSA COMARCAL PER REGIONS I COMARQUES

Període 1939-1975

REGIO I	Poblacions	Poblacions amb 15 anys de continuïtat	Publicacions
Baix Llobregat	11	6	16
Barcelonès	5	3	14
Maresme	18	5	28
Vallès Occident.	12	5	28
Vallès Oriental	7	2	13
TOTAL	53	21	99
REGIO II			
Alt Empordà	1	1	3
Baix Empordà	3	2	3
Garrònia	3	1	6
Gironès	3	3	7
Selva	4	1	7
TOTAL	14	8	26
REGIO III			
Alt Camp	3	1	5
Alt Penedès	4	2	9
Baix Penedès	2	1	4
Garraf	3	2	5
Tarragonès	2	1	3
TOTAL	14	7	26
REGIO IV			
Baix Camp	4	2	9
Osona de Barberà	3	-	7
TOTAL	7	2	16
REGIO V			
Baix Ebre	1	1	4
Montsià	3	-	4
TOTAL	4	1	8

REGIO VI	Poblacions	Poblacions amb 15 anys de continuïtat	Publicacions
Cerdanya	1	-	1
Osona	7	4	11
Nipollès	3	-	3
TOTAL	11	4	15
REGIO VII			
Anoia	4	1	6
Bages	13	2	18
Berguedà	1	1	2
Solsonès	1	-	3
TOTAL	19	4	29
REGIO VIII			
Garrigues	3	-	3
Noguera	2	-	3
Segarra	2	1	3
Segrià	1	1	10
Urgell	4	1	5
TOTAL	12	3	24
REGIO IX			
Alt Urgell	1	-	3
Pallars Jussà	2	-	3
TOTAL	3	-	6
TOTAL CATALUNYA	137	50	249

Fent: Investigació i elaboració pròpies.

L'anàlisi de la distribució comarcal de la premsa del període 1938-1975 ofereix nous aspectes de diferenciació respecte al model territorial històric. Un primer indicador remarcable és que el nombre d'habitants ja no és un valor positiu per a la capacitat periodística d'una població, contràriament al passat històric, sinó que fins i tot pot esdevenir al contrari, un factor negatiu. Veiem sinó la comparació entre les deu primeres ciutats catalanes l'any 1900 i l'any 1975 i els seus sistemes informatius.

Les 10 ciutats catalanes més poblades

1900		1975	
Barcelona	533.000	Barcelona	1.840.000
Reus	26.681	1 ^a Hospitalet de Ll... ..	280.640
Tortosa	24.452	Badalona	201.867
Tarragona	23.423	Sabadell	182.012
Manresa	23.252	Terrassa	161.679
Sabadell	23.214	S. Coloma de Gram... ..	137.579
Lleida	21.432	Lleida	102.599
Mataró	19.704	Tarragona	101.619
Badalona	19.240	Mataró	91.588
Terrassa	15.956	Cornellà de Ll.....	91.110

Font: CASASSAS, Lluís: "El país", capítol del llibre col·lectiu "Que és Catalunya?" Edicions 62, Barcelona, 1982

La comparació d'aquestes dues llistes posa en evidència ben clarament la transformació demogràfica que ha experimentat una bona part de Catalunya en tres quarts de segle o, més ben dit, en molt poc temps, ja que el canvi fort no s'ha produït fins el període 1950-1975. Per aquesta raó, la primera llista es pot considerar vàlida a efectes d'anàlisis fins 1939.

Tenim, doncs, que de les deu primeres ciutats catalanes del període 1900-1939, només Badalona no va assolir de tenir de ple un sistema informatiu local complet, llevat d'un breu període de temps, a causa probablement del seu vaintatge amb Barcelona i que, en canvi, algunes ciutats més que no figuren entre les deu més poblades, com Girona i Vilanova i la Geltrú, de manera permanent, i Vio, Igualada i Granollers, posteriorment, sí que el varen tenir.

En canvi, entre les deu primeres ciutats de Catalunya de 1975, només Sabadell, Terrassa, Lleida i Tarragona tenen sistema informatiu complet.

Girona i ~~l'Àrea~~ Manresa queden fora de la llista. Contràriament, l'Hospitalet de Llobregat, la segona ciutat de Catalunya en habitants, ni tan sols ha bastit un sistema informatiu elemental. Badalona, la tercera, es manté amb el sistema complementari, Santa Coloma de Gramenet, la sisena, no ha aconseguit fins als darrers anys del franquisme bastir un sistema elemental, per la qual cosa figura en la relació anterior, en el grup de publicacions disperses, al revés de Cornellà de Llobregat, que havent mantingut un sistema elemental durant la dictadura s'ha quedat després sense premsa pròpia. ~~Mataró~~ únicament ha perdut el lloc en el "ranking" de població i bé que en el sistema complementari és la ciutat que és més a prop del sistema complet.

Contràriament a la constant històrica, remarcuem una subversió total de l'equilibri demografia-premsa comarcal en el període 1939-1975. Podem apuntar-ne una primera interpretació a partir d'unes dades ~~sumaria~~ de l'evolució recent de la població. Un estudi (8) de la seva evolució per comarques en el període 1960-1977 dona la formació de cinc grans grups:

a) Comarques que han tingut un creixement demogràfic inferior al 0 %, és a dir, que han tingut regressió de la població: Conca de Barberà ~~(Regió I)~~ Priorat, Ribera ~~Alta~~ d'Ebre (Regió IV), Terra Alta (Regió V), Ripollès (Regió VI), Berguedà i Solsonès (Regió VII), Garrigues, Noguera, Segarra i Urgell (Regió VIII) i Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran (Regió IX).

D'aquestes comarques, Priorat i Ribera d'Ebre (Regió IV), Terra Alta (Regió V) i Pallars Sobirà i Vall d'Aran (Regió IX) ~~figuren~~ no han tingut cap publicació pròpia el període 1939-1975. Conca de Barberà (Regió IV), Ripollès (Regió VI), Solsonès (Regió VII), Garrigues i Noguera (Regió VIII) i Alt Urgell i Pallars Jussà (Regió IX) han tingut només publicacions disperses. Berguedà (Regió VII) i Segarra i Urgell (Regió VIII) tenen poblacions amb més de quinze anys seguits i sistema informatiu ~~sumari~~ elemental.

b) Comarques que han tingut un creixement demogràfic aïrat entre el 0% i el 26,2 %: Alt Empordà i Garrotxa (Regió II), Alt Camp (Regió III), Baix Ebre i Montsià (Regió V), Gerdanya (Regió VI) i Bages (Regió VII).

Són comarques amb tradició consolidada de premsa pròpia, amb l'excepció de Gerdanya i Montsià, del grup de publicacions disperses. Alt Empordà, Garrotxa, Alt Camp i Baix Ebre, són casos de capitals amb sistema

informatiu complementari i pàges de capital amb sistema informatiu complet.

c) Comarques que han tingut un creixement demogràfic xifrat entre el 26,2 % i el 52,3 %: Barcelonès (Regió I), Baix Empordà, Gironès i Selva (Regió II), Alt Penedès (Regió III), Osona (Regió VI) i Segrià (Regió VIII).

Aquest grup acull una clara varietat. Segrià i Gironès tenen capitals amb sistema complet, Alt Penedès i Osona tenen capitals amb sistema complementari, mentre que Baix Empordà i Selva, bé que amb poblacions amb sistema consolidat complementari elemental no tenen capital amb model propi i finalment el Barcelonès, la qual capital no entra en l'anàlisi, és la comarca amb ciutats més grans i amb proporcionament menys premsa.

d) Comarques que han tingut un creixement demogràfic xifrat entre el 52,3 % i el 78,4 %: Baix Penedès i Garraf (Regió III), Baix Camp (Regió IV), Anoia (Regió VII).

Garraf, Baix Camp i Anoia tenen capitals amb un sistema informatiu complementari, mentre que Baix Penedès la capital no té sistema consolidat i només una població té l'elemental.

e) Comarques que han tingut un creixement econòmic superior al 78,4 %: Baix Llobregat, Vallès Occidental, Vallès Oriental i Maresme (Regió I) i Tarragonès (Regió III).

Baix Llobregat no té capital amb sistema consolidat però sí varies poblacions. Vallès Occidental té la capital i una ciutat amb sistema informatiu complet i varies poblacions amb sistema elemental, Maresme té la capital amb sistema complementari i poblacions amb l'elemental. Tarragonès té la capital amb sistema complet.

La diversa realitat de la premsa propia segons les comarques en relació al creixement demogràfic, confirma la subversió abans apuntada entre demografia i premsa comarcal durant el període 1939-1975, en el qual els nous sistemes informatius segueixen obeint més a la pròpia tradició comarcal que no pas a la dinàmica demogràfica i social, entre altres raons probables perquè el breu traçament demogràfic dels anys seixanta, sobretot, ha produït també un traçament de la cohesió social i cultural de les comarques més afectades.

Una altra via per a l'estudi d'aquestes relacions podria quedar apuntada en els mapes 6, 7, 8 i 9. Els mapes 6 i 7 reflecteixen gràficament la distribució comarcal de la producció de premsa propia des de dos punts de vista complementaris. En el mapa número 6 es presenta el nombre de publi-

acions aparegudes a cada comarca, de manera global i sense diferenciar-ne el caracter. Es per tant una aproximació purament quantitativa, que reflecteix el nombre d'iniciatives de premsa per comarca al llarg del període 1939-1975. El mapa numero 7 ofereix el numero de poblacions de cada comarca amb més de quinze anys seguits de premsa propia al llarg del mateix període, en una orientació més qualitativa. La xifra de quinze anys, relativament baixa en relació als trenta-sis de tot el període, ha estat triada cara a trobar un denominador comú baix degut a l'escassa producció dels anys quaranta i cinquanta a la majoria de comarques. Això vol dir, efectivament, que a moltes de les poblacions comptabilitzades comença a haver-hi publicacions propies cap a 1960.

Els mapes 7 i 8, en contrast, reflecteixen l'evolució demogràfica de les comarques en el període 1960-1977, d'acord amb les dades avançades abans (mapa numero 9) i el nivell de població activa dedicada a la indústria per comarques l'any 1970 (8), (mapa numero)

Un detall que crida l'atenció en el mapa numero 6 és que les comarques del Tarragonès (Regió III) i Baix Empordà (Regió II) estiguin en el grup més baix de publicacions, amb menys de cinc en tot el període. Val a dir que és un defecte típic de les estimacions quantitatives, ja que a Tarragona s'hi publica un diari al llarg de tots aquests anys i al Baix Empordà hi ha dues poblacions amb una publicació cada una de més de quinze anys d'existència.

D'altra banda, els índexs de creixement demogràfic en un període concret poden desorientar en relació a la realitat de la població de cada comarca. Així, el Barcelonès, tot i haver fet un creixement inferior al 78,4 %, és la que té una densitat de població més alta, molt superior a totes les altres. Són 16.211 habitants per quilòmetre quadrat, mentre que al Baix Llobregat són 900 h/qm² i la més baixa de Catalunya, la del Pallars Sobirà és només de 4,2 h/qm².

La distribució territorial de la premsa s'ha de contemplar, encara, a la vista d'una altra dada: les comarques de la Regió I (Baix Llobregat, Barcelonès, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental) comprenen les dues terceres parts de la població absoluta de Catalunya l'any 1975 (84). Així són 3.943.557 habitants, comptant-hi Barcelona ciutat, sobre un total de 5.710.327. Restant la població de la capital, els altres 2.103.557 segueixen significat ^{més d'una tercera part de} que la resta de Catalunya. És a dir

que malgrat que numèricament aquestes comarques siguin les de més publicacions de tot Catalunya al llarg del període, sumant-ne noranta-nou de dues-centes quaranta vuit, ~~fa~~ més de la tercera part, la proporció amb tot és favorable a altres on l'equilibri demografia-producció de premsa propia-sistemes consolidats és superior.

IV.

LA NOVA PRENSA COMARCAL

1. El ple ressorgiment

La mort del dictador, el 30 de novembre de 1975, dona pas a l'inici d'un procés lent cap el restabliment de les llibertats democràtiques i de l'autonomia de Catalunya que no culminarà fins l'any 1977, amb les primeres eleccions lliures, el mes de juny, i el restabliment provisional de la Generalitat i el retorn del president de l'exili, l'octubre. Hi ha un fet important, ben aviat, que fa pales l'inici del canvi en els mitjans de comunicació: el mes de gener de 1976, el Govern de Madrid dona l'autorització per la publicació del primer diari en català d'ençà de 1939, "Avui", que tindrà el primer número al carrer el dia 23 d'abril del mateix any, diada de Sant Jordi.

En aquest marc general, la premsa comarcal registra també una intensificació dels intents de renovació, bé que l'any 1976 és encara un any difícil, és l'any que en el si dels aparell d'Estat s'han de prendre les grans decisions de futur per a la reforma de les institucions heretades del règim anterior i la seva adequació als sistemes democràtics, mentre arreu d'Espanya creix l'embellició política. Els anys decisius del gran canvi, també en la premsa comarcal, seran 1977 i 1978.

L'evolució de la premsa comarcal durant el període 1976-1979 es caracteritza pels trets següents:

- a) La desaparició dels condicionaments polítics i jurídics del règim anterior, amb la plena liberalització dels continguts informatius i l'efectiva llibertat de creació de publicacions, d'acord amb els principis democràtics establerts per la Constitució de 1978.
- b) Un augment ràpid i important, tant del número de publicacions com del de poblacions amb premsa pròpia.
- c) L'acces a la creació de mitjans d'informació per part dels sectors socials que fins al moment n'havien estat marginats, així com de les organitzacions polítiques i sindicals.
- d) La revisió del paper de suplència acomplert fins aleshores per la premsa catòlica.
- e) La privatització de l'antiga premsa local del Movimiento.
- f) L'aparició de noves tendències empresarials i les primeres inversions de capital privat.
- g) La plena normalització del català, que ràpidament esdevé la

llengua d'ús majoritari.

h) Una profunda renovació dels continguts informatius i la revisió de la funció atorgada durant la dictadura a la premsa comarcal amb la ampliació i fixació de nous objectius.

Cal parlar doncs d'una nova premsa comarcal per expressar la superació de la situació imposada pel règim anterior i l'inici d'una dinàmica profunda i poderosa de canvi, tot un procés de renovació dels models històrics i d'adaptació d'aquests al marc general dels mitjans de comunicació propi del final del segle XX, que trigarà encara algun temps a establir-se i concretar-se en formes estables. És una dinàmica espontània i diversa, sense uns objectius ~~precisament~~ prefixats ~~amb precisió~~ de manera precisa, els resultats de la qual pot variar substancialment segons cada població i cada comarca.

En quatre anys, el període 1976-1979, sortiran arreu de Catalunya cent cinquanta-una publicacions locals noves i les cent trenta-vuit poblacions que havien tingut premsa pròpia entre 1939 i 1975 s'ampliaran en seixanta tres més. Més de la meitat més de publicacions i ben bé la meitat més de poblacions. Conyint-nos a les ciutats, l'any 1976 ja surten una sèrie de periòdics amb un afany de canvi profund, entre les quals subratllem "Comarca al Dia" ^(Vallès Oriental) de Granollers, "Setmanari de Vilanova i la Geltrú" de Vilanova i la Geltrú ^(Garraf) i "Comarca Express" de Badalona ^(Barcelonès), de les quals només el primer tindrà continuïtat. L'any següent 1977, l'aparició de noves publicacions va en augment i entre les poblacions importants destaquem pel seu sentit de renovació "Setmanari del Baix Llobregat" de Sant Boi de Llobregat (Baix Llobregat), la represa d'"El Maresme" de Mataró (Maresme), "Al Vent" de Terrassa (Vallès Occidental), "Bullidor" de Rubí (Vallès Occidental), "Setmanari Montbui" de Caldes de Montbui (Vallès Occidental), "9 Països" de Figueras (Alt Empordà), "Manlles Publicació" de Manlleu (Osona), "El Ripollès" de Ripoll (Ripollès). El títol d'augment s'accentua encara el 1978 amb les notes remarcables de "Vallès Express" de Sabadell (Vallès Occidental), "L'Ateneu" de Vilafranca del Penedès (Alt Penedès), "Ebre Informes" de Tortosa (Baix Ebre), "Baix Penedès Informes" del Vendrell (Baix Penedès), "Magistral" de Reus (Baix Camp), "El 9 Nou" de Vic (Osona), "Ració 7" de Manresa (Bages), "Implement del Llobregat" a Berga (Berguedà), "Delta del Llobregat" del Prat de Llobregat (Baix Llobregat), "L'Estaca" de l'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès) i "El Besòs" a Badalona (Barcelonès).

L'any 1979 l'augment ja és inferior, però encara hi ha aparicions

com les de "La Comarca d'Olot" i "L'Olotí" a Olot (Garrotxa), "Corçó" a Cornellà de Llobregat (Baix Llobregat), "La Baira" a Lleida (Segrià), la reaparició de "Fons de Palanós" a Palanós (Baix Empordà) i sobretot, la sortida del segon diari en català, "Tunt Diari", a Girona (Gironès).

L'any 1979 marca d'alguna manera la fi d'una autèntica febre postfranquista de la premsa comarcal, o febre democràtica, potser millor, En cara l'any 1980 i endavant el ritme d'aparicions i desaparicions de publicacions seguirà sent notable, sobretot en poblacions petites, però 1979 presenta ja un primer estadi d'estabilització després de les experiències dels anys 1976, 1977 i 1978, que no foren ni de bon tros sempre recíclides. Tot i que això el lector podrà veure-ho amb detall en l'anàlisi per comarques de la darrera part del llibre, diguem que de tots els periòdics esmentats en les pàgines anteriors, almenys deu no varen recórrer, d'un total de vint-i-set destacats. En aquests: "Setmanari de Vilanova i la Geltrú", "Comarca Express", "Setmanari del Baix Llobregat", "Vallès Express", "L'Ateneu", "Hortol", "Ement del Llobregat", "L'Estaca", "El Besòs", "Corçó" i "La Baira".

Aquesta febre de premsa comarcal té en bona part un component polític inicial que no desvirtua de cap manera la seva condició de resposta a una necessitat bàsica de mitjans d'informació local, sinó que en tot cas actua com a motor de la nova etapa després de quaranta anys de dictadura. Com acaba de dir, moltes de les noves publicacions no varen recórrer, la qual cosa té un valor diferent en el cas de les ciutats o en els dels pobles, en els quals la curta durada ~~de les publicacions~~ és un fenomen de presència constant i ben bé consubstancial en la història de la premsa comarcal, justament pel seu caràcter popular. El sentit de continuïtat hi és però tant en uns casos com en els altres. En els pobles, sovint per l'aparició successiva de diverses revistes, quan no n'hi ha una de llarga durada. Pel que fa a les ciutats, ^{sobretot hi ha} ~~per~~ la continuació dels experiències renovadores dels darrers anys de la dictadura, ⁱ ~~per~~ la transformació i privatització de la premsa del Movimiento, ~~en~~ aspecte del qual no hem inclòs les novetats en la relació anterior de publicacions noves, però que sí que compatibilitzen en els casos quan hi ha canvis de nom dels periòdics.

PREMSA PER REGIONS I COMARQUES (1939-1979)

REGIO I	Poblacions 1939-75/1975-79	Publicacions 1939-1975	Publicacions 1939-1979	Noves Publicacions 1975-1979	Publico. 1979
Baix Llobregat	1144 3-14	16	26	10	9
Barcelonès	546 1-6	14	18	4	4
Maresme	1842 4-22	28	49	21	23
Vallès Occid.	1245 3-15	28	39	11	12
Vallès Orient.	742 5-12	13	25	12	15
TOTAL	5345 6-69	99	157	58	63
REGIO II					
Alt Empordà	14 1-2	3	7	4	3
Baix Empordà	34 1-4	3	4	1	3
Garrotxa	34 1-4	6	9	3	4
Gironès	34 1-4	7	13	6	10
Selva	44 3-7	7	10	3	6
TOTAL	144 7-21	26	43	24	26
REGIO III					
Alt Camp	34 1-4	5	7	2	4
Alt Penedès	44 2-6	9	15	6	9
Baix Penedès	24 2-4	4	8	4	5
Garraf	34 --3	5	8	3	4
Tarragonès	24 --2	3	3	-	1
TOTAL	144 5-19	26	41	15	23
REGIO IV					
Baix Camp	44 1-5	9	14	5	7
Conca de Barb.	34 1-4	7	9	2	3
Ribera d'Ebre	44 1-1	4	22	18	18
Friorat	-- 1-1	-	2	2	2
TOTAL	84 2-10	17	26	10	18 13
REGIO V					
Baix Ebre	14 --1	4	5	1	2
Montsià	34 --3	4	4	-	3
Terra Alta	-- --	-	-	-	-
TOTAL	44 --4	8	9	1	5

REGIO VI	Poblacions		Publicacions	Publicacions	Publicacions	Publicacions	
	1939-75/1976-79		1939-1975	1939-1979	noves 76-79		Public. 1979
Gerdanya	1	1 = 2	1	3	2	1	
Osona	7	6 = 13	11	21	10	11	
Ripollès	3	- = 3	3	4	1	1	
TOTAL	11	7 = 18	15	28	13	13	
REGIO VII							
Anoia	4	2 = 6	6	8	2	5	
Bages	13	2 = 15	18	26	8	15	
Berguedà	1	3 = 4	2	8	6	6	
Solsonès ¹¹	1	- = 1	3	3	-	1 ¹¹	
TOTAL	19	7 = 26	29	45	16	27	
REGIO VIII							
Garrigues	3	2 = 5	3	5	2	2	
Noguera	2	5 = 7	3	8	5	5	
Segarra	2	1 = 3	2	4	2	4	
Segrià ¹¹	1	5 = 6	10	16	6	8	
Urgell	4	2 = 6	5	9	4	7	
TOTAL	12	15 = 27	23	42	19	26	
REGIO IX							
Alt Urgell ¹¹	1	1 = 2	3	4	1	3 ¹¹	
Pallars Jussà	2	1 = 3	3	5	2	2	
Pallars S.	-	1 = 1	-	1	1	1	
Vall d'Ar.	-	1 = 1	-	1	1	1	
TOTAL	3	4 = 7	6	11	5	7	
TOTAL	CATALUNYA 138 + 64 = 202		249	404	151	199	

~~REGIO X~~

TOTALS PROVINCIALS						
Barcelona	85	31 = 116	150	243	93	113
Girona	18	8 = 26	30	50	20	28
Lleida	16	19 = 35	32	56	24	34 ¹¹
Tarragona	19	5 = 24	37	51	17	25

Font: Investigació i elaboració pròpies

¹¹ "Vall d'Arenós" a Solsonès i "Es plans d'Urgell" a la dev d'Urgell (Alt Urgell) no inclòs al CPAC 1979. El total provincial de claus i el total català equivalen per tant als de 32 i 201 del CPAC 1979

El quadre de "Premsa per regions i comarques (1939-1979)" ofereix un balanç quantitatiu de tot el període estudiat, desglossant-ne les xifres concretes dels anys 1939-1975, els anys 1976-1979, i les publicacions existents l'any 1979. Així, la primera columna indica les poblacions amb premsa pròpia el període 1939-1975, les poblacions que passen a tenir-ne els períodes 1976-1979 i el total de poblacions que n'han tingut ~~al llarg dels anys~~ en el conjunt de tots quaranta anys. La segona columna indica el total de publicacions existents durant la dictadura, la tercera columna el total de tot el període 1939-1979 i la quarta columna el nombre de publicacions noves aparegudes entre 1976 i 1979. La cinquena i última columna ofereix, finalment, el nombre de publicacions existents a cada comarca l'any 1979.

Les xifres globals són ben eloqüents del que han significat els primers anys de democràcia i el gran salt endavant que hi ha donat la premsa comarcal cap al seu ple ressorgiment. Així de ~~249~~ ²⁴⁹ publicacions comptabilitzades entre 1939-1975, passen a un total de ~~400~~ ⁴⁰³ per tot el període 1939-1979, de les quals 151 són noves, aparegudes entre 1976 i 1979. Si tot el període ens dona una mitjana de 10 publicacions per any, i el subperíode 1939-1975 una mitjana de menys de 7 publicacions l'any, del subperíode 1976-1979 la mitjana puja a 37,75. El nombre de publicacions existents durant l'any 1979, que és de ~~199~~ ²⁰³, és a dir ~~practicament~~ el 50 % del total, ens dona una idea força aproximada del nivell d'estabilització i continuïtat de la premsa comarcal.

Sense entrar ara en un comentari detallat per comarques, que deixaré per un capítol posterior, val la pena sbratllar la distribució provincial de les dades. La província de Barcelona augmenta les poblacions amb premsa pròpia en més d'una tercera part, ~~de 85 a 116~~ ^{de 85 a 116} i passa a 116. La província de Girona gairebé en un cinquanta per cent, 8 sobre 18 i passa a 26. La província de Lleida és la que fa el salt més gran en aquest sentit, pel damunt del cent per cent: 19 sobre 16 i passa a 35. En canvi Tarragona és el cas de percentatge més baix, una mica més de la quarta part, 5 sobre 19 i passa a 24.

Pel que fa a noves publicacions, ~~la província de Barcelona~~ durant el període 1976-1979, la província de Barcelona n'augmenta prop de les dues terceres parts, 93 sobre 150 i passa a 243. La província de Girona n'augmenta exactament les dues terceres parts, 20 sobre 30 i passa a 50. La província de Lleida torna a donar l'índex més alt, les tres quartes parts,

24 sobre 32 i passa a 56. La província de Tarragona, finalment, torna a donar l'índex més baix, una mica més de la tercera part, 14 sobre 37 i passa a 51.

Finalment la relació de les publicacions existents l'any 1979, en relació al total de publicacions del període 1939-1979, ens dona les següents proporcions. A la província de Barcelona, la proporció s'acosta a la meitat, 113 sobre 243. A la província de Girona, la proporció supera la meitat, 28 sobre 50. A la província de Lleida la supera amb una mica més de marge, 38 sobre 56. Finalment a la província de Tarragona, la proporció es situa un ^{peu} ~~pas~~ ^{davant} per sota de la meitat, 25 sobre 51. Del total de 199 publicacions existents l'any 1979, més de la meitat, 113, corresponen a la província de Barcelona, 38 a la de Lleida, 28 a la de Girona i 25 a la de Tarragona.

Aquests censos, val la pena subratllar-ho una vegada més, estan confeigits amb un criteri necessàriament arbitrari sobre quines publicacions són de informació local i quines no. Això vol dir que en queden fora nombroses butlletins d'entitats, d'ajuntaments, de partits polítics, d'organitzacions sindicals i fins i tot de l'Església catòlica, així com revistes especialitzades. Els que s'inclouen d'aquestes característiques és en raó que a les localitats respectives ne hi existeixi cap altra publicació i per tant estiguin realitzant una funció de suplència. Un inventari complet de tota mena de publicacions periòdiques aparegudes a les comarques de Catalunya de 1939 ençà, sense distinció de gèneres, periodicitat ni àmbits de difusió, ultra la seva dificultat, de ben segur que superaria de llarg al miler.

Els partits polítics, que han tornat a tenir publicacions pròpies aquesta darrers anys, en la línia apuntada al començament de la recuperació de l'accés als mitjans d'informació per part de sectors que la dictadura havia marginat, han tingut davant la premsa comarcal una actitud més aviat passiva. D'entrada, han optat per no tenir òrgans d'informació local pròpis, sinó únicament òrgans o butlletins interns de comunicació amb els afiliats, de propaganda o, en alguns casos, de debat polític i ideològic. Aquest és una actitud comú arreu de Catalunya, així com també ho ha estat la seva inhibició o passivitat davant la privatització de la premsa del Movimiento dita a terme pels propis equips de redacció i administració sota la protecció de les darreres autoritats de la dictadura.

El que sí que han promogut, més tard, són les publicacions municipals d'en-
 gà del seu accés als ajuntaments a partir de abril de 1979, sobretot a po-
 blacions sense premsa pròpia.
 En el primer aspecte, l'actitud dels partits polítics de limi-
 tar-se a ~~una~~ crear una premsa interna sembla respondre a una mesura de pru-
 dència ~~indistinta~~ i de no interferir l'existència d'una premsa comarcal in-
 dependent. Però justament per aquesta raó era indispensable la seva interven-
 ció activa per a evitar la privatització dels periòdics locals del Movimien-
 to, que per seu caràcter de premsa oficial de l'antic partit únic eren un
 patrimoni públic i haurien d'haver reverteix a les noves autoritats democrà-
 tiques i haver tingut una funció important en el ple ressorgiment de la premsa
 comarcal. Cal dir, d'altra banda, que el que sí que han fet en algunes
 poblacions és donar suport de manera unitària, en uns casos, o més interes-
 sada en d'altres, a la creació de noves publicacions. Exemples clars del
 primer cas són la reaparició d'"El Maresme" de Mataró, "El 9 Nou" de Vico,
 "Regió 7" de Manresa, "L'Estaca" de l'Hospitalet de Llobregat, "Mestral"
 de Reus i "Punt Diari" de Girona.

2. La normalització empresarial

L'arribada de la democràcia obligava, lògicament, a revisar els sistemes de propietat vigents en la premsa comarcal durant el franquisme. D'una banda, que calia fer amb la premsa del Movimiento i d'una altra, sin fins a quin punt l'Església catòlica havia de mantenir el seu paper de suplència, una vegada que les llibretats públiques, consagrades per la Constitució espanyola de 1978, entre les quals la llibertat d'expressió, ja no feien necessari el seu paraigua legal.

El futur de la premsa del Movimiento local ni tan sols es va arribar a plantejar obertament. De fet, els seus redactors i administradors s'havien anat preparant i quan les Corts franquistes varen votar la dissolució del partit únic, l'operació de reconversió i privatització dels seus periòdics locals ja era engegada i en alguns casos fins i tot consumada. Altra qüestió és la dels diaris "provincials", pertanyents a la cadena estatal de "Prensa y Radio del Movimiento", que, finalment, el mes de novembre de 1981 ha estat anunciat que seran posats a subhasta pública i en cas de restar aquesta deserta, liquidats i tancats, sense donar opció a les comunitats autònomes a quedar-se'ls com si s'havia acceptat a l'inici del procés polític-legal per a dictaminar el seu futur. Mentrestant, des de finals de 1977 que els partits parlamentaris signaren els Pactes de la Moncloa, en els quals s'establiren uns acords específics a fi que una comissió parlamentària n'estudiés el futur, aquests diaris, tres a Catalunya, llevat dels de Barcelona, "Solidaridad Nacional" y "La Prensa" que foren tancats el mateix any 1977, s'ha seguit publicant amb escasses novetats en relació als anys anteriors, ara sota la figura empresarial de l'ens públic de "Medios de Comunicación Social del Estado", servint en definitiva els interessos polítics d'Unió del Centre Democràtic (UCD), el partit en el govern de Madrid.

Durant l'any 1977 el futur de la premsa del Movimiento va ser objecte d'un cert debat públic i polític. L'agost d'aquest any, vaig apuntar, en un article publicat al setmanari "Destino" (6), la necessitat que a l'hora de prendre una decisió, es dongués un tracte diferenciat a l'existent a Catalunya o, si més no, que els partits polítics el reclamessin. Igualment, en la penència "La premsa comarcal" que vaig presentar el febrer de 1978 al I Congrés de Periodistes Catalans, formulava la proposta, recollida després en les conclusions generals, que l'Estat central traspassés a la Generalitat

l'antiga premsa del Movimiento de Catalunya, de manera que "es convertíen els diaris intercomarcals de Girona, Lleida i Tarragona en diaris públics, sotmesos a control parlamentari, al servei d'una informació independent per la reconstrucció nacional de Catalunya i la recuperació de l'ús normal de la llengua catalana" i que "es decidíxi d'acord amb els partits polítics locals i comarcals i els ajuntaments democràtics el futur dels periòdics d'abast més restringit" (8)

Aquest segon punt tenia un sentit més aviat testimonial, ja que en les dates de celebració del congrés, febrer de 1978, la majoria dels periòdics locals del Movimiento, no pertanyents per tant als M.C.S.E., ja havien estat privatitzats. "Manresa", el diari de Manresa, passà a mans del seu director, Joan Antoni Lozano que va transformar-lo el 1976 en "Gaceta de Manresa". "Sabadell" i "Tarrasa Informació", els diaris de Sabadell i Tarrasa es convertiren el 1977 en "Diario de Sabadell" i "Diario de Terrassa", a càrrec de segües empreses privades promogudes per antics redactors i administradors, amb la particularitat en el primer cas de registrar alhora tres noms diferents, segons els dies de la setmana, "Diario Deportivo de Sabadell" i "Diario Económico de Sabadell", per evitar en una primera època d'adaptar-se a la normativa legal específica dels diaris. "Herald" esdevingué "Crònica de ^{Valls de Granollers i Sabadell de Valls} Herald", "Villanueva y Geltrú" es transformà en "Diari de Vilanova", bé que setmanal com abans, "Penes" es ^{de Vilanova del Penedes} en "La Voz del Penedes", "Ausona" de Vic i "Rubricata" de Rubí mantingueren el nom però canviant igualment la propietat, així com "L'Anàlisi" i alguns altres. ~~En canvi~~ ^{En canvi} que no canviaven res i que ni tan sols van tractar d'explicar als lectors, molts dels quals ni tan se n'adonaren. Quelcom semblant passà amb "Juventut de l'Alt Camp" de Valls, que ja havia deixat el nom originari de "Juventud", anys enrere, ~~per passar a ser propietat de l'empresa privada~~ ~~per passar a ser propietat de l'empresa privada~~

A la província de Girona, l'únic cas de privatització d'un periòdic local del Movimiento fou el d'"Amorceda" de Figueras convertit en "L'Esmeralda" i l'anàlisi en detall del qual aclarirà amb força precisió l'abast exacte d'aquesta operació general de reconversió i perpetuació d'aquella originària "premsa d'ocupació". Pel que sembla, el pla de privatització d'a-

quest setmanari encara no era a punt en el moment de la dissolució del Movimiento i el nom de la "Jefatura Local del Movimiento" com a empresa editora a la manxeta va ser substituït interinament per les sigles MOSE. El canvi es va fer discretament, sense donar-ne cap explicació clara i amb un sentit ple de continuïtat. Així, "Ampurdán" va despedir l'any 1977 amb el tradicional "Bon Nadal" a la portada i l'anunci d'una nova etapa en un editorial redactat com sempre en castellà: "Conscientes de la realidad de su entorno y fieles a sí mismo, Ampurdán cierra aquí un capítulo de su historia. 1978 verá nacer, con el nuevo calendario, una nueva etapa. Con un mismo objetivo: servir a Figueras, a las gentes de Figueras y a las de todo este Alto Ampurdán en busca siempre de una mejor, más sana y más próspera convivencia" (87). ~~Aquesta salutació~~ El número següent que varen rebre els subscriptors donà la novetat del nom en català, "L'Empordà", i una petita canvis de presentació. "Fem foc nou, amb aquesta nova etapa que comencem avui, en el setmanal contacte amb els nostres ciutadans" (88). Aquesta salutació, en un editorial aquest cop trilingüe, també en francès cara als possibles lectors del Rosselló, potser, era un indicatiu clar de la continuïtat entre "Ampurdán" i "L'Empordà". El que no es remarca-va en cap moment, sinó que simplement es feia constar en les dades d'identificació de la manxeta i que va passar per alt a l'absoluta majoria de lectors, és que ja no figurava com empresa editora MOSE sinó Publicacions Empordà S.A., ni com a director Josep Maria Elorduy, funcionari municipal jubilat, sinó la fins aleshores subdirectora, Nària Munárriz. Només quan algunes setmanes més tard el diari "Catalunya Express" de Barcelona va posar els fets en evidència, es va preocupar la directora de dir públicament que "L'Empordà" era un periòdic nou.

La hipòtesi informativa del diari esmentat era que, donat que "Ampurdán" havia figurat com a publicació dels MOSE, la seva privatització constituïa una vulneració dels pactes de la Moncloa en l'apartat que feia referència al futur de la premsa del Movimiento. La directora de "L'Empordà" va respondre que era "absolutamente falso el traspaso de un periódico del Estado a la sociedad privada Publicaciones Empordà S.A. (PESA)" i que "el cuadro de redactores del semanario L'EMPORDA es que es practicamente el mismo, puesto que PESA está formada por un grupo de redactores, todos ellos en pleno uso de sus derechos civiles y políticos para constituirse libre y espontáneamente en Sociedad editora, legalmente registrada. Estos redactores participaban en el antiguo AMPURDAN en calidad de simples colaboradores, no

de responsables, puesto que estos eran la Jefatura Local ~~del~~ y su delegado en funciones de director, el señor Elorduy."(89)

Per la seva banda, l'alcalde de Figueres i cap local del Moviment, Pere Giró, responsable per tant del "tancament" d'"Amorrdán", manifesta que aquest periòdic "correrá la misma suerte que los demás periódicos pertenecientes a los Medios de Comunicación Social del Estado, sobre los que decidirá en su día la comisión que está estudiando el caso"(90), en un intent de distingir entre el tancament, d'"Amorrdán", simultani a l'aparició de "L'Esporda" com un "nou" setmanari, per bé que per la seva banda el subdirector ~~general de los Medios de Comunicación Social~~ Mitjans de Comunicació del Ministeri de Cultura, Felipe Huerta, preguntat també pel diari esmentat, feia la distinció en el cas dels "medios de comunicación social del Estado", entre l'antiga premsa del Movimiento com a tal i les publicacions que depenien de les "jefaturas" provincials o locals, que actuaven per lliure i per tant amb un mecanisme diferent de dependència(91).

Aquestes paraules de l'alt funcionari esmentat venien a incidir en el que ja havia reconegut algun temps abans el delegat provincial de Cultura de Barcelona, Enrique Félix Hernandez Albadalejo(92), que "todas estas publicaciones han estado clasificadas siempre como clandestinas, ya que ni la cadena de Prensa del Movimiento se ha hecho nunca cargo de ellas, ni estaban legalizadas en el Registro de Empresas Periodísticas". Aquestes manifestacions havien estat fetes a requeriment de "Catalunya Express", arran del cas succeït a Igualada, on els partits polítics es plantejaren la pressumpta illegalitat del canvi de propietat del bisetmanari "Igualada", per bé que després no actuaren en cap sentit. Donat el cas que el periòdic no estava registrat ~~legalment~~ legalment, es constituí una societat privada per part de les mateixes persones que el regentaven, que sol·licità el permís de publicar-lo com si fos nou. Un cop obtingut aquest permís el seguiren publicant, apropiant-se del que fins al moment, bé que il·legal, eren un patrimoni públic consolidat justament gràcies a la protecció oficial al llarg de la dictadura. Aquesta sembla que devia ser, allora, la fórmula utilitzada també en la privatització d'altres periòdics locals del Movimiento.

El cas de Figueres fou definitivament aclarit en una posterior aportació informativa de "Catalunya Express". Segons aquestes dades posteriors, la societat "Publicacions Esporda S.A." estava formada per un grup de redactors d'"Amorrdán", tal com afirmava la seva subdirectora i posterior directo-

ra de "L'Esportista", però també per l'antic director d'"Amurdià", Josep Mariabellorduy, un agent publicitari del periòdic, el propietari d'una impremta local en el qual s'imprimia, el polític local d'UCD, Joaquim Granols, ~~ant~~ candidat derrotat a senador, primer i regidor de Figueras, després, pel regidor del darrer ajuntament franquista i més tard alcalde accidental, Josep Fajol i pel mateix alcalde i cap local del Movimiento, Pere Garó, militant també d'UCD i responsable alhora del "tancament" d'"Amurdià", alhora que membre del consell d'administració de "L'Esportista". Aquestes dades ja no foren contestades per ningú.

Tots aquests casos es produïren sense cap dificultat, sense que ni tan sols cap dels partits polítics que sovint havien comptat en poder democratitzar un dia aquests periòdics fessin res per a impedir-ho. Jurídicament i políticament hauria tingut moltes raons a fer valdre. Han estat escasses les excepcions a aquesta regla de la privatització i la reconversió: "La Gaceta" d'Olot, que simplement va desaparèixer, després d'una sèrie de crisi internes, arran de l'entrada de redactors que pretenien democratitzar-lo. Tan est, aquests constataren l'equip inicial de "La Comarca d'Olot". "Setmanari Montblai" ha estat potser l'atquetip d'un cas correcte a seguir. És el fruit del lliurament de l'antic setmanari "Montblai" a un patronat format per totes les entitats locals, inclosos els partits polítics. També "Sallés" i "Torrelló" han passat a grups locals de redacció que els han renovat democràticament, bé que el primer no era formalment del Movimiento sinó dels sindicats verticals.

Aquesta solució de futur dels antics periòdics locals del Movimiento ha tingut efectes diversos segons les ciutats. A part aquests quatre casos últims, clarament favorable a la renovació democràtica dels sistemes de premsa local respectius, han quedat dos tipus més de situacions. Una d'intermitja, que el periòdic reconvertit ha esdevingut el periòdic conservador davant d'un periòdic nacionalista, progressista o simplement independent que hi competeix en termes d'igualtat o fins intot superant-lo. Serien els casos diversos de Vic, Figueras, Granollers, Noya, Vilafranca del Penedès, Manresa. El cas extrem de perpetuació de la situació anterior és el de ciutats on el periòdic reconvertit segueix sent l'únic o és en condicions d'absoluta superioritat sobre els altres existents. És el que passa, sobretot, a Sabadell i Terrassa, però també a Badalona, Vilanova i la Geltrú, Valls, Igual-

lada. Al marge que en tots els casos hi ha hagut una voluntat manifesta d'adaptació a la nova situació és indiscutible que la perpetuació d'aquests periòdics ha impedit en aquestes ciutats una renovació periodística que segueix sent necessària.

Quin havia d'haver estat el canvi lògic de la situació, aquest canvi que com a regla general no s'ha produït. El mes de setembre de 1976, en un article publicat al periòdic "Olot Missió" (43), jo l'havia apuntat en aquestes paraules: "Tinc la impressió que "Olot Missió" està arribant al final de la seva etapa actual. Una etapa que, per aquesta i per altres revistes comarques, no es pot endevinar encara amb prou exactitud el mes ni potser l'any exacte que acabarà, però el canvi és a la cantonada. Quan la democràcia esdevingui un fet real a Catalunya, el vent de la llibertat també donarà volada a una premsa que ha lluitat durament per a fer saltar el sostre de la repressió i que, de fet, els darrers anys ha aconseguit aixecar-lo de manera considerable. (...) A Olot i arreu, la democràcia i l'autonomia de Catalunya hauren de canviar la premsa. "La Garrotxa" arribarà al final d'una història caracteritzada pel privilegi que ha tingut i el sectarisme polític que ha practicat, i el seu patrimoni haurà de tornar al poble, mentre que "Olot Missió" podrà fer balanç positiu del servei inestimable que ha pogut realitzar. A Olot i arreu la llibertat permetrà de recuperar la rica tradició de la premsa catalana. Les revistes que han obert democràticament el camí, tindran la companyia necessària perquè la normalitat democràtica comenci a ésser una realitat i podran fixar-se nous objectius en el si d'una societat pluralista i recuperada en la seva identitat".

A Olot el canvi de la premsa va trigar més a fer-se que en altres llocs, però es feu totalment. "La Garrotxa", el setmanari del Movimiento successor d'"Arriba España" va desaparèixer després d'una decadència final carregada de tensions, poc abans de les eleccions municipals de 1979. "Olot Missió", el setmanari d'Acció Catòlica, va considerar acabada la seva missió en el camp de la premsa local i també va desaparèixer. Els llocs d'ambdós periòdics foren ocupats automàticament per "La Comarca d'Olot", setmanari proper a Convergència i "L'Olot", setmanari d'esquerres. El cas d'Olot és exemplar i ben singular a l'hora. La premsa del Movimiento s'ha perpetuat indirectament, mentre que l'Església catòlica no ha pogut deixar del tot el seu paper de suplència.

En el seu moment aquesta fórmula va actuar d'autèntic revulsiu. Molts grups promotors que no comptaven amb subterfugis d'organització jurídica a més i tampoc amb capital suficient per a constituir una societat anònima corrent, hi trobaven una via de capitalització popular de les seves publicacions. Des de l'Administració de l'Estat, aquesta via d'organització jurídica de la premsa comercial tampoc no resulta gaire atractiva i s'hi veia un perill clar de manca d'arregiació i consolidació de "publicacions conflictives", d'acord amb l'argot de l'època. No és casual que "Praxencia" i "El Heraldo" fossin objecte de suspensió, al·legant el Ministeri d'Informació i Turisme, en ambdós casos "irregularitats en les dades d'inscripció" i ~~inexactitud~~ "inexactitud en les dades aportades" pel que fa als expedients respectius de legalització i inscripció en el Registre d'Empreses Periodístiques de les respectives societats anònimes basades en l'accionariat popular. Més tard, aquesta mateixa fórmula ha servit de punt de partida per a tres de les iniciatives més importants dels darrers anys: "Tunt Diari" de Girona, "El 9 Nou" de Vic i "Regió 7" de Neures, ~~ambdós casos també han tingut~~ ~~però encara que en~~ el primer cas, bé que l'operari sigui el mateix, la fórmula concreta varia, concretant-se en una ~~empresa~~ societat anònima constituïda al cinquanta per cent respecte per una cooperativa de lectors i un nombre d'accionistes amb participació limitada prèviament a un nombre concret d'accions cada un.

La fórmula de la societat anònima d'accionariat popular correspon a una fase de transició de la premsa comercial en la qual coincideixen alhora ~~amb~~ el descobriment de la necessitat de professionalització i la ~~l~~ defensa aferrissada de la independència política i econòmica de les publicacions. La seva pràctica, d'altra banda, ha revelat també els defectes d'aquest model, basat sempre en una gran modestia tant pel que fa a les aportacions individuals com a les quantitats desemborsades per les societats. Tot i que en alguns casos ha estat la base que ha fet possible experiències empresarials molt positives i que han pres volada, en general s'ha constatat que aquest fraccionament de la propietat que inspira la fórmula, pel pruriti comprensible d'evitar l'acumulació de poder en unes poques mans, constitueix molt sovint una limitació alhora de prendre decisions innovadores, alhora que pot dificultar específicament posteriors ^{inversions} ~~inversions~~, ja sigui per elmagre dels recursos o per a donar passos endavant en els objectius empresarials i informatius.

De fet, tot fa creure que l'Església catòlica en general i les parròquies en concret han considerat acabat el seu paper de suplència ~~interimèria~~ per a deixar pas a la constitució d'empreses periodístiques convencionals en el que fa a les ciutats i poblacions grans, mantenint-lo en canvi, als poblacions mitjanes i pobles més petits. Així, comprovem la desaparició de periòdics catòlics tant a Olot, com a Figueres, Granollers, Martorell, i Vila i Santa Coloma de Gramenet i l'extinció del l'Institució del Pensament, per posar casos destacats, bé que segueixi havent-ne a Santa Coloma de Farners, Banyoles, Casa de la Selva i Aranyó de Mar, tot i que és probable que també en poblacions com aquestes darreres aquesta suplència es pugui fer innecessària a curt termini. En canvi és molt probable que es mantingui en pobles petits on la parròquia segueix sent a més del lloc de reunió dels cristians, un centre ~~de~~ cultural indiscutible.

Les noves tendències empresarials que s'han manifestat aquests darrers anys i que han pres ja carta de naturalesa ~~propia~~ justifiquen aquest doble nivell de possibilitats. D'una banda les ciutats i poblacions grans, on les quals diaris, periòdics i ~~algunes~~ revistes culturals i mensuals han adoptat models empresarials normals, ~~de~~ empreses periodístiques però també, encara, editors-propietaris tradicionals. D'altra banda, als pobles petits on l'activitat periodística té el caràcter fonamental d'activitat cultural amplia en el marc d'entitats culturals locals, de la mà de grups promotors ocasionals, on el marc també de les parròquies i fins intents dels ajuntaments. En la tradició de la premsa comercial catalana aquesta ~~no~~ és pas una solució atípica, sinó ben al contrari la més tradicional en el cas de les revistes locals.

La normalització empresarial de diaris i periòdics té una primera fase en la fórmula de les societats anònimes d'accionariat popular assajades els primers anys setanta i que ~~encara~~ ara mateix se encara vàlida en un tipus de publicació mitjana, tal com ja veig apuntar l'any 1976 (99) i ha estat practicada molt sovint. Aquesta fórmula va ser assajada inicialment per grups promotors independents, dels quals "Trobador" i "El Narsena" en són els casos més significatius. ~~En~~ Les societats anònimes d'accionariat popular permeten acollir ~~amb~~ a sistemes convencionals d'organització jurídica i financera, tot mantenint un sistema d'equilibri de poder en tant que el fraccionament del capital en moltes petites accions era una certa garantia d'independència en tant que ~~establia~~ es reserven uns límits a la possessió de d'accions en unes mateixes mans.

La situació al final del període estudiat ens ofereix doncs un canvi gran substancial dels models empresarials. Superats els sistemes organitzatius atípics del Movimiento, en recessió el paper de l'Església catòlica que es manté només a les zones rurals, juntament amb on entitats, grups culturals i ajuntaments mantenen la seva funció històrica de promotors, a les poblacions grans i ciutats l'empresa periodística convencional i les societats anònimes d'accionariat popular caracteritzen l'organització jurídica i financera de diaris i periòdics. D'altra banda, el capital privat comença a fer la seva aparició, que constitueix una novetat important àdhuc històricament. Si durant la dictadura la inversió privada havia estat absent de la premsa comercial, llevat d'algunes excepcions molt concretes i no amb ànim de lucre - "Diario de Lérida", justament per la seva condició de diari "provincial" es situa al marge d'aquesta consideració-, històricament els diaris locals no eren pas plantejats com a negocis i bé que hi havia inversió de capitals aquestes responien sobretot a interessos polítics.

Les noves tendències que ara es constaten, a part de la despolitització directa de diaris i periòdics, en tant que ja no serveixen interessos de partits com en el període històric, la qual cosa també representa una interessant variació qualitativa de models, apunten cap a una nova professionalització periodística i empresarial, en la qual es comença a considerar important la possibilitat de repartir dividends fins i tot entre els mateixos accionistes populars, com ha succeït amb els modestos superàvits, però superàvits a la fi, d'"El 9 Nou" i "Ració 7" en els exercicis respectius de 1980.

Aquests superàvits constitueixen una dada qualitativa important, en tant que corresponen a periòdics que han anat jugant a una estratègia ambiciosa de creixement i implantació en els mercats comercials i intercomercials respectius. A part que "Tunt Diari" ha donat pas, posteriorment, a una inversió de capital privat relativament important, hi ha ^{quatre} ~~tres~~ casos, ^{tres} ~~quatre~~ diaris i un setmanari, deixant de banda els "provincials", que segueixen es mouen de ple en l'àmbit de l'empresa privada i d'acord amb les seves pautes de comportament. Es tracta de "Diario de Sabadell", "Diario de Terrassa", "Gaceta de Navarra" i el setmanari "Hora Nova" de Figueras. Tots quatre treballen a més amb tallers propis, llevat de l'impressió en el cas d'"Hora Nova", que alhora explota en altres treballs. No és casualitat, en aquest marc, que "Hora Nova" tingues una etapa experimental de bisetmanari l'any 1978, quan es deia "2

[Handwritten signature]

Faig ni que la mateixa empresa, Editora Empordanesa S.A., tingui una col·lecció de llibres de temes locals. Aquests diaris i periòdics privats, junts amb "El 9 Nou" i "Ració 7", basats en l'accionariat popular, amb els antics diaris del Moviment, propers a ser subhastats a l'empresa privada, amb el "Diario de Lérida", amb "Punt Diari", amb el setmanari "Grama" de Santa Coloma de Gramenet, d'accionariat popular i amb tallers propis de fotocomposició, ~~amb el~~ el trisetmanal "Crònica de Noya", els bisetmanaris "L'aulada" i "Revista de Badalona" i algunes altres que s'acosten a comportament empresarial convencional, formen un grup d'avantguarda en el terreny de l'empresa periodística comarcal, ~~amb les~~ les diferències entre els quals apunten a ser cada vegada més petites segons com avança el procés de renovació del model territorial històric, que veurem en un capítol següent, és a dir, segons com avança el repartiment dels mercats comarcals d'informació que és la qüestió de fons que es comença a ventilar.

La crisi no amenaça la premsa comarcal, tot i que sovint hem trobat emprada aquesta paraula en els discursos de publicacions. Es tracta més aviat d'un reflex mimètic en relació a la greu crisi empresarial i econòmica que afecta la premsa diària general, que de cap altra cosa. A la premsa comarcal no es pot parlar d'una extensió d'aquesta crisi. Les dificultats econòmiques ja siguin de financiació, de liquiditat o d'exploatació, existeixen efectivament en diaris, periòdics i revistes, però no es pot parlar pas de cap manera d'una crisi general del sector. En trobem en canvi amb dificultats individuals de diaris i periòdics concrets i ens treben, sobretot, en el camp de les petites revistes amb unes dificultats econòmiques pròpies del model empresarial amateur que segueixen i que, tot i expressar-se en xifres molt limitades, resulten greus i de difícil superació per a col·lectius voluntaristes mancats de recursos propis.

Cal parlar en termes ben diferents de la perspectiva de futur de diaris i periòdics d'una banda i de revistes d'una altra. Si sembla del tot lògic que aquestes, la "petita publicació", en expressió del Congrés de la Premsa Comarcal de 1981, no han d'abandonar el caràcter voluntarista i amateur que les defineix més com eines d'activisme sociocultural que no pas com empreses informatives, ben altra és la perspectiva de diaris i periòdics. Aquest fet ja es va fer ben evident en el Congrés de la Premsa Comarcal, que va registrar fins i tot alguna mena de tensió entre les "petites publicacions" i les "grans publicacions".

Fins l'any 1977, data que marca d'alguna manera el canvi ~~de les tendències~~ de les tendències empresarials del sector, no hi ha pràcticament empresa privada. Aquesta apareix amb els nous periòdics i diaris que es creen ^{a partir} d'aquests anys ~~amb~~ i amb la privatització de la majoria ~~de les~~ dels òrgans locals del Movimiento. Això significa d'altra banda, la introducció ^{una passa decisiva en} definitiva de criteris de rendibilitat econòmica, és a dir, la normalització empresarial del sector i l'assentament de les bases pel seu creixement futur. Tot i que amb anterioritat a aquesta data ja hi havia efectivament diaris i periòdics rendibles, així com revistes, la inexistència d'empreses periodístiques convencionals conferia unes característiques totalment atípiques al sector.

Un sondeig que veig realitzar entre els directors de catorze diaris i periòdics el mes de desembre de 1980, pot ser molt indicatiu en els seus resultats de les noves tendències empresarials i les bases sobre les quals s'assenten. Són catorze respostes a un qüestionari enviat prèviament a un nombre més ampli de periòdics. Les respostes rebudes corresponen als directors de "Punt Diari" de Girona, "Diario de Lérida" de Lleida i "Diario de Sabadell" de Sabadell, pel que fa als diaris i als de "L'Emordà" de Figueres, "La Comarca d'Olot" i "L'Olot" d'Olot, "Igualada" d'Igualada, "Tethon" de Vilafranca del Penedès, "Regió 7" de Manresa, "Ebre Informes" de Tortosa, "Grana" de Santa Coloma de Gramenet, "Plaça Gran" de Granollers i "El 9 Nou" de Vic, pel que fa als periòdics.

Sabratlem en primer lloc que només en un cas es diu que el diari és deficitari, el "Punt Diari" de Girona, dada altrament ben lògica en un diari de només un any i escàs de publicació. Tant el "Diario de Sabadell" com el "Diario de Lérida" són rendibles, segons els seus directors. Tot i que aquest segon té una difusió més aviat baixa, són dos diaris amb molt temps al mercat amb una posició consolidada. També són rendibles, segons els seus directors, els setmanaris "Igualada" i "Regió 7" i els setmanaris "Grana" i "El 9 Nou". "L'Emordà", "La Comarca d'Olot", "Ebre Informes" i "Plaça Gran" no són rendibles, però tampoc no són pas deficitaris.

Les dades són interessants, sobretot, perquè es tracta de casos prou diferents entre si i ben representatius. "L'Emordà", "La Comarca d'Olot", "L'Olot", "Tethon", "Ebre Informes" i "Plaça Gran" representen el tipus mitjà de setmanari local i comarcal, mantint sobre una estructura empresarial molt simple i amb un baix nivell de professionalització periodística. "L'Emordà" és la continuïtat privatitzada d'un antic setmanari del Movimiento, "Tethon" és un setma-

nagi nascut i desenvolupat sota la tutela parroquial i dotat recentment d'estructura empresarial. Els altres quatre són creacions noves, i

Un cas més evolucionat és el de "Regió 7", "L'igualada", "El 9 Nou" i "Grama". ~~El cas de "Regió 7" ja és a hores d'ara trisetmanal, "L'igualada" és bisetmanal i "El 9 Nou" ha fet recentment el pas a aquesta periodicitat.~~ "Grama", per la seva banda, és setmanal, ha pres la presentació propia de diari recentment i aspira a incrementar la periodicitat. Tots quatre directors diuen que són rendibles, tot situant sobre una base no menyspreable de professionalització. "L'igualada" és un antic periòdic del Movimiento privatitzat. "Regió 7" són els casos més recents d'iniciatives recents sobre la mobilització de capitalització popular. "Regió 7" aspira clarament a ser diari i sense ser-ho encara ja ha superat en difusió per nombre a "Gazeta de Manresa", el diari quattrisetmanal, alhora que ha creat un mercat comercial nou. El cas d'"El 9 Nou" és excepcional, en tant que en poc temps ha assolit un tiratge de 12.000 exemplars, el més alt de la premsa comercial i per tant un índex de difusió comercial molt elevat, i ha esdevingut un exemple a seguir. "El 9 Nou" no es planteja la fita de ser diari, potser perquè a diferència de Manresa a Vic no hi ha un rival a la vista, però en el marc d'una estratègia de creixement basada en la credència, l'any 1981 ha fet l'opció de ser bisetmanal. "Grama" ofereix la particularitat de ser l'únic periòdic nou que ha recíbit en el cinturó de Barcelona. Nascut i consolidat com a revista mensual de les parroquies de Santa Coloma de Gramenet, i ençà de 1969, es dota d'una estructura empresarial i esdevé setmanal el 1979 i el 1981 pren el format propi d'un periòdic amb l'objectiu d'augmentar en el futur la seva periodicitat i a la llarga esdevenir diari.

Comproven, doncs, l'existència d'un debile procés de professionalització empresarial. D'una banda, la consolidació dels setmanaris locals de les ciutats amb sistema informatiu complementari. D'una altra, una represa clara del la trajecte de diaris locals en les ciutats mitjanes i grans que s'expressa en la consolidació dels ja existents a Girona, Lleida, Tarragona, Sabadell, Terrassa i Manresa, en l'aparició de diaris nous en aquestes mateixes ciutats ^{a discreció} - a Sabadell cal afegir-hi des de setembre de 1981 "La Veu de la Ciutat" - i en el procés cap a la creació d'altres de nous en ciutats que ofereixen condicions objectives per a tenir-ne.

Hi ha un element important que contribueix decididament a afavorir aque-

tes noves tendències empresarials. La revolució tecnològica dels sistemes de producció de premsa ha obert aquests darrers anys i obrirà encara en el futur grans marges de maniobra empresarial que no permetia l'utilitzatge tradicional, pels seus costos i la seva complicació. De moment, la impressió en offset ha produït un abaratiment relatiu dels costos i una simplificació dels sistemes d'impresió de composició i impressió que ha permès, com hem vist, que fins els diaris i periòdics comercials optin per comprar-se els seus propis equips de fotocomposició i muntatge i fins i tot rotatives en el cas de diaris per una premsa relativament assequible i una també relativa facilitat de manipulació. És probable que la continuada ràpida evolució de l'actual tecnologia obri noves possibilitats de maniobra empresarial, sempre que paral·lelament s'acompanyi ^{també en la mesura necessària} ~~amb~~ la professionalització de les redaccions i les empreses estiguin disposades a actuar conjuntament en determinats aspectes.

3. La consolidació d'un mercat propi

Aquest estudi sobre la premsa comarcal no seria complet -millor, seria del tot insuficient d'acord amb les tendències actuals d'estudi dels mitjans de comunicació- sense abordar de ple l'aspecte de la difusió i fer una aportació de dades, que en el nostre cas seran mínimes, per a situar la seva incidència en el mercat de lectors. La hipòtesi de treball que en aquest aspecte ha inspirat la present investigació és que la premsa comarcal ha tingut històricament un mercat lector específic, mercat que ha reconquerit ~~amb el pas del~~ ~~pas~~ al llarg del franquisme, malgrat la submissió política al règim, i que està renovant profundament d'ençà de 1975.

La introducció dels estudis de difusió és una novetat relativament recent en les investigacions de premsa i mitjans de comunicació i amb prou feines desenvolupada encara tant a Catalunya com a Espanya en general. A destacar, abans que res, que el control de la difusió de la premsa és una realitat encara no del tot institucionalitzada, llevat dels diaris d'informació general i publicacions de gran abast.

Un estudi de la difusió de la premsa comarcal, com a mitjà imprescindible per a situar l'existència d'un mercat específic de lectors així com fixar-ne les dimensions aproximades, ensopega ara com ara amb dues dificultats bàsiques. En primer lloc, la inexistència de censos ni catàlegs, tant ja sigui a nivell local i comarcal, ja sigui a nivell general, de les publicacions existents i les seves característiques, cens que en el moment que existeixi exigirà una revisió almenys anual que posi especial atenció a la mobilitat constant que és una característica bàsica de la premsa comarcal. En segon lloc, la inexistència, igualment, ~~de dades~~ de dades regulars i controlades de la difusió dels diaris, periòdics i revistes comarcals.

En ambdós casos la referència als sistemes existents no és vàlida. Pel que fa a l'"Anuario de la Prensa Española", editat irregularment per l'antic Ministeri d'Informació i Turisme no abastava més que algunes publicacions comarcals, oferia dades en alguns aspectes no comprovades, com la del tiratge i en definitiva la seva manca de regularitat, primer, i ara la seva manca de publicació no en fan una instrument utilitzable. Pel que fa a l'"Oficina de Justificación de la Difusión (OJD)", empresa privada de control de la difusió reconeguda mundialment, està orientada principalment al servei de la publicitat de premsa, ~~de manera~~ de manera que ~~no és~~ és útil als diaris i premsa gran, però no pas, en principi, a la premsa comarcal en general.

Davant d'aquestes limitacions, l'estudi de difusió les conclusions del qual presento a continuació, realitzat per ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ mateix, té la única pretensió de sentar una aproximació mínima ~~xxxxxxxxxxxx~~ amb que completar l'estudi general de la premsa comarcal catalana com a fentmen específic dels mitjans de comunicació al nostre país ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~. S'ha pres com a base el Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979, realitzat també per l'autor i ja presentat anteriorment. Les dades de difusió que s'hi donen tenen l'origen en fonts diverses, entre les quals alguns dels treballs ~~que~~ que es citen a la bibliografia final, la investigació personal i també l'OJD en el cas dels diaris acollits a aquest control, que s'indiquen en cada cas. Es tracta per tant de dades estimatives i no pas comprovades en la gran majoria de casos, generalment aproximades i no pas precises, que l'autor ha elaborat amb la finalitat, específica de la realització d'aquest estudi.

L'objectiu, doncs, és fer un apunt de situació del mercat lector de premsa comarcal a Catalunya. Amb aquesta finalitat, bé que les dades individuals de les publicacions poden ser consultades en el cens general que es publica íntegrament a l'apèndix, s'ha agrupat les dades de difusió per ~~comarques~~ comarques, regions i províncies i s'han analitzat per grups de diaris, periòdics i ~~publicacions~~ revistes, separatament, i també pel total de models. És evident l'existència de diferències indiscutibles entre la difusió de diaris, periòdics i revistes i de la incidència respectiva en el públic lector, però en aquest cas es tracta de veure el nombre de ~~les~~ compradors de premsa comarcal, en tant que demanda informativa singularitzada ~~xxxxxxxxxxxx~~ que inclou aquests tres models bàsics de publicacions, i en el ~~context~~ marc general del mercat de premsa a Catalunya.

NA El mercat de premsa català, d'altra banda, és una realitat a penes estudiada, llevat del treball ja esmentat de Josep Gifreu (), i per tant les comparacions que es puguin establir entre unes i altres dades segueixen tenint un ~~caràcter~~ caràcter molt elemental.

Per aquesta raó, l'estudi es fa en base a la difusió per nombre de les publicacions, sigui quina sigui la seva periodicitat i sense entrar a considerar per tant la incidència variable en el lector segons el nombre d'aparicions. He d'advertir també que les dades de difusió utilitzades són les equivalents al tiratge, llevat als diaris controlats per OJD. La manca de dades diferenciades és sens dubte el motiu bàsic d'aquesta identificació. S'ha de dir, però, que en la premsa comarcal, llevat dels diaris, les diferències entre

tiratge i difusió real, per venda o per subscripcions, de les publicacions és mínima. Les dimensions reduïdes dels àmbits de difusió redueixen notablement els marges de distribució d'exemplars alhora que permeten un control directe i permanent dels excedents i fa els ajustaments corresponents del tiratge, ben al contrari del que succeeix amb les publicacions, d'ampli abast de distribució.

El mercat català de premsa, d'altra banda, és una realitat a penes estudiada, llevat del treball ja esmentat de Josep Gifreu⁽⁴⁵⁾, i per tant les comparacions entre unes i altres dades que es puguin establir segueixen tenint un caràcter molt elemental.

L'elaboració i anàlisi de les dades de difusió del Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979 ens dona en primer lloc una xifra total de 201 publicacions que sumen un tiratge i una difusió totals de 246.984 exemplars (Quadre 1). Desglossant-les d'acord amb els tres models bàsics de publicacions, resulten les xifres següents:

- 8 diaris que sumen 41.641 exemplars
- 39 periòdics que sumen 93.200 exemplars
- 154 revistes que sumen 109.670 exemplars

La difusió dels diaris oscil·la entre un mínim de 3.000 exemplars i un màxim de 7.545. Segons es pot veure en el Quadre número 4 hi ha dos nivells de difusió entre els 8 diaris. Una difusió alta que va des dels 5.327 exemplars del "Diario de Sabadell" (Valles Occidental) i els 7.545 del "La Mañana" de Lleida (Segrià), passant pels 7.000 del "Diario Español" de Tarragona (Tarragonès), els 6.169 de "Los Sitios" de Girona (Gironès) i els 6.000 del "Diario de Terrassa" de Terrassa (Valles Occidental). En segon terme, una difusió mínima de 3.000 exemplars de "Punt Diari" de Girona (Gironès), "Diario de Lérida" de Lleida (Segrià) i "Gazeta de Manresa" de Manresa (Bages).

La difusió mitjana dels vuit diaris es situa en els 5.205 exemplars per número, xifra que lògicament és força superior a la mitjana global de les 201 publicacions cessades i que resulta ser de 1.253 exemplars per número.

Els 39 periòdics -un trisetmanari, quatre bisetmanaris i trenta-quatre setmanaris- tenen una difusió mitjana de 2.389 exemplars per número. De fet, només "El 9 Nou" de Vic (Osona), un setmanari, supera els 4.000 exemplars per a situar-se en una cota de 12.000 exemplars que resulta extraordinària en aquest nivell de publicacions i pel que s'ha vist abans també pels diaris. Els altres trenta-tres periòdics oscil·len entre els 800 exemplars de mínim de "Forja" de Castellar del Vallès (Valles Occidental) i "Baix Penedès Informes" del Baix Penedès (El Vendrell), i els 4.000 exemplars de màxim de "Regió 7" de Manresa (Bages), "Igualada" d'Igualada (Anoia) i "Grams" de Santa Coloma de Gramenet (Barcelonès). Com es pot veure en el Quadre número 5, l'ordre de difusió segueix una progressió regular: 3.500 exemplars, "Revista de Badalona" de Badalona (Barcelonès) i "Crònica de Noya" a Noya (El Maresme); 3.000 exemplars, "El Maresme" a Noya (El Maresme), "Reus" i "La Voz de la Costa Dorada" a Reus (Baix Camp), "Ausona" a Vic (Osona), "Revista del Vallès" i "Comarca al Dia" a Granollers (Valles Oriental), "Hora Nova" a Figueres (Alt Empordà) i "La Boira" a Lleida (Segrià); 2.700 exemplars, "La Voz del Bajo Ebro" a Tortosa (Baix Ebre); 2.500 exemplars, "L'Empordà" a Figueres

i "La Comarca d'Olot" a Olot (Garrotxa); 2.400 exemplars, "L'Olotí" a Olot (Garrotxa); 2.000 exemplars, "Mari de Vilanova" a Vilanova i la Geltrú (Garraf), "Plaça Gran" a Granollers (Vallès Oriental) i "Comarca Deportiva" i "Vida" a Igualada (Anoia), "Juventut de l'Alt Camp" a Vallès (Alt Camp); 1.500 exemplars, "Tothom" i "La Voz del Penedès" a Vilafranca del Penedès, "Setmanari de Vilanova" a Vilanova i la Geltrú (Garraf) i "El Eco de Sitges" a Sitges (Garraf); 1.300 exemplars, "Els Informes" a Tortosa (Baix Ebre); 1.100 exemplars, "Ancora" a Sant Feliu de Guíxols (Baix Empordà) i "Crònica de Sària" a Sària (Bages); 1.000 exemplars, "Girona Deportiva" a Girona (Gironès), "Esbricada" a Sabadell i "Endavant" a Rubí (Vallès Occidental), "Setmanari Montbui" a Caldes de Montbui (Vallès Occidental), "Nova Tàrraga" a Tàrraga (Urgell), "l'Observador" a Martorell (Baix Llobregat) i "El Sol" a Vilanova i la Geltrú (Garraf); 800 exemplars, "Forja" a Castellar del Vallès (Vallès Occidental) i "Baix Penedès Informes" a El Vendrell (Baix Penedès).

Les 154 revistes sumen per la seva part 109.670 exemplars, la qual cosa significa una difusió mitjana de 712 exemplars per revista i número. La oscil·lació entre xifres màximes i mínimes de tiratge va des dels 100 exemplars de "Cançó" d'Urganyà (Alt Urgell) fins als 3.000 de "Presència" de Girona (Gironès) o "Al Vent" de Terrassa (Vallès Occidental). Per raons d'espai i de detall innecessari en aquest punt, no entrarem en una anàlisi detallada de la difusió d'aquest grup nombros de revistes, a diferència del que sí he pogut fer amb els grups més reduïts de diaris i periòdics. El fet que la mitjana de difusió per revista i número es situï en la xifra ja apuntada de 712 exemplars és prou indicatiu de quina és la tònica general. Més de la meitat de revistes tenen un tiratge de 500 exemplars o inferior i amb prou feines una vintena supera els 1.000 exemplars. Algunes xifres relativament altes en poblacions petites, com són els casos d'"Ajuntament" (3.200 exemplars) a Arenys de Mar (Maresme), "Butlletí d'Informació" (1.500 exemplars) a Argentona (Maresme), "Butlletí d'Informació" (1.500 exemplars) a Arenys de Mar (Maresme), "El Masnou" (5.500 exemplars) al Masnou (Maresme), "Diàleg" (2.200 exemplars) a Montgat (Maresme), "Fall Informatiu" (3.000 exemplars) a Premià de Mar (Maresme) i "Debat" (2.500 exemplars) a Vilassar de Mar (Maresme), s'expliquen per ser publicacions gratuïtes d'ajuntaments i partits polítics. Els tiratges relativament elevats, en canvi, d'"Al Vent" o "Presència", ja esmentades, ho són en canvi per ser revistes de ciutats grans com Terrassa i

irona.

Cada grup conté zones de frontera, el de diaris amb els setmanaris i aquest amb les revistes i viceversa. Hi ha revistes que tenen més difusió que alguns periòdics i alguns periòdics que tenen més difusió que alguns diaris. Són zones de límits imprecisos i que expressen la variabilitat de les condicions en que una població pot arribar a tenir premsa d'una o altra periodicitat, segons quina sigui la dinàmica sociocultural de cada zona i de cada situació. Les fronteres respectives es situen en els 1.000 i en els 3.000 exemplars. Hi ha setmanaris de 800 exemplars i revistes de 1.000 i 1.500. Hi ha alhora algun periòdic de 4.000 - i un i tot de 12.000 - i diaris de 3.000 exemplars. Si un diari té aquesta darrera difusió o és que es troba en una fase inicial de llançament, com el "Punt Diari" de Girona, en el moment del cens, o és que no ha assolit una cota de mercat interessant com el "Diario de Lérida", sortit el 1966. La comparació entre els 3.600 de "Gazeta de Manresa", diari quatrisesmanal, i els 4.000 de "Regió 7", també de Manresa, "Manresa" i "Igualada", bisetmanals, o de "Grams" de Santa Coloma de Gramenet, setmanal, indica, en canvi, com a la primera ciutat sorgeix una competència al diari tradicional, bé que des d'una periodicitat més baixa, o com aquestes dues altres ciutats poden aspirar també a tenir un diari local. El Quadre número 6 que ordena en sentit descendent les xifres de difusió de diaris i periòdics barrejats, és reveladora de les possibilitats d'evolució de la xarxa de diaris locals en el futur.

LA DIFUSIÓ PER COMARQUES

El Quadre número 1 expressa la distribució dels tipus de publicacions per comarques i regions, a més de la seva difusió. Així, els 8 diaris es concentren en cinc comarques: 2 al Vallès Occidental (Regió I), 2 al Gironès (regió II), 1 al Tarragonès (Regió III), 1 al Bages (Regió VII) i 2 al Segrià (Regió VIII). D'altra banda, no totes les comarques compten amb periòdics i revistes alhora. Selva (Regió II), Priorat, Conca de Barberà i Ribera d'Ebre (Regió IV), Montsià (Regió V), Cerdanya i Ripollès (Regió VI), Berguedà (Regió VII), Garrigues, Noguera i Segarra (Regió VIII) i Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran (Regió IX) només tenen revistes. Tarragonès (Regió III) i Segrià (Regió VIII) tampoc tenen periòdics i aquella ni tan sols revistes, però el cas no és tan rellevant ja que tenen diaris. Igualment succeeix que no tenen ni diaris ni revistes, però sí periòdics, Garraf (Regió III), Baix Ebre (Regió V). Dues comarques no tenen publicacions de cap mena: Terra Alta (Regió V) i Solsonès (Regió VII).

L'anàlisi per províncies ens dona tres diaris a la de Barcelona, dos a la de Girona, dos a la de Lleida i un a la de Tarragona. A la de Barcelona hi ha 25 dels 39 periòdics, sumant 63.900 exemplars; a la de Girona, 6 periòdics amb 12.500 exemplars; a Lleida, 2 periòdics, amb 4.000 exemplars; i a la de Tarragona, 6 periòdics amb 12.800 exemplars. En revistes, la de Barcelona reuneix 85 de les 154 totals, amb 64.475 exemplars; la de Girona, 20 revistes i 18.800 exemplars; la de Lleida, 28 revistes i 11.345 exemplars; i la de Tarragona, 21 revistes amb 15.050 exemplars.

Les dades generals per províncies col·loquen en primer lloc la de Barcelona amb 113 ~~exemplars~~ ^{total} de les 2^{es} publicacions totals i 145.775 exemplars, que signifiquen el 59 % de la difusió; la de Girona, en segon lloc, amb 28 publicacions i 40.469 exemplars, que signifiquen el 16 % de la difusió total; en tercer lloc, la de Tarragona, amb 28 publicacions i 35.850 exemplars que signifiquen el 14 % de la difusió total i, finalment, la de Lleida amb 32 publicacions i 25.890 exemplars, que representen el 18 % de la difusió total.

De l'anàlisi provincial ja se'n dedueix que les comarques incloses a la província de Barcelona són les que ~~major~~ reuneixen un nombre més gran de publicacions i d'exemplars per número. Així la Regió I té 63 publicacions, un 30 % del total (Quadre num. 2) i tant les publicacions com els exemplars de les seves comarques ~~assoleixen~~ ^{conjunctament} ~~níveis~~ superiors a les de les províncies de Girona, Lleida i Tarragona, i individualment, equiparables a algunes d'aquestes. Així ~~Maresme~~ suma 23 publicacions i 34.000 exemplars, Vallès Occidental 12 publicacions i 23.950 exemplars i Vallès Oriental 12 publicacions i 16.900 exemplars.

Aquesta tercera comarca ~~se~~ supera entre les de la província de Barcelona per Osona, amb 11 publicacions i 17.969 exemplars. Això no impedeix, però, que de les disset primeres comarques ~~establim~~ en nombre d'exemplars de premsa comarcal (Quadre número 3), ~~El~~ deu són de la província de Barcelona -Maresme, Vallès Occidental, Vallès Oriental, ^{Osona,} ~~Osona,~~ Bages, Barcelonès, ~~Alt~~ ^{el} ~~Alt~~ Penedès, ~~Baix~~ ^{el} ~~Baix~~ Llobregat i Garraf, ~~les~~ ^{el} ~~de~~ la de Girona -Gironès, Garrotxa, i ~~Alt~~ ^{el} ~~Alt~~ Empordà, ~~des~~ ^{el} ~~de~~ la de Tarragona -Tarragonès i Baix Camp- i una -Segrià- de la de Lleida. Només el ^{Berguedà,} ~~Berguedà,~~ de la província de Barcelona, queda situada entre les comarques amb més baix nombre d'exemplars de premsa pròpia.

Disset comarques primeres que, essent la meitat ~~amb~~ gairebé de les trenta-sis comarques amb premsa pròpia d'aquest Cens Provisional de 1979, representen en canvi el % del total de difusió. Les altres ~~divers~~ ~~restants~~ que

Totes tenen més de 5.000 exemplars comarcals i ^{llevat d'una.} almenys un periòdic. Les altres dinou estan per sota dels 5.000 exemplars i ~~llevat de tres,~~ llevat de tres, per sota també dels 3.000 i només cinc compten, a més de revistes, amb periòdic setmanals. Només una pertany a la província de Barcelona -^Berguedà-, tres a la de Girona -^Baix Empordà, ^Cerdanya i ^Ripollès-, set a la de Tarragona -^Alt Camp, ^Baix Ebre, ^Baix Penedès, ^Montsià, ^Conca de Barberà, ^Priorat i ^Ribera d'Ebre- i ^{vuit} ~~set~~ a la de Lleida -^Urgell, ^Segarra, ^Noguera, ^Garrigues, ^Alt Urgell, ^Pallars Jussà, ^Pallars Sobirà i ^Vall d'Aran-. Des dues comarques sense premsa pròpia en aquest cens pertanyen a la província de Lleida, ^Solsonès, i a la de Tarragona, ^Terra Alta.

Entre les disset primeres cal subratllar però grans diferències. Així el ^Maresme sola assolir el 13,8 % del total de la difusió, amb 34.000 exemplars, mentre la segona, ^Vallès Occidental, queda forçà més avall, amb 23.950 exemplars que és un 9 % . Venen després a més distància tres comarques: ^Osona, 18.900 i 8%, ^Gironès, 17.969 i 7,5 % i ^Vallès Oriental, 16.900 i 7 % sobre el total català de difusió. D'aquestes cinc primeres comarques, només ^Vallès Occidental i ^Gironès, és a dir la segona i la quarta, tenen diaris, dos cada una. ^Osona compta amb una cota extraordinària de difusió, cas "El 9 Nou", però ^Maresme i ^Vallès Oriental, sobretot ^Maresme, compensen la manca de diaris amb un gran nombre de publicacions. La consulta dels quadres 1 i 3 és ven il·lustrativa.

Un fenomen semblant es dona en les quatre comarques compreses entre els 10.000 i els 15.000 exemplars: ^Bages, 13.850 i 5, %, ^Baix Camp 10.750 i 4, % i ^Segrià 10.045 i 6, %. ^Segrià ~~compta~~ compta amb dos diaris que sumen les dues tercers parts dels exemplars, ^Bages compta amb un diari, dos periòdics i dotze revistes i ^Baix Camp amb dos periòdics i cinc revistes.

La relació entre xifra comarcal de difusió i nombre i tipus de publicacions és ben diferent en unes comarques i altres, sobretot entre les nou primeres. En les restants ja és més regular.

3.2. ~~El~~ Índex de difusió en alça

Una anàlisi de la difusió en relació a la població ens ofereix uns índexs comarcals en alça en aquesta darrers anys com a conseqüència simple de l'augment del nombre de publicacions arreu i que apunten cap a una igualació progressiva amb ~~els~~ els índexs de difusió de diaris espanyol i català, així com a l'índex mitjà mundial que es situa actualment en els 130 diaris per cada mil habitants, xifra que ja superen els de premsa comarcal en algunes comarques.

Els índexs de difusió ens ofereixen una panoràmica de la premsa comarcal no sempre coincident amb la que s'obté de l'anàlisi de les dades simplement quantitatives vistes fins ara, fins i tot hi ha notables sorpreses en algunes comarques. Les fortes desigualtats demogràfiques entre unes i altres ~~zones~~ zones de Catalunya fan que les xifres de difusió d'exemplars per número no solament no siguin suficients per a tenir una aproximació correcta a la incidència de la premsa comarcal, sinó que fins i tot una anàlisi basada en la seva consideració aïllada d'altres dades tingui resultats molt distorsionadors de la realitat, ja que en definitiva, per bé que les dades quantitatives són una dada de coneixement fonamental, la que pot oferir l'expressió més important i acostada no és altra que la relació entre el nombre d'exemplars i la població de cada comarca, que s'expressa en l'anomenat índex de difusió.

El càlcul ~~del~~ dels índexs de difusió de la premsa comarcal segons les dades de difusió del ⁶ens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979 en relació a la població catalana de 1978 (9), ens ofereix els resultats expressats en els quadres numerats 7 i 8. L'índex de difusió mitjà de la premsa comarcal a tot Catalunya és de 59 exemplars per cada mil habitants, davant els 98 calculats l'any 1975 per l'Unesco pels diaris de tot Espanya -xifra que d'ençà d'aquell any en tot cas ha baixat-, els 105 calculat per Josep Gifreu pels diaris catalans l'any 1979 -bé que comptent-hi als vuit comarcals- i els 130 de mitjana mundial dels diaris. Hi ha vint-i-tres comarques que estan pel damunt de l'índex general català de premsa comarcal i ~~altres~~ quinze que queden per sota. L'índex més alt correspon a Osona, 169, seguida de Garrotxa, 151, Noya, 136, Pallars Sobirà, 135, Cerdanya, 133, Alt Camp, 131, les comarques per tant que queden pel damunt de l'índex mundial de difusió de diaris. Dues més, Segarra, 128 i Alt Penedès, 105, ho estan encara de l'índex català de difusió de diaris esmentat. Quatre més, Bracat, 104,5, Anoia, 100, Baix Penedès, 99 i Urgell, 99, ho estan també de l'índex general espanyol de 1975. Bé que aquests índexs no són equivalents, ja que els

es tracta d'índex de difusió de diaris, mentre que el de premsa comarcal comprèn periodicitats diverses, el que són un punt de referència vàlid en tant que constatació d'un volum mitjà de compradors, és a dir de l'existència d'un mercat específic.

A part les esmentades, hi ha ~~altres~~ ^{dotze} comarques més que estan pel davant de la mitjà catalana de 59 exemplars per cada mil habitants: Vall d'Aran, 92; Bages, 90; Segrià, 88; Baix Camp, 87; Garraf, 85; Vallès Oriental, 82; Alt Empordà, 75; Salva, 68; Conca de Barberà, 67; Berguedà, 64,5 i Baix Ebre, 59. Per nota d'aquesta darrera xifra, que col·loca amb l'índex mitjà català, el descens és ràpid: Alt Urgell, 57,5; Montsià, 53; Cerdanya, 51; Pallars Jussà, 42; Vallès Occidental, 40; Ripollès, 33; Ribera d'Ebre, 32; Garrigues, 32; Baix Empordà, 30; Noguera, 30; Baix Llobregat, 12 i Barcelonès, 12. Solsonès i Terra Alta figuren amb índex 0, per la manca de premsa pròpia en l'èxit al cens Provisional de 1979.

Aquesta taula ofereix algunes diferències molt remarcables en relació al ~~anàlisi~~ la taula de difusió. En primer lloc, col·loca béca com la comarca que, amb més diferència, té l'índex més elevat de difusió de la premsa comarcal entre la població, tot i que Huesca no perd més que els dos primers llocs en relació a la taula de publicacions i exemplars, la qual cosa confirma de ple la seva importància en el conjunt. El salt endavant més remarcable el fa la Garrotxa, que del lloc número tretze en la taula de difusió assolix el segon índex en la present, així com Alt Penedès que passa del dotzè al vuitè. La novetat més important, però, són els índexs elevats de Pallars Sobirà, Alt Camp, Segarra, Priorat, Baix Penedès, Urgell i Vall d'Aran, amb 135, 131, 108, 104,5, 99, 99 i 92, tot i que cap d'aquestes comarques arriba als cinc mil exemplars ~~mitjans~~ mitjà per número en la taula de difusió. Ens trobem davant el cas clàssic de comarques amb una bona tradició de premsa pròpia, bé que de difusió reduïda a causa també que la població és poc elevada. L'excepció són Pallars Sobirà i Priorat que si en aquest cens aporten revistes són les primeres que tenen des de 1939, però la seva excessiva població els dona ràpidament un índex de fixa difusió alt.

La novetat de signe contrari és la pèrdua d'importància en la taula present de comarques com Bages, Segrià, Tarragonès, Vallès ~~oriental~~ Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat i Barcelonès. Es tracta de comarques amb diaris i periòdics de tiratges relativament alts en el conjunt de la premsa comarcal, però irrelevants alhora d'establir la relació difusió-població. És remarcable sobretot el cas de Vallès Occidental, 40, Baix Llobregat, 12 i Barcelonès, 12, molt per sota de l'índex general català i aquestes dues últimes en els darrers llocs

de la taula. No obstant això, són les comarques que més han acusat l'augment de població derivat de les onades d'immigració castellanoparlant dels anys cinquanta, seixanta i setanta. Segrià, 88, i Tarragonès, 47, acusen també en diferent grau aquest factor. Bages, bé que perd posicions en relació a la taula d'exemplars i difusió, manté un índex relativament alt i Gironès manté significativament la mateixa posició.

L'anàlisi dels índexs mitjans comarcals de difusió, doncs, revela clarament que no en tots els casos les comarques amb més publicacions i més difusió d'exemplars tenen alhora els índexs més alts de difusió i, per tant, de penetració i incidència social de la premsa pròpia. Són gairebé paradigmatiques els casos de Vallès Occidental, Baix Llobregat i Barcelonès.I, viceversa, ens revela un grup de comarques que, tot i tenir un petit nombre de publicacions i una difusió baixa, assolixen índexs molt alts de difusió i per tant una realitat molt més equilibrada i satisfactòria de producció i consum de premsa pròpia, degut a la baixa població. Exemples també gairebé paradigmatiques són Pallars Sobirà, Alt Camp, Segarra, Priorat, Baix Penedès, Urgell i Vall d'Aran.

La comparació entre les dues taules, la de publicacions i difusió i la dels índexs de difusió, ofereix d'altra banda un grup de comarques que presenten un relatiu equilibri entre ambdós aspectes. Prenent com a mesura de referència les que superen l'índex mitjà de difusió alhora que un mínim de 5.000 exemplars comarcals, tenim en primer lloc com a comarques clarament capdavanteres Osona, Mareno, Gironès, Ansoa, i Alt Penedès, Garrotxa, Bages, Segrià, Baix Camp, Garraf, Vallès Oriental, Alt Empordà i Selva.

De totes maneres, en un camp dels mitjans de comunicació tant característic per la constant mobilitat de les publicacions com és la premsa comarcal, els índexs de difusió, per a poder-ne deduir conclusions més sòlides pel que fa a la producció i consum de premsa pròpia a cada comarca, els balanços anuals no són suficients i segurament caldrà establir períodes més amplis, almenys de cinc anys. Els exemples de Pallars Sobirà, Priorat i Vall d'Aran, amb una onerosa tradició de premsa pròpia i en canvi situats en els índexs quart, novè i tretzè, són ben clars. L'any 1978 potser els seus índexs haurien estat zero i per l'any 1983 podria ser tota una incògnita, si més no a efectes d'hipòtesis de treball.

En tot cas, el càlcul d'aquests índexs de difusió comarcals de 1979 ens permeten una aproximació a la incidència real de la premsa comarcal, que revela tenir un mercat específic que denota un augment progressiu i sovint especta-

cular. Què representen aquests índexs en relació a 1976? per posar un exemple? No disposem de dades elaborades, però a nivell d'especulació podem afirmar que Garrotxa, Noya, Gironès, Alt Camp, Segarra, Alt Penedès i Anoia, entre els primers de la taula, es trobaven en nivells semblants als de 1979, no gaire més baixos, ja que tot i que han incrementat les publicacions i la difusió de manera variable, són comarques amb bona tradició periodística. Osona, en canvi, donaria un índex força més baix, ja que encara no s'havia produït aquest fenomen extraordinari que ha estat "El 9 Nou" amb els seus 12.000 exemplars setmanals per número.

A la vista de l'evolució recent del sector, el futur previsible passa probablement per un augment de les publicacions i de la difusió a les comarques de nivells mitjans i baixos i per la consolidació, no exempta encara de marges de creixement, de les comarques altes. ^{D'aquest procés} ~~per tant, no s'ha de~~ ha de resultar-ne una ~~marcada~~ tendència a l'equilibri en la taula dels índexs de difusió ~~comarcals~~ i el creixement de l'índex de difusió mitjà de premsa comarcal de Catalunya, per acostar-se almenys a l'índex de difusió de diaris espanyols. Això confirmaria plenament l'existència d'un mercat específic de premsa comarcal a Catalunya, amb unes dimensions francament remarcables des de tots els punts de vista.

CENS PROVISIONAL DE LA PRENSA COMARCAL Any 1979 Quadre de difusió

Número de publicacions i d'exemplars per número segons els mètodes

Demarcacions	Diaris	Periòdics	Revistes	Total	Poblacions
Baix Llobreg.	-	1 1.000	2 5.200	3 6.200	9
Barcelonès	-	2 7.500	2 1.500	4 9.000	4
Noya	-	2 6.500	21 27.500	23 34.000	16
Valles Occid.	2 17.327 13.800	4 3.800	6 6.350	12 23.950	10
Valles Orient.	-	4 10.000	11 6.900	15 16.900	10
TOTAL REGIO I	2 17.327 13.800	11 28.800	42 47.450	62 92.050	49
Alt Empordà	-	2 5.500	1 600	3 6.100	2
Baix Empordà	-	1 1.100	2 1.400	3 2.500	3
Garrinxa	-	2 4.900	2 1.650	4 6.550	3
Gironès	2 9.169	1 1.000	7 7.800	10 17.969	4
Selva	-	-	6 5.650	6 5.650	6
TOTAL REGIO II	2 9.169	4 12.500	18 17.100	26 38.769	18
Alt Camp	-	1 2.000	3 2.300	4 4.300	3
Alt Penedès	-	2 3.000	7 3.575	9 6.575	6
Garraf	-	4 6.000	-	4 6.000	2
Baix Penedès	-	1 800	4 2.100	5 2.900	4
Tarragonès	1 7.000	-	-	1 7.000	1
TOTAL REGIO III	1 7.000	7 11.800	14 7.975	23 26.775	16
Baix Camp	-	2 6.000	5 4.750	7 10.750	5
Priorat	-	-	2 1.150	2 1.150	1
Conca de B.	-	-	3 1.250	3 1.250	3
Ribera d'Ebre	-	-	1 800	1 800	1
TOTAL REGIO IV	-	2 6.000	11 7.950	13 13.950	10
Baix Ebre	-	2 4.000	-	2 4.000	1
Noya	-	-	3 2.700	3 2.700	3
Terra Alta	-	-	-	-	-
TOTAL REGIO V	-	2 4.000	3 2.700	5 6.700	4
Cerdanya	-	-	1 700	1 700	1
Osona	-	2 15.000	9 3.900	11 18.900	10
Noya	-	-	1 1.000	1 1.000	1
TOTAL REGIO VI	-	2 15.000	11 5.600	13 20.600	12
Anoia	-	2 6.000	3 1.600	5 7.600	4
Bages	1 3.600	2 5.100	12 5.150	15 13.850	13
Berguedà	-	-	6 2.800	6 2.800	4
Solsonès	-	-	-	-	-
TOTAL REG. VII	1 3.600	4 11.000	21 9.550	26 24.250	21
Garrigues	-	-	2 750	2 750	2
Reguera	-	-	5 1.425	5 1.425	5
Noya	-	-	4 1.920	4 1.920	3
Bergà	2 10.545	4 3.000	1 1.500	7 15.045	6
Urgell	-	1 1.000	6 2.550	7 3.550	7
TOTAL REG. VIII	2 10.545	5 4.000	22 8.145	25 22.690	21

<u>Demarcacions</u>	<u>Diaris</u>	<u>Periòdics</u>	<u>Revistes</u>	<u>Total</u>	<u>Poblacions</u>
Alt Urgell	-	-	2 1.100	2 1.100	2
Pallars Jussà	-	-	2 800	2 800	2
Pallars Sobirà	-	1	1 800	1 800	1
Vall d'Aran	-	-	1 500	1 500	1
TOTAL REGIO IX	-	-	6 3.200	6 3.200	6
TOTALS					
Prov. Barcelona	3 17.400	25 63.900	85 64.475	113 145.775	88
Prov. Girona	2 9.169	6 12.500	20 18.800	28 40.469	20
Prov. Lleida	2 10.549	2 4.000	21 20.345	32 25.890	29
Prov. Tarragona	1 70000	6 12.800	21 15.050	28 30.850	22
Catalunya	8 44.114	39 93.200	154 109.670	201 257.984	159
Mitjana de	4164			244511	
Municipi	5.514	2.389	712	1.253	

CENS PROVISIONAL DE LA PRENSA COMARCAL Any 1979 Quadre de a. 2

Dades de difusió globals per comarques i percentatges sobre el total català:

<u>Demarcació</u>	<u>Nº exemplars per mig</u>	<u>% sobre Catalunya</u>
Baix Llobregat	6.200	2,5
Barcelonès	9.000	3,6
Bages	34.000	13,8
Valles Occidental	23.250 21.477	9,7
Valles Oriental	16.900	6,8
<u>Total Regió I</u>	90.050 88.177	36,5
Alt Empordà	6.100	2,5
Baix Empordà	2.500	1,
Garrotxa	6.550	2,6
Moianès	17.969	7,3
Salva	5.650	2,3
<u>Total Regió II</u>	38.769	15,7
Alt Camp	4.300	1,7
Alt Penedès	6.575	2,7
Baix Penedès	2.900	1,2
Carraf	6.000	2,4
Tarragonès	7.000	2,9
<u>Total Regió III</u>	26.775	10,8
Baix Camp	10.750	4,4
Conca de Barberà	1.250	0,5
Priorat	1.150	0,5
Ribera d'Ebre	300	0,3
<u>Total Regió IV</u>	13.950	5,6
Baix Ebre	4.000	1,6
Montsià	2.700	1,1
Terra Alta	0 0	0
<u>Total Regió V</u>	6.700	2,7
Cerdanya	700	0,3
Osona	18.900	7,7
Ripollès	1.000	0,4
<u>Total Regió VI</u>	20.600	8,3

<u>Demarcació</u>	<u>Nº exemplars per Num.</u>	<u>% sobre Catalunya</u>
Anoia	7.600	3,1
Nages	13.850	5,6
Berguedà	2.800	1,1
Solsonès	0	0
<u>Total Regió VII</u>	<u>24.250</u>	<u>9,8</u>
Garrigues	750	0,3
Noguera	1.425	0,6
Segarra	1.920	0,8
Segrià	15.045	6,1
Urgell	3.550	1,4
<u>Total Regió VIII</u>	<u>22.690</u>	<u>9,2</u>
Alt Urgell	1.100	0,4
Pallars Jussà	800	0,3
Pallars Sobirà	800	0,3
Vall d'Aran	500	0,2
<u>Total Regió IX</u>	<u>3.200</u>	<u>1,3</u>
Província de Barcelona	145.275 173.302	59
Província de Girona	40.469	16,4
Província de Lleida	25.890	10,5
Província de Tarragona	34.850	14,1
Catalunya	246.984 277.511	100

Font: Investigació i el.laboració pròpia

CENS PROVISIONAL DE LA PRENSA COMARCAL		Any 1979	Quadre de difusió			
Difusió per comarques i percentatges sobre el total		Publicacions i				
Comarca	Exemplars	% sobre Cat.	Diaris	Periodicos	Revistes	
Barcelona	23 34.000	13,8	2 6.500	21 27.500		
Vallès Occid.	12 23.950 ^{21.177}	9,7	2 3.800	6 6.350		
Osona	11 18.900	7,7	- -	2 3.900		
Gironès	10 17.969	7,3	2 9.169	1 7.800		
Vallès Orient.	15 16.900	6,8	- -	11 6.900		
Negretà	3 15.045	6,1	2 10.545	5 1.500		
Bages	15 13.850	5,6	2 5.100	12 5.150		
Baix Camp	7 10.750	4,4	- -	3 4.750		
Burcelonès	4 9.800	3,6	- -	2 1.500		
Anoia	3 7.600	3,1	- -	3 1.600		
Tarragonès	1 7.000	2,9	1 7.000	- -		
Alt Penedès	2 6.575	2,7	- -	1 3.575		
Garrotxa	4 6.550	2,6	- -	2 1.650		
Baix Llobregat	2 6.200	2,5	- -	2 5.200		
Alt Empordà	3 6.100	2,5	- -	1 600		
Garraf	4 6.000	2,4	- -	- -		
Selva	4 5.650	2,3	- -	6 5.650		
Alt Camp	4 4.300	1,7	- -	3 2.300		
Baix Ebre	2 4.000	1,5	- -	- -		
Urgell	1 3.550	1,4	- -	4 2.550		
Baix Penedès	5 2.900	1,2	- -	4 2.100		
Montsià	3 2.700	1,1	- -	3 2.700		
Berguedà	6 2.800	1,1	- -	6 2.800		
Baix Empordà	3 2.500	1	- -	2 1.400		
Segarra	4 1.920	0,8	- -	4 1.920		
Noguera	5 1.425	0,6	- -	5 1.425		
Conca de Barh.	3 1.250	0,5	- -	3 1.250		
Priorat	2 1.150	0,5	- -	2 1.150		
Alt Urgell	2 1.100	0,4	- -	2 1.100		
Nyelles	1 1.000	0,4	- -	1 1.000		
Ribera d'Ebre	1 800	0,3	- -	1 800		
Pallars Jussà	2 800	0,3	- -	2 800		
Pallars Sobirà	1 800	0,3	- -	1 800		
Garrigues	2 750	0,3	- -	2 750		
Cerdanya	1 700	0,3	- -	1 700		
Vall d'Aran	1 500	0,2	- -	1 500		
Solsonès	-	0	- -	- -		
Urgell Alta	-	0	- -	- -		
Total Catalunya	202 346.900	100	8 44.641	154 109.670		

CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979 Quadre de difusió 4
 Diaris locals i comarcals per ordre de difusió

<u>Diaris</u>	<u>Ciutats</u>	<u>Difusió</u>
Diario de Sabadell ¹¹	Sabadell	7.000 5.327
Mañana ¹¹	Lleida	7.545
Diario Español	Tarragona	7.000
Los Sitios ¹¹	Girona	6.169
Diario de Terrassa	Terrassa	6.000
Gazeta de Manresa	Manresa	3.600
Punt Diari	Girona	3.000
Diario de Lérida	Lleida	3.000
Total		44.114

Fent: Investigació i elaboració pròpia

¹¹ Dades 03D

GENS PROVISIONAL DE LA PRENSA COMARCAL Any 1979 Quadre de difusió 5
 Periòdics locals i comarcals per ordre de difusió

<u>Periòdics</u>	<u>Ciutats</u>	<u>Difusió</u>
El 9 Nou	Vic	12.000
Regió 7	Manresa	4.000
Igualada	Igualada	4.000
Gramma	Santa Coloma de Gramenet	4.000
Revista de Badalona	Badalona	3.500
Crònica de Mataró	Mataró	3.500
El Maresme	Mataró	3.000
Reus	Reus	3.000
La Voz de la C. Dorada	Reus	3.000
Ansona	Vic	3.000
Revista del Vallès	Granollers	3.000
Comarca al Dia	Granollers	3.000
Hora Nova	Fígueras	3.000
La Boira	Elleida	3.000
La Voz del Bajo Ebro	Tortosa	2.700
L'Empordà	Fígueras	2.500
La Comarca d'Olot	Olot	2.500
L'Olotí	Olot	2.500
Diari de Vilanova	Vilanova i la Geltrú	2.000
Plaça Gran	Granollers	2.000
Vida	Igualada	2.000
Comarca Deportiva	Granollers	2.000
Juventut de l'Alt Camp	Valls	2.000
Cothox	Vilafranca del Penedès	1.500
La Voz del Penedès	Vilafranca del Penedès	1.500
Setmanari de Vilanova	Vilanova i la Geltrú	1.500
El Eco de Sitges	Sitges	1.500
Ebro Informes	Tortosa	1.300
Ancora	Sant Felip de Guíxols	1.100
Crònica de Sària	Sària	1.100
Gerona Deportiva	Gerona	1.000
Rubricata	Rubi	1.000
Aldavent	Rubi	1.000
Setmanari Montbui	Caldes de Montbui	1.000
Nova Tàrraga	Tàrraga	1.000
L'observador	Martorell	1.000
El Sol	Vilanova i la Geltrú	1.000
Forja	Castellar del Vallès	800
Baix Penedès Informes	El Vendrell	800
Total		90.200

CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979 Quadre de difusió 6

<u>Diaris i periòdics</u>	<u>Ciutats</u>	<u>Difusió</u>
El 9 Nou (S)	Vic	12.000
Diario de Sabadell (D) ¹¹	Sabadell	7.000
La Mañana (D) ¹¹	Lleida	7.545
Diario Español (D)	Tarragona	7.000
Los Sitios (D) ¹¹	Barça	6.169
Diario de Terrassa (D)	Terrassa	6.000
Región 7 (TS)	Manresa	4.000
Igualada (BS)	Igualada	4.000
Granada (S)	Santa Coloma de Gramenet	4.000
Caixa de Manresa (D)	Manresa	3.600
Revista de Badalona (BS)	Badalona	3.500
Cronica de Mataró (TS)	Mataró	3.500
Fuat Riari (D)	Girona	3.000
Diario de Lérida (D)	Lleida	3.000
El Maresme (S)	Mataró	3.000
Rous (S)	Rous	3.000
La Voz de la C. Torrada (S)	Rous	3.000
Ausona (S)	Vic	3.000
Revista del Vallès (S)	Granollers	3.000
Hora Nova (S)	Figueras	3.000
La Boira (S)	Lleida	3.000

S.327

Font: Investigació i elaboració pròpies.

¹¹ Dades DT

GENS PROVISIONAL DE LA PRENSA COMARCAL Any 1979 Quadre de difusió

Index de difusió d'exemplars per cada 1.000 habitants

<u>Demarcacions</u>	<u>Nº exemplars per nm.</u>	<u>Població 1978</u>	<u>Nº exemplars per 1.000 h.</u>
Baix Llobregat	6.200	500.855	12
Barcelonès "	9.000	745.349	12
Barceonès	34.000	250.307	136
Vallès Occidental	23.950	600.763	40
Vallès Oriental	16.900	205.506	82
TOTAL REGIO I "	90.050	2.302.780	39
Alt Empordà	6.100	81.737	75
Baix Empordà	2.500	82.057	30
Garrotxa	6.550	43.376 88.517	151
Gironès	17.969	135.122	133
Selva	5.650	82.489	68
TOTAL REGIO II	38.769	424.781	91
Alt Camp	4.300	32.874	131
Alt Penedès	6.575	62.803	105
Baix Penedès	2.900	29.397	99
Garraf	6.000	70.493	85
Tarragonès	7.000	148.925	47
TOTAL REGIO III	26.775	344.492	78
Baix Camp	10.750	122.921	87
Conca de Barberà	1.250	18.716	67
Friorat	1.150	10.998	104,5
Ribera d'Ebre	800	25.114	32
TOTAL REGIO IV	13.950	177.749	78
Baix Ebre	4.000	68.215	59
Montsià	2.700	50.754	53
Terra Alta	-	13.887	-
TOTAL REGIO V	6.700	132.776	50
Cerdanya	700	12.944	54
Osona	18.900	112.848	169
Ripollès	1.000	30.086	33
TOTAL REGIO VI	20.600	155.078	133
Anoia	7.600	76.059	100
Bages	13.850	153.795	90
Berguedà	2.800	43.372	64,5
Solsonès	-	11.623	-
TOTAL REGIO VII	24.250	284.849	85

<u>Demarcacions</u>	Nº exemplars per mm.	Població 1978	Nº exemplars per 1.000 h.
Garrigues	750	23.289	32
Hoguera	1.425	46.768	30
Segarra	1.920	17.759	108
Segrià	15.045	170.645	88
Urgell	3.550	35.748	99
TOTAL REGIO VIII	22.690	294.219	77
Alt Urgell	1.100	19.147	57,5
Pallars Jussà	800	19.043	42
Pallars Sobirà	800	5.906	135,5
Vall d'Aren	500	5.430	92
TOTAL REGIO IX	3.200	49.526	65
TOTALS			
Prov. Barcelona*	145.775	2.821.350	52
Prov. Girona	40.469	467.749	86,5
Prov. Lleida	25.890	358.430	72
Prov. Tarragona	34.850	521.711	67
Catalunya*	246.984	4.169.240	59

Font: Investigació i elaboració pròpia

Dades de població: "Xifres 79 Catalunya". Diputació de Barcelona.
Barcelona, 1981.77 p.

* Les xifres de població atribuïdes a la comarca del Barcelonès, la província de Barcelona i Catalunya, no inclouen la corresponent a la ciutat de Barcelona, la qual premsa resta al marge d'aquest estudi.

CENS PROVISIONAL DE LA PREMSA COMARCAL Any 1979

Quadre de difusió

8

Index de difusió per comarques

<u>Comarques</u>	<u>Nº exemplars per 1.000 H.</u>
Osona	169
Garrotxa	151
Naxos	136
Pallars Sobirà	135
Gironès	133
Alt Camp	131
Segarra Alt Penedès	108 109
Priorat	104,5
Anoia	100
Baix Penedès	99
Urgell	99
Vall d'Aran	92
Bages	90
Segarra Baix Camp	88 87
Garraf	85
Vallès Oriental	82
Alt Empordà	75
Selva	68
Conca de Barberà	67
Berguedà	64,5
Baix Ebre	59
Alt Urgell	57,5
Montsià	53
Tamariu	52
Gerdanya	51
Pallars Jussà	42
Vallès Occidental	40
Ripollès	33
Hibera d'Ebre	32
Garrigues	32
Baix Empordà	30
Noguera	30
Baix Llobregat	12
Barcelonès	12
Solsonès	0
Terra Alta	0
Mitjana de Catalunya	59

Font: Investigació i elaboració pròpia

3.3. Difusió comparada amb els diaris de Barcelona

Una tercera via d'aproximació a la incidència real de la premsa comarcal en el mercat informatiu de Catalunya, una possibilitat d'anàlisi actualment a l'abast és establir un estudi comparatiu de la seva difusió amb la dels diaris de Barcelona. Posar en relació les dades ressenyades en els apartats anteriors d'aquest mateix capítol, obtingudes del C.P.P.C, amb les que proporciona OJD sobre els diaris d'abast català presenta però algunes limitacions importants que convé assenyalar d'entrada.

En primer lloc, el grau de fiabilitat de les dades de difusió de la premsa comarcal, dades estimatives de l'autor, davant de les dels diaris que són homogènies, gairebé totes, per un organisme especialitzat. Segonament, la utilització també de dades estimatives pel que fa a alguns diaris barcelonins no sotmesos a OJD (9). Tercer, la manca de detall apropiat a les finalitats d'aquest estudi en les dades d'OJD, desglossades únicament en totals provincials, fa que només es puguin comparar directament els totals provincials de diaris de Barcelona amb els totals provincials de premsa comarcal i que la resta d'elements d'estudi aportats restin en un nivell de pura hipòtesi de treball. A conseqüència d'això, les comparacions pel que fa a la província de Barcelona resulten notablement dificultades, en tant que la ciutat i la premsa de la capital resten al marge del nostre àmbit d'investigació, mentre les dades d'OJD no distingeixen entre la difusió dels diaris barcelonins a Barcelona i a la resta de municipis i comarques inclosos en la demarcació provincial.

1) Dades globals de Catalunya

Comparar els nivells de difusió de la premsa comarcal amb els dels diaris d'informació i abast general editats a Barcelona té l'interès de comprovar l'expressió del mateix tipus de demandes informatives, no pas competitives ni excludents entre si, sinó complementàries i fins i tot confluentes en aquells casos de poblacions i comarques que no disposen de mitjans d'informació propis i probablement coincidents en la part important dels compradors habituals de premsa.

Aquesta aproximació estadística està feta amb totes les reserves inherents a la modestia i a les limitacions de les dades i els mitjans d'anàlisi disponibles. Es tracta simplement de constatar quants compradors hi ha a les comarques de diaris de Barcelona i quants n'hi ha de premsa comarcal en les seves diferents modalitats. Les coincidències entre uns i altres, el nombre de lectors reals de tots ells, així com la seva distribució territorial i social, són dades imprescindibles per a un bon estudi de difusió i d'hàbits de lectura.

que ara per ara no són però encara al nostre abast.

La comparació de les dades globals no és possible. El fet que les que fan referència als diaris de Barcelona, controlades i registrades en la seva majoria per OJD, es comptabilitzin per unitats provincials impedeix restar del total de la difusió d'aquests la part corresponent a Barcelona ciutat, que sens dubte és la més important. Ens hem de limitar, doncs, a constatar el total de 244.511 exemplars per número de les 201 publicacions registrades al CPP, P.C., davant els 518.516 exemplars de difusió mitjana per número dels diaris de Barcelona a tot Catalunya, la capital inclosa. És una relació de gairebé 1 a 2, que es redueix si descomptem dels primers els diaris esportius. La difusió total és en aquest cas de 423.090, la qual cosa dona una relació superior a 1'1 a 2. Si tenim present que la xifra dels diaris inclou la difusió a Barcelona ciutat, es pot apuntar com a hipòtesi un acostament cap a la igualació entre compradors de diaris generals no esportius i compradors de premsa comarcal a tot Catalunya, sense comptar Barcelona.

2) Província de Barcelona

Les dades de la província de Barcelona presenten la mateixa dificultat suara resseguada. Les xifres que OJD ofereix dels diaris de Barcelona són totals provincials, dels quals no és possible desglossar els que corresponen a Barcelona ciutat dels de la resta de la província. És amb aquesta hipotètica xifra que hauríem de poder comprar els 143.302 exemplars per número de la premsa comarcal corresponent, i entre aquests els 14.927 dels tres diaris de Sabadell, Terrassa i Manresa, els 63.900 dels 25 periòdics i els 64.475 de les 113 revistes.

Tot i que la població de Barcelona ciutat significa una mica més del quaranta per cent del total de la província, no sembla recomanable especular amb una trasposició del mateix percentatge en relació a la difusió provincial dels diaris generals. Justament, els profunds canvis demogràfics i sociològics experimentat a l'àrea d'influència de Barcelona ne permeten pensar d'entrada en l'existència de comportaments homogenis del mercat en aquestes poblacions que a Barcelona mateix o a la resta de les comarques.

La difusió total dels diaris de Barcelona en la província és de 446.691 exemplars, que es redueixen a 366.997 si descomptem els esportius.

3) Província de Girona

Les dades de la província de Girona (Quadre num. 2) ens donen un nombre superior d'exemplars per nombre de premsa comarcal que de diaris de Barcelona. Aquests sumen 32.401 exemplars, comptant-hi els diaris esportius i 26.801 sense comptar-los. Les diferents modalitats de premsa comarcal sumen en canvi un total de 40.469 exemplars per nombre.

Queda clar, en tot cas, que és la suma de diaris, periòdics i revistes comarcals el que permet superar la relació exemplar-número dels diaris de Barcelona. Els de Girona, "Los Sitios" i "Punt Diari", només sumen 9.169 exemplars davant els 26.801 que sumen els vuit diaris no esportius generals a la província i els 32.401 de tots. Tanque els sis periòdics comarcals, amb un total de 12.500 exemplars, i les vint revistes amb un total de 18.800, arriben a acostar-se a la difusió d'aquells. Junts, però, diaris, periòdics i revistes comarcals, assoleixen una difusió netament superior.

Una taula mixta de publicacions (Quadre num. 3) per ordre descendent de difusió col·loca en primer lloc el diari "La Vanguardia" de Barcelona (12.085) seguit del diari "Los Sitios" de Girona (6.169), el diari "El Correo Catalán" de Barcelona (4.480), el diari "Punt Diari" de Girona (3.000), el setmanari "Hora Nova" de Figueres (3.000), la revista "Presència" de Girona (3.000), el diari "El Mundo Deportivo" de Barcelona (2.886), el diari "Dicen" de Barcelona (2.794), el diari "Anni" de Barcelona (2.661), el setmanari "La Comarca d'Olot" d'Olot (2.500), el setmanari "L'Amorós" de Figueres (2.500), el setmanari "L'Olot" d'Olot (2.400) i el diari "El Periódico" de Barcelona (2.200).

Evidentment, aquestes són dades heterogènies en la periodicitat i els àmbits de difusió respectius. Mentre no coneixem quin és el veritable abast intercomarcal tant dels diaris de Barcelona com dels de Girona, sabem en canvi que els periòdics citats de Figueres i Olot es limiten a les seves comarques respectives.

4) Província de Lleida

Les dades de la província de Lleida (Quadre num. 2) ens donen també una xifra superior d'exemplars per nombre de la premsa comarcal, 25.890, que dels diaris de Barcelona, 16.474 amb els esportius i 12.487 sense comptar-los.

En aquestes comarques la part més important de la difusió correspon als diaris de Lleida que sumen 10.545 exemplars, dos mil menys només que els no esportius de Barcelona, mentre que hi ha només dos periòdics, un setmanari a Lleida amb 3.000 exemplars i un altre a Tarrega amb 1.000, i vint-i-vuit peti-

tes revistes que en sumen 11.345

La taula mixta de publicacions (Quadre num. 3) per ordre descendent de difusió col·loca en primer lloc "La Mañana" el diari de Lleida (7.545), en segon lloc el diari "La Vanguardia" de Barcelona (5.562), en tercer lloc el diari "Diario de Lérida" de Lleida (3.000), en quart el setmanari "La Boira" de Lleida (3.000 exemplars) i en cinquè el diari "El Correo Catalán" de Barcelona (2.987)

Com a la província de Girona, la premsa comarcal té un nombre més alt d'exemplars per número, bé que la seva estructura és ben diferent, amb dos diaris, només dos periòdics i moltes revistes petites.

5) Província de Tarragona

La província de Tarragona (Quadre num. 2) ofereix un panorama semblant al de la de Girona tocant a l'estructura de premsa comarcal, però més acostat a la de Lleida tocant a la relació entre els diaris. La xifra total de difusió d'exemplars per número de la premsa comarcal és de 34.850 exemplars, mentre la dels diaris de Barcelona és de 24.508, que queden en 19.050 si descomptem els esportius. L'únic diari de Tarragona arriba als 7.000, els sis periòdics en sumen 12.800 i 21 revistes 15.050.

La taula mixta de publicacions (Quadre num. 3) per ordre descendent de difusió col·loca en primer lloc el diari "La Vanguardia" de Barcelona (8.213) bé que seguit de molt a prop del diari "Diario Español" de Tarragona (7.000). Venen després el diari "El Mundo Deportivo" de Barcelona (3.087), el setmanari "Rius" de Reus (3.000), el setmanari "La Voz de la Costa Brava" de Reus (3.000), el diari "El Correo Catalán" de Barcelona (2.833), el setmanari "La Voz del Bajo Ebro" de Tortosa (2.700), el diari "Dicen" de Barcelona (2.367), el diari "Avui" de Barcelona (2.196) i el setmanari "Joventut de l'Alt Camp" de Valls (2.000)

Les dades disponibles de les províncies de Girona, Lleida i Tarragona concorden en mostrar que la premsa comarcal té una demanda específica de mercat superior als diaris d'informació i abast general. Són 40.469 exemplars davant 32.401 a Girona, 25.890 davant 16.474 a Lleida i 34.850 davant 24.508 a Tarragona, mentre la manca de dades diferenciades ens impedeix conèixer la situació a la província de Barcelona i la comparació de dades globals de Catalunya. Aquestes dades mínimes confirmen d'entrada l'existència de dues demandes quantitatives informatives diferents pel que fa a informació general i a informació local. Una qüestió pendent d'investigació és fins a quin punt aquestes dues demandes coincideixen o no en un mateix mercat, és a dir, fins a quin punt els compradors d'una i altra premsa són els mateixos o diferents.

La manca d'estudis de difusió local, per bé que fa quen no es pugui disposar d'un coneixement suficient del comportament del mercat, no impedeix però de sentar l'opinió que els diaris, periòdics i revistes comercials tenen individualment una difusió per número superior als diaris de fora en cada població que té premsa pròpia, llevat potser les de les capitals de província. Un punt difícil d'esbrinar, fins i tot a nivell d'investigació empírica, seria sens dubte el nivell d'influència en el lector de la premsa local o la general, tot i que aquesta sembla que hagi de correspondre prioritàriament a la premsa d'abast general, tant en raó de la reiteració quotidiana de l'acte de compra i de lectura, com potser per una superior valoració dels seus continguts -i això sí que és hipòtesi pura-, per part d'un públic més reduït, però alhora segurament més sensibilitzat per la problemàtica social. En tot cas, sembla força raonable pensar que el comprador d'un diari de Barcelona ho és també, generalment, de la premsa local pròpia, ja sigui diari, periòdic o revista, segons cada població, mentre que potser hi ha un cert nombre de compradors de premsa comercial que no ho és de diaris generals.

L'augment de títols i difusió de la premsa comercial coincideix, d'altra banda, amb una profunda crisi de difusió dels diaris de Barcelona. No es tracta pas que tots dos fenòmens siguin directament relacionables, però sí que és una altra dada a considerar. L'any 1974 hi havia a Barcelona vuit diaris d'informació general, dels quals cinc eren de matí -"La Vanguardia", "El Correo Catalán", "Diario de Barcelona", "Mundo Diario" i "Solidaridad Nacional"- i els altres tres de tarda -"El Noticiero Universal", "Tele/Exprés" i "La Prensa"-, mentre que l'any 1976, amb les incorporacions d'"Avui" (1976) i "Catalunya Express" s'arribava a un màxim de deu. L'any 1981, tot i l'aparició posterior d'"El Periódico", el ventall queda reduït a sis: "La Vanguardia", "El Correo Catalán", "Diario de Barcelona", "Avui", "El Periódico", al matí, i "El Noticiero Universal" a la tarda.

Deixant de banda ara altres consideracions sobre la desproporció entre el nombre de diaris i els tiratges individuals respectius en relació als models superiors a Europa, el fet és que hi ha hagut un fort descens de la difusió individual i mitjà global de tots ells des d'ençà de 1976. Les dades expressades en el Quadre num. 4 i referides únicament als diaris sotmesos al control d'OMD són ben eloqüents. Tots els diaris han perdut difusió al llarg del període 1976-1982, llevat d'"El Periódico" que només figura en el darrer control. Dels restants, només "El

Noticiere Universal i "Avui" remunten en el control de 1980 la baixa dels anys anteriors.

En conjunt, després d'un augment proper al 25 % de 1974 a 1976, ~~registrant~~ ~~registra~~ -288.212 exemplars de mitjana de 1974, 413.994 el 1975 i 489.561 el 1976- hi ha un descens accelerat els anys següents: 430.584 exemplars de difusió global mitjana el 1977, 361.923 el 1978, 355.108 el 1979, any que es toca el punt més baix, i 368.556 el 1980. La baixa, com es pot veure, és de l'ordre del 25 %. Tot i constatar que la mitjana de 1980 és lleugerament superior tant a la 1979 com a la de 1978, la qual cosa pot ser considerada com un índex de recuperació, el fet que segueixi molt per sota de la de 1976, un 25 %, i fins i tot de la de 1974, és un indicatiu d'una crisi profunda de lectors, paral·lela a la crisi empresarial i a la corresponent redistribució del mercat arran de la desaparició d'alguns diaris, l'aparició d'altres i els canvis diversos que s'han registrat des del començament de la transició política.

QUEDRES DE DIFUSIO COMPARADA 1

Vendes dels diaris de Barcelona. Any 1979

Diaris	Total Catalunya	Prov. Barna	Prov. Girona	Prov. Lleida	Prov. Tarragona
Avui	30.865	24.528	2.661	1.080	2.196
Diario de Barcelona*	10.000	9.100	400	200	300
Dicen	43.792	36.370	2.794	1.990	2.637
El Correo Catalán	36.065	26.765	4.480	2.987	2.833
El Mundo Deportivo	46.274	38.324	2.886	1.997	3.087
El Noticiere Universal	41.922	38.454	1.631	476	1.361
El Periódico*	55.000	50.050	2.200	1.100	1.650
La Vanguardia	182.531	156.580	12.085	5.652	8.213
Mundo Mario	46.107	41.960	18624	772	1.751
Catalunya Express*	5.000	5.000	-	-	-
Tele/express*	16.000	14.560	640	320	480
4-2-4*	5.000	5.000	-	-	-
Total	520.074	446.691	32.401	30.491	24.508
Total no esportius	425.235	366.997	26.801	26.067	19.050

EXAMEN QUADRES DE DIFUSIO COMPARADA

Evolució de la difusió dels diaris de Barcelona 1974-1980

<u>Diaris</u>	<u>1974</u>	<u>1975</u>	<u>1976</u>	<u>1977</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>
La Vanguardia	218.755	220.217	220.127	205.849	195.555	195.555*	188.555
El Noticiero Univ.	78.475	73.626	76.537	60.715	50.693	42.141	45.442
El Correo Catalán	59.914	62.021	67.283	55.693	46.576	38.290	37.396
Diari de Barcelona	--	25.517	31.125	28.372	--	--	--
Avui	--	--	56.624	50.591	37.640	32.055	36.028
Telle/express	31.068	32.613	37.865	28.364	--	--	--
Mundo Diario	--	--	--	--	51.559	47.067	--
El Periódico	--	--	--	--	--	--	608595
TOTAL	388.212	413.994	489.561	430.584	361.923	355.108	368.556

Font: Dades mitjanes anuals de difusió controlades per OJD.

* Correspon al control de 1978.

3.4. La renovació del model territorial i la redefinició del mercat de premsa.

El ple ressorgiment de la premsa comarcal d'enguà de 1975, ja analitzat en el capítol 3.1. en els aspectes quantitius, ofereix també unes noves tendències en l'aspecte qualitatiu que convé d'analitzar sobretot en relació del model territorial. El període 1976-1979, comptabilitzat en ~~ga~~ els quadres que il·lustren el capítol esmentat registrà l'aparició de gran nombre de publicacions, més de la tercera part del total de les ~~publica~~ registra- des des de 1939, així com l'accés de d'un 50 % més de poblacions a la publi- cació de premsa pròpia. Aquesta tendència s'ha ~~mantingut~~ mantingut els anys 1980 i 1981, bé que en termes més moderats, i continuarà de ben segur en els anys a venir. Bé que la mobilitat demogràfica de publicacions continuarà sent no- table, ja que la premsa comarcal té com a característica uns alts índexs de "natalitat" i "mortalitat", és molt probable que l'interès de l'estudiós s'hagi de centrar en el futur menys en l'expansió del fenomen, que ha assolit ja uns límits notables propers a la consolidació, que en els aspectes de renova- ció del model territorial històric i el paper que jugui en el procés de rede- finició del mercat de premsa.

Les dades de difusió incloses en el capítol anterior ens permeten un aprofundiment molt més precís a l'estudi de l'estructura territorial de la premsa comarcal, sobretot les dades de difusió relativa d'exemplars per cada mil habitants. En definitiva, és indubtable que les dades més apropiades per a conèixer quines comarques tenen un model de premsa comarcal més ~~apropiat~~ adequat a la seva realitat social són aquestes, bé que la manca d'una perspec- tiva en el temps ~~no~~ limita l'abast de les conclusions que se'n poden treure. Nogensmenys, el cas de Pallars Sobirà ^(i Vall d'Aran) amb uns índex de difu- sió respectius de 135 exemplars per 1.000 habitants ^{de 1975} de 92 són els exponents màxims d'aquestes limitacions. Són comarques de molts pocs habitants i la mera existència d'algunes publicacions d'escassa difusió ~~amb~~ en termes absoluts, dona uns índexs de difusió molt elevats. El fet que motiva la formulació d'una reserva total sobre la validesa general d'aquests índexs de 1979 és la manca de tradició de premsa comarcal d'ambdues, ja que un estudi de difusió realit- zat el 1975 les hauria col·locat entre el grup de comarques sense publica- cions, cosa que no hauria succeït amb gairebé cap altra de les comarques que l'any 1979 ofereixen un índex superior a la mitjana de Catalunya, xifrada amb 5p exemplars de premsa comarcal per cada mil habitants.

3.4. La renovació del model territorial i la redefinició del mercat de premsa.

El ple ressorgiment de la premsa comarcal d'ençà de 1975, ja analitzat en el capítol 3.1. en els aspectes quantitativa, ofereix també unes noves tendències en l'aspecte qualitatiu que convé d'analitzar sobretot en relació del model territorial. El període 1976-1979, comptabilitzat en ~~una~~ els quadres que il·lustren el capítol esmentat registrà l'aparició de gran nombre de publicacions, més de la tercera part del total de les ~~publicacions~~ registrades des de 1939, així com l'acces ~~de~~ d'un 50 % més de poblacions a la publicació de premsa pròpia. Aquesta tendència s'ha ~~mantingut~~ mantingut els anys 1980 i 1981, bé que en termes més moderats, i continuarà de ben segur en els anys a venir. Bé que la mobilitat demogràfica de publicacions continuarà sent notable, ja que la premsa comarcal té com a característica uns alts índexs de "natalitat" i "mortalitat", és molt probable que l'interès de l'estudi s'hagi de centrar en el futur menys en l'expansió del fenomen, que ha assolit ja uns límits notables propers a la consolidació, que en els aspectes de renovació del model territorial històric i el paper que jugui en el procés de redefinició del mercat de premsa.

Les dades de difusió incloses en el capítol anterior ens permeten un aprofundiment molt més precís a l'estudi de l'estructura territorial de la premsa comarcal, sobretot les dades de difusió relativa d'exemplars per cada mil habitants. En definitiva, és indubtable que les dades més apropiades per a conèixer quines comarques tenen un model de premsa comarcal més ~~adequat~~ adequat a la seva realitat social són aquestes, bé que la manca d'una perspectiva en el temps ~~no~~ limita l'abast de les conclusions que se'n poden treure. Nogensmenys, el casos de Pallars Sobirà ⁽ⁱ⁾ Vall d'Aran amb uns índexs de difusió respectius de 135 exemplars per 1.000 habitants ^{de 1045} de 92 són els exponents màxims d'aquestes limitacions. Són comarques de molts pocs habitants i la mera existència d'algunes publicacions d'escassa difusió ~~absorben~~ absorben en termes absoluts, dona uns índexs de difusió molt elevats. El fet que motiva la formulació d'una reserva total sobre la validesa general d'aquests índexs de 1979 és la manca de tradició de premsa comarcal d'ambdues, ja que un estudi de difusió realitzat el 1975 les hauria col·locat entre el grup de comarques sense publicacions, cosa que no hauria succeït amb gairebé cap altra de les comarques que l'any 1979 ofereixen un índex superior a la mitjana de Catalunya, xifrada amb 59 exemplars de premsa comarcal per cada mil habitants.

El Mapa numero reflecteix la distribuci6 ~~numarada~~ de l'index de difusi6 de premsa comarcal per comarques, que he agrupat en cinc grups. Figuren en blanc les comarques l'index de difusi6 de les quals est6 per sota dels 25 exemplars per cada mil habitants, que s6n quatre: Terra Alta (Regi6 IV) i Solson6s (Regi6 VII), amb indexs 0 i Barcelon6s i Baix Llobregat (Regi6 I) amb indexs 12. Figuren marcades amb puntets les comarques que superen l'index 25 per6 no arriben a l'index mitj6 de Catalunya que 6s 59, que s6n 11: Noguera (Regi6 VIII) i Baix Empord6 (Regi6 II) amb indexs 30; Garrigues (Regi6 VIII) i Ribera d'Ebre (Regi6 IV) amb indexs 32; Ripoll6s (Regi6 VI) amb index 33; Vall6s Occidental (Regi6 I) amb index 40; Pallars Juss6 (Regi6 IX) amb index 42; Tarragon6s (Regi6 III) amb index 47; Cerdanya (Regi6 VI) amb index 51; Montsi6 (Regi6 V) amb index 53; i Alt Urgell (Regi6 IX) amb index 57,5. Figuren marcades amb ratlles verticals les comarques que assoleixen l'index mitj6 de Catalunya, 59, per6 sense arribar a l'index mitj6 espanyol de difusi6 de diaris, 98, que s6n onze: Baix Ebre (Regi6 V) amb index 59; Bergued6 (Regi6 VII) amb index 64,5; Conca de Barber6 (Regi6 IV) amb index 67; Selva (Regi6 II) amb index 68; Alt Empord6 (Regi6 II) amb index 75; Vall6s Oriental (Regi6 I) amb index 82; Garraf (Regi6 III) amb index 85; Baix Camp (Regi6 IV) amb index 87; Segri6 (Regi6 VII) amb index 88; Hages (Regi6 VII) amb index 90; Vall d'Aran (Regi6 IX) amb index 92. Figuren marcades amb ratlles horitzontals les comarques que assoleixen el l'equivalent de l'index mitj6 espanyol de difusi6 de diaris, 98, per6 no arriben a l'equivalent de l'index mitj6 mundial de difusi6 de diaris, 130, que s6n sis: Urgell (Regi6 VIII) amb index 99; i Baix Pened6s (Regi6 III) amb indexs 99; Anoia (Regi6 VII) amb index 100; Priorat (Regi6 IV) amb index 104,5; Alt Pened6s (Regi6 III) amb index 105; Segarra (Regi6 VIII) amb index 108. Finalment figuren marcades amb trama les comarques que superen l'equivalent de l'index mitj6 mundial de difusi6 de diaris, 130, i que s6n sis: Alt Camp (Regi6 IV) amb index 131; Giron6s (Regi6 II) amb index 133; Pallars Sobir6 (Regi6 IX) amb index 135; Naresme (Regi6 I) amb index 136; Garrotxa (Regi6 II) amb index 151 i, finalment, Osona (Regi6 VI) amb index 169.

L'an6lisi territorial ~~per comarques~~ presenta d'una banda conjunts comarcals que reveln forsa coher6ncia entre els indexs de difusi6, i els sistemes informatius i la tradici6 periodistica i d'altres on es dona la situaci6 contr6ria. Aixi ~~fa~~ 6s notable el cas de la Regi6 II i per exten-

ció de tota la província de Girona. Si hi afegim a efectes d'anàlisi la comarca d'Osona, que amb les de Ripollès i Cerdanya, incloses a la província de Girona, formen la Regió VI, resulta un conjunt remarcable. Osona, amb 169 exemplars per cada mil habitants, té el màxim índex de difusió, Garrotxa amb 151 el segon i Gironès amb 133, el cinquè. Alt Empordà i Selva, amb 75 i 68, estan pel damunt de la mitjana catalana, mentre Cerdanya, Ripollès i Baix Empordà, amb hi queden per sota amb 51, 33 i 30. La Regió II (Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès i Selva) dona una mitjana de 91, mentre la Regió VI (Cerdanya, Osona i Ripollès) la dona de 133. Ambdues són les mitjanes regionals més altes. La província de Girona -Regió II més Ripollès i Cerdanya- assoleix també la mitjana provincial més alta amb 86,5. La relació índexs de difusió, sistemes informatius i tradició periodística ofereix un equilibri notable en aquestes comarques. Al Gironès, Garrotxa i Alt Empordà, no solament en relació a la tradició històrica sinó també amb la més immediata de la segona part de la dictadura. Girona té dos diaris en clara competència i Figueres i Olot dos periòdics setmanals en cada cas. Pel que fa a Osona, no ha estat fins a finals dels anys 70 que s'ha produït una important renovació amb el salt endavant d'"El 9 Nou" de Vic com a periòdic comarcal, els setmanaris de Vic, "anllieu i Torelló i nombroses revistes de pobles. Ni al Baix Empordà ni a la Selva (Regió II) ni a la Cerdanya ni al Ripollès (Regió VI), la renovació periodística ha assolit encara un desenvolupament suficient i ara com ara sembla més aviat comarques susceptibles de col·locar-se sota la influència de periòdics diaris i periòdics de Girona i Vic, respectivament.

Al Ripollès aquesta tendència es gairebé un fet des de que "El 9 Nou" de les comarques ha decidit el 1980 esdevenir "Publicació independent d'Osona i del Ripollès" coincidint gairebé amb la seva conversió en bisetmanal, mentre "El Ripollès", "revista de les valls del Ter i del Freser" resta amb periodicitat mensual. Així la Regió VI de la Divisió Territorial de la Generalitat de 1936 pren per primera vegada una dimensió informativa. A la Selva i el Baix Empordà s'apunta la tendència en relació als diaris de Girona, sobretot a "Punt d'Avant" que hi ha donat des d'un principi molta atenció. Amb tot, aquestes comarques tenen poblacions més importants i amb més tradició periodística que la Cerdanya i el Ripollès, com Sant Felau de Guixols,

Palamós, Palafrugell, Manes, Lloret de Mar, Santa Coloma de Farners, per la qual cosa el model d'influència, cas que es confirmés, no seria tant semblant

La Regió I, en canvi, ofereix el cas més flagrant de desequilibri entre els factors esmentats de índex de difusió, sistemes informatius i tradició periodística i presenta la paradoxa de ser alhora el conjunt de comarques que sumen major nombre de publicacions, major nombre d'exemplars -un 36,5 % del total de la difusió de la premsa comarcal- i l'índex més baix de difusió, que és a nivell de regió de 39 exemplars per 1.000 habitants, força per sota de la mitjana catalana. La Regió I, és a dir les comarques d'influència immediata de la ciutat de Barcelona, ofereix grans contrastos. Pel que fa a nombre de publicacions ~~absolutes~~ (Vid. Quadre de difusió 3), Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental ocupen els tres primers llocs, Baix Llobregat es situa no gaire lluny i Barcelonès per la meitat de la llista. Pel que fa a difusió absoluta d'exemplars, Maresme i Vallès Occidental ocupen els dos primers llocs, davant d'Osona i Gironès, Vallès Oriental el cinquè, Barcelonès el novè i Baix Llobregat el catorze, del total de trenta-vuit comarques catalanes. En canvi, en l'ordre ^(vid. Quadre de difusió 8) de difusió relativa, Maresme es manté en el tercer lloc, després d'Osona i Garrotxa, Vallès Oriental ja baixa al ^{divuitè} ~~lloc~~, Vallès Occidental al vint-i-novè i Baix Llobregat i Barcelonès als trenta-cinquè i trenta-sisè.

Ens trobem així amb tres situacions diferents. El Maresme és una comarca que ha desenvolupat al llarg de la dictadura i ha consolidat durant la transició un sistema informatiu força ~~coherent~~ coherent amb la seva tradició històrica, bé que no sigui plenament un sistema informatiu complet per la manca de diaris. Gran part de les poblacions tenen revistes properes i Noya publica un periòdic tri-setmanal i un de setmanal amb caràcter comarcal. És un dels sistemes informatius comarcals més recerats, bé que les dades de caràcter comarcal amaguen un clar desequilibri entre la situació a Noya i als pobles de la comarca. Els 6.500 exemplars que els dos periòdics noyans sumen són una xifra més aviat baixa en relació a la població de la capital comarcal, problema que ~~connecta~~ connecta amb el de les comarques veïnes, ~~per~~ ja que i que analitzarem a continuació, ja que Noya té també importants nuclis d'immigració.

El Vallès Oriental, sense ser una comarca punta com el Maresme, ofereix una situació d'equilibri. L'índex de difusió es situa força per damunt de la mitjana catalana i el sistema informatiu desenvolupat és força coherent

amb la seva tradició històrica. Granollers va tenir diaris alguns anys del primer terç del segle. La transició política ha potenciat clarament el sistema de periòdics setmanals de la dictadura fins a tenir-ne tres de línies polítiques diferents i amb voluntat de presència a la comarca, les principals poblacions de la qual ja tenen revistes pròpies.

Al Vallès Occidental, en canvi, els sistemes informatius tradicionals de Sabadell i Terrassa s'han vist superats de ple per les transformacions demogràfiques i socials viscudes els anys 50, 60 i 70. Les ciutats vallesanes han mantingut mínimament les seves tradicions respectives de diaris locals, les úniques amb Manresa, llevat de les capitals provincials, i també han tingut ben aviat premsa pròpia durant la dictadura les principals poblacions. En els diferents quadres de producció periodística que il·lustren les parts tercera i quarta d'aquest llibre, el Vallès Occidental apareix com una de les comarques, generalment la segona darrera del Maresme, amb xifres més altes tan de nombre de poblacions amb premsa pròpia, com de nombre de publicacions com de difusió absoluta d'exemplars, com ja ho va ser en el període històric.¹² En canvi en l'ordre de difusió relativa la seva posició cau en picat. El Vallès Occidental té un sistema informatiu consolidat i coherent amb el passat, té una alta producció de premsa comarcal, però tot plegat és insuficient en relació al volum demogràfic, en el sentit que aquest desequilibri, aquesta manca d'incidència social, pot ser veritablement poc important en poblacions com Caldes de Montbui i Castellar del Vallès, amb tradició de setmanaris tot i la seva relativa importància demogràfica, però va creixent en relació al padró d'habitants i assolix les màximes cotes a Sabadell i Terrassa.

En tot cas, el fet de disposar d'un sistema informatiu consolidat és una bona base de futur que fa que el problema es plantegi en termes de potenciació de la premsa actual o de creació de noves iniciatives. D'ençà de 1976 el Vallès Occidental ha registrat nombroses iniciatives i totes elles ambicioses, bé que escassament reeixides i que al capdavall no ha modificat amb prou feines el monopoli de fet de "Diario de Sabadell" i "Diario de Terrassa", fruits de les reconversions dels respectius diaris del Moviment anterior. Només a Terrassa "Al Vent" s'ha consolidat com a revista cultural mensual en català d'ampli espectre polític, mentre que a Sabadell en els intents han tingut un to polític més marcat, d'inspiració comunista ~~marcat~~ d'acord amb la majoria electoral obtinguda els anys 1977

1979 i 1980, ni el setmanari "Valles Express" (1978) i el diari comarcal "La Veu de la Ciutat" (1980) han assolit superar el període inicial de redactge, bé que això no invalida la viabilitat ~~estatista~~ de possibles ~~algues~~ iniciatives.

A les dues principals ciutats vallesanes es donant una manca d'adequació i d'incidència dels diaris en el conjunt de la població, com una manca de renovació de la premsa de la dictadura. Bé que els antics diaris del Movimiento s'han reconvertit democràticament, les forces polítiques que han esdevingut majoritàries tan a Sabadell com a Terrassa, comunistes i socialistes, no tenen ja no premsa pròpia sinó ni tan sols mínimament afi, ja que els ajuda essentat són de clara influència de la dreta. Aquest fenomen no és general -la premsa actual de Girona, Figueres, Olot i Vic, ~~per~~ exemple, ofereix de maneres diferents un ventall adequat a la nova situació- però es dona també a altres ciutats ~~que ja remarcats~~ que ja remarcats en els casos més importants. Granollers, per exemple, tot i oferir un ventall ampli, no té cap publicació dirigida mínimament als socialistes que governen l'ajuntament, ~~amb~~ és a dir que el camí ~~cap~~ cap a l'establiment d'una certa correlació entre ~~certes~~ ofertes informatives locals i opcions electorals amb prou feines està encetat i és lluny encara de reproduir l'esquema de la segona República.

Barcelonès i Baix Llobregat, les dues comarques restants de la Regió I, són les comarques de més baixa incidència social de la premsa comarcal a tot Catalunya, llevat de les que en el CPFC 1979 figuren amb producció 0, tot i que ~~són~~ ocupin respectivament els llocs nou i catorse en la taula de difusió absoluta d'exemplars (Vid. Quadre de difusió 3). El Barcelonès, lògicament, al excoloure'n Barcelona ciutat d'aquestes anàlisi, queda com una comarca decapitada a nivell ~~de~~ de sistema informatiu i és justament la influència de Barcelona que resulta més determinant de la seva manca de premsa comarcal suficient, bé que no per altra raó bàsica que la que és comuna a Baix Llobregat i Vallès Occidental, és a dir, el gran creixement demogràfic d'origen immigratori que ha trasbalsat a mig termini la coherència i ~~ha~~ la integració social de la població.

Considerat aquest factor i conegut que Barcelona no ha realitzat històricament una capitalitat informativa específica per a les poblacions de la seva comarca, Badalona ha reprès l'esquema mínim del seu sistema informatiu local tradicional, complementari i àdhuc complet en alguns moments, amb diferents periòdics dels quals només ha subsistit "Revista de Badalona", l'antic bisetmanal del Movimiento reconvertit. Cap de les altres poblacions havia ultrapassat el sistema informatiu elemental històricament i tampoc ara, tot i l'espectacular creixement demogràfic que ha col·locat successivament l'Hospitalet de Llobregat, Badalona i Santa Coloma de Gramenet com la segona, la tercera i la sisena ciutats més grans de Catalunya, s'ha avançat qualitativament en cap d'elles. És evident, en tot cas, que Badalona tenia una premsa molt més adequada a la seva realitat que en el període històric que no pas ara.

Badalona, en efecte, ha mantingut el periòdic bisetmanal esmentat, bé que la seva difusió és baixa en relació a la població, quan en altres moments havia arribat a tenir-ne dos i tres alhora, ~~entre els anys 60 i 70~~. Al marge de publicacions de barris, culturals i sectorials, les dues experiències renovadores de periòdic local han fracassat successivament, primer "La Voz de Badalona" ~~entre els primers 70~~ i després "Comarca Express" l'any 1977, reformista moderada la primera i clarament d'esquerres la segona. Badalona, amb majoria electoral d'esquerres, viu una situació semblant a la ja apuntada per Sabadell i Terrassa de manca d'una premsa acostada al poder municipal.

El cas més paradoxal tocant a Badalona, és potser el de Sant Adrià de Besòs, que durant la dictadura va registrar diverses experiències de premsa local del Movimiento i d'altres alhora, d'acord amb el model clàssic descrit i que els anys 60 i 70 va registrar a més experiències clarament renovadores ~~amb un resultat positiu~~ i que d'ençà d'aleshores ha restat sense ni un sol òrgan de premsa pròpia.

L'Hospitalet de Llobregat, la segona ciutat de Catalunya per ordre de població, ha vist fracassar ~~amb~~ per raons diverses, les escasses experiències registrades de dotar-la de un periòdic trisetmanal primer i d'un periòdic setmanal més tard. És probablement el municipi en els problemes de cohesió i de dinamització social derivats del ràpid creixement ~~de~~ d'origen immigratori assolitzen la seva màxima expressió, almenys pel que toca a la qüestió dels mitjans d'informació.

Cap de les dues experiències informatives de l'Hospitalet, una des de la dreta i l'altra sota un espectre democràtic antifranquista, ha reeixit. La primera "La Voz del Llobregat" (1971), periòdic bisetmanal s'acostava a la fórmula diari i pretenia cobrir una àrea més ampla, comprnent-hi les poblacions del delta del Llobregat, ja al Baix Llobregat. No era una operació estrictament informativa, sinó que hi havia darrere els interessos polítics dels polítics dirigents de la política municipal hospitalenca. La segona, "L'Estaca" (1978), setmanari, sorgí en els primers temps de la transició política, després de les eleccions legislatives de 1977 i abans de les segones i de les municipals de 1979. Els partits polítics antifranquistes donaren suport unitari a la creació d'un òrgan informatiu local, en una ciutat on ni tan sols els espais específics publicats en algunes èpoques per diaris de Barcelona varen arribar a assolir una difusió convencional. L'Hospitalet de Llobregat, la segona ciutat de Catalunya per ordre demogràfic, ha restat com un autèntic desert periodístic, llevat de petites revistes de barri ocasionals o altres publicacions minoritàries.

Finalment Santa Coloma de Gramenet, la tercera gran població del Barcelonès, ofereix un procés singular. Sense promesa pròpia al llarg de ben bé trenta anys, el 1969 surt una revista parroquial mensual que aviat pren un tot marcadament d'esquerra, "Grana" que al cap de deu anys esdevindrà periòdic setmanal i que es professionalitzarà progressivament tant a nivell de redacció com d'empresa, amb taller de fotocomposició propi, que el 1980 pren format de diari i que d'alguna manera aspira a esdevenir un dia el diari de Barcelona local. És sens dubte l'experiència periodística més remarcable de la comarca, no solament reeixida sinó que alhora podria jugar un paper de renovació de model i d'exemple a seguir en un context urbà i social de les característiques singulars similars a les de Santa Coloma de Gramenet. És una experiència consolidada, però encara en una fase inicial. Com s'ha vist, així ja és important. Santa Coloma de Gramenet ha habitat mínimament el seu desert periodístic, ja és almenys com Badalona i no com l'Hospitalet de Llobregat. La segona fase, la que pot servir d'exemple per Badalona, l'Hospitalet i altres poblacions de comarques veïnes, és la més difícil. Es tracta d'aconseguir, formulant-ho en un objectiu concret i en termes de comparació, que "Grana" assoleixi entre els cent trenta mil habitants de Santa Coloma de Gramenet la mateixa incidència que "El 9 Nou" ha assolit entre els cinquanta mil de Vic i els cent mil de tot Osona.

El cas del Baix Llobregat és força semblant, ja que el creixement demogràfic immigratori de la postguerra ha anul·lat la personalitat tradicional de la comarca, ~~en detriment de~~ ^{de} la funció de capitalitat atribuïda a Sant Feliu de Llobregat, ~~mantenint~~ ¹ en dependència clara de Barcelona com totes les altres poblacions. Tres figuren entre les quinze primeres ciutats de Catalunya per nombre d'habitants -Cornellà de Llobregat, la desena amb gairebé cent mil, Sant Boi de Llobregat, la catorzena amb gairebé setanta mil i El Prat de Llobregat, la quinzena, amb gairebé seixanta mil-, cap de les quals ha consolidat durant la dictadura més que ~~un~~ un sistema informatiu elemental i només ~~la~~ El Prat el manté encara en començar els anys 80. És en tot cas a les poblacions de la part alta de la comarca -Martorell, Molins de Rei, ~~Sant Sadurn de Noya~~ - en pobles petits que hi ha una premsa comarcal amb més arrelament i més incidència. Als ~~grans~~ grans, tant les tres primeres com Viladecans, Sant Feliu de Llobregat, Gavà, Sant Joan Despí, Castelldefels i Sant Vicenç dels Horts, que figuren també entre les trenta-nou poblacions catalanes que tenen més de 20.000 habitants, l'equilibri està trencat. Les experiències assajades d'ençà de la transició política han estat d'escassa envergadura, llevat del cas del "Setmanari del Baix Llobregat" (1977), i només han recibit les de caire estrictament local. Aquest darrer periòdic, que va durar poc temps, il·lustra ben clarament la problemàtica lingüística d'aquestes comarques, amb predomini absolut de població ~~castellanoparlant~~ castellanoparlant. La seva opció de publicar-se únicament en català li va reduir dràsticament el mercat potencial de lectors ~~castellanoparlants~~ i d'altra banda, el periòdic no va assolir arrelar en cap de les poblacions que pretenia cobrir conjuntament. El Baix Llobregat, tot i les seves xifres absolutes ~~de~~ de difusió, publicacions i poblacions amb premsa, que la col·loquen en el lloc catàrse entre les trenta-vuit comarques (Vid. Quadre de difusió ~~de~~ forma part de l'àrea de premsa comarcal de més baixa incidència social.

Una situació semblant a les comarques de la Regió I la trobem únicament a la comarca del Tarragonès, a la Regió III. Tot i la tradició històrica de la ciutat de Tarragona, tot i la represa del sistema informatiu complet, aquest es limita a la publicació de l'antic diari del Movimiento. Tarragona no ha tingut altra producció important de premsa pròpia ni durant la dictadura ni durant la transició política i els primers anys de democràcia i autonomia, llevat de l'experiència intercomarcal de "Nestral" de Reus, que

no hi va arribar a tenir incidència suficient. Es donen al Tarragonès els mateixos condicionants socioeconòmics i demogràfics que a l'entorn de Barcelona, bé que amb una diferència cronològica ja que el creixement industrial del polígon petroquímic data de final dels anys 60 i primers 70.

Els baixos índexs de difusió de premsa comarcal, i això es veu molt gràficament en el mapa num. , es donen bé tant en les comarques més industrials i sotmeses al boom demogràfic corresponent, bé a les comarques més rurals, amb la única excepció del Baix Empordà. Es veu clar en el mapa el buit entorn de Barcelona, ~~dentada~~ amb les tres comarques marcades en blanc i punts, la zona intermitja de comarques amb índexs mitjans o alts i la perifèria, sempre en relació a Barcelona com a centre de referència, altre cop de comarques amb índexs baixos.

Les comarques regulars, fent excepció de les regions II i VI ja comentades, podem considerar-les aproximativament en dos grups, el de la Catalunya central i oriental i el de la Catalunya meridional. Pel que fa al primer, són les de la Regió VII i la línia de continuïtat que s'estén cap a l'oest en la Regió VIII. En la primera ~~Bages i Berguedà~~ ofereix una situació d'equilibri bàsic entre producció i difusió absoluta de publicacions, tradició històrica, sistema informatiu i tradició comarcal, així com una línia de superació clara en base a la competència establerta entre la "Gazeta de Manresa" i "Regió 7" cara a assolir l'hegemonia com a diari ~~intercomarcal~~ i, fins i tot, intercomarcal, tot abarçant Berguedà i Solsonès. La primera d'aquestes dues comarques, bé que assolix un índex de difusió pel damunt de la mitjana, merès a la baixa població, no ha desenvolupat prou ni per tant consolidat un sistema informatiu propi, sinó que es troba encara en la fase primera d'iniciatives que es redueixen a les revistes mensuals, fins i tot a la ciutat de Berga, la qual cosa podria suposar en tot cas una situació de dependència intercomarcal en relació a Manresa. Solsonès, ni així. Les ~~seu~~ experiències de premsa han estat molt irregulars d'ençà de 1939 i la transició política i la democràcia no han aportat encara cap publicació consolidada, mentre s'hi apunta la mateixa tendència anterior.

En la mateixa Regió VII, Anoia té un sistema informatiu independent i prou consolidat, amb índexs moderadament alts en tots els aspectes, llevat potser del de renovació, ja que segueix basant-se en el periòdic bisetmanal "Igualada", ex-Movimiento reconvertit, mentre que el catòlic "Vida" no ha sabut fer-ho i no hi ha hagut cap experiència de plena renovació.

La Regió VIII presenta dues comarques de baix nivell tant de ~~producció~~

difusió absoluta com relativa. Noguera i Garrigues, al costat d'altres dues d'alt nivell de difusió relativa, Segarra i Urgell, de sistemes informatius consolidats i de coherència i adhoc superació de la tradició històrica. Contràriament a Vall d'Aran, Pallars Jussà, Priorat, Conca de Barberà i fins i tot Berguedà, ~~Segarra i Urgell figuren~~ la presència de Segarra i Urgell entre les dotze primeres comarques tocant a l'index de difusió no és un fet circumstancial. El setmanari de Terra i les diverses revistes i canviants d'Urgell, així com la revista quinzenal de Cervera i les diverses i canviants revistes de la Segarra, formen sengles sistemes informatius comarcals plenament consolidats ja des de la segona part de la dictadura i probablement suficients per a aquestes comarques, sense entrar ara en qüestions de continguts sinó d'estricta producció de premsa comarcal. Finalment, Segrià, la comarca de Lleida, presenta un index de difusió ~~relativa~~ més baix tant que el de aquestes comarques com de la seva pròpia posició en la taula de la difusió absoluta, augmentada pels dos diaris de la capital, que a partir de la transició política tenen la companyia de diverses revistes locals dels ~~països~~ pobles de la comarca. A Lleida ha fallat, com a Tarragona i altres ciutats, la renovació periodística, no assajada plenament fins l'any 1979 amb el setmanari "La Boira", desaparegut al cap d'uns mesos.

Les comarques de la Catalunya central-meridional, és a dir les regions III i IV, completen la que en diríem àrea de ple desenvolupament de la premsa comarcal, amb l'excepció ja comentada del Tarragonès. La Regió III amb centre a Tarragona, comprèn a més, Alt Camp amb una difusió absoluta moderada i una difusió relativa molt alta, ~~Alt Penedès i Baix Penedès~~ Alt Penedès i Baix Penedès, en una situació semblant, ~~amb un index de difusió mitjà~~ bé que amb sistemes informatius diferenciats entre si, i Garraf amb uns índexs també moderats, ~~amb un index de difusió mitjà~~ Conca de Barberà amb un index de difusió mitjà, ~~amb un index de difusió mitjà~~ bé que ~~amb un index de difusió mitjà~~ té un sistema informatiu consolidat, així com una producció ~~essencial~~ només compensada per la poca població. La regió VII presenta un conjunt ~~de~~ comarcal variat, des del Tarragonès industrialitzat i superpoblat, pobre periodísticament, fins l'Alt Penedès líder de la renovació, passant per les tradicions consolidades i capdavanteres però amb prou feines renovades a Alt Camp i Garraf -tot i que el "Setmanari de Vilanova i la Geltrú" (1977) havia marcat una bona pauta inicial-, la tradició i la renovació recent del Baix Penedès i el paper secundari de la Conca de Barberà. És d'altra banda una de les regions de la divisió territorial de

la generalitat republicana que més s'hi han modificat les relacions intercomarcals.

Tocant a la Regió IV, ~~amb un alt índex de difusió~~ l'equilibri de factors que determina l'incidència social de la premsa comarcal ja decau. ~~El~~ L'alt índex de difusió del Pterat ja he dit que és circumstancial, bé que apunta un inici de ~~producció~~ premsa comarcal amb bona incidència entre l'escassa població. Baix Camp supera notablement l'índex mitjà, guardant una certa coherència amb la pròpia tradició, bàsicament Reus, bé que no s'hagi reprès el sistema informatiu complet, perspectiva que no és del tot descartable. A Reus, que hi fracassà un intent franquista de mantenir un diari l'any 1939, que en passà ~~força~~ força sense ni tan sols un setmanari i que no hi ha recerit l'intent notable de renovació que significà "Mestral" l'any 1978, s'ha parlat més d'una vegada al llarg dels 70 de fer-hi un diari des de sector polític de dreta. Conca de Barberà, amb una producció escassa ofereix un índex de difusió superior a la mitjana gràcies a la poca població, però no presenta un sistema informatiu consolidat ni a nivell elemental. Força per sota de la mitjana resta finalment Ribera d'Ebre, amb producció recent.

Al sud, la regió V presenta una situació esbocada entre les seves tres comarques. Baix Ebre, amb un cert equilibri de factors, un sistema informatiu consolidat bé que desprovist de diaris i en la renovació que significa a Tortosa "Ebre Informes" permet que els dos setmanaris corresponguin, els dos amplis espectres d'opcions polítiques a dreta i a esquerra. Montsià, per sota de l'índex mitjà de difusió, només amb revistes mensuals i finalment Terra Alta, amb producció 0.

Finalment al nord-est, la Regió IX presenta també la dues comarques, Pallars ^{Sabina} ~~amb~~ i Vall d'Aran, que ^{registren} ~~amb~~ circumstancialment índexs elevats de difusió, tot i no tenir ni sistemes consolidats ni tradició periodística important, gràcies a l'escassa població que permet una ràpida incidència les les publicacions que hi han sortit recentment. Pallars Jussà i Alt Urgell, en canvi, presenten als trets característics de les comarques subdesenvolupades en premsa comarcal que segueixen una franja perifèrica equivalent a la ratlla hipotètica del cercle dibuixant per un compàs, amb el centre posat a Barcelona, zona també subdesenvolupada.

L'anàlisi des d'una altra perspectiva, la de les unitats provincials

ofereix una aparent contradicció si es pren únicament la referència dels índexs mitjans per províncies. En efecte, l'índex provincial mitjà més elevat ve donat per Girona amb 86,5 exemplars per cada mil habitants, seguit del de Lleida amb 72, el de Tarragona amb 67 i el de Barcelona amb 52. És que la ponderança de Girona sembla lògica, justament Lleida i Tarragona són les províncies que comprenen un nombre més elevat de comarques per sota de la mitjana catalana de l'índex de difusió. La província de Barcelona, però, tot i la sòlida tradició de les seves comarques, així com l'abundant producció, torna a sofrir els efectes del desequilibri demogràfic de la Regió I. Són els baixos índexs de Vallès Occidental, Barcelonès i Baix Llobregat els que col·loquen la província de Barcelona a la cua dels índexs de difusió.

La renovació del model territorial històric de la premsa comarcal, de la qual les dades de difusió n'ofereixen una dimensió més ajustada i precisa de la realitat de cada comarca, ens presenta un canvi qualitatiu de problemàtica. En l'estudi del model territorial històric el desenvolupament més gran de la premsa comarcal corresponia de manera gairebé proporcional i automàtica a les poblacions més importants, es podia endevinar fins i tot -ja que no dispèsem dels mateixos instruments d'anàlisi- una correspondència entre volum demogràfic i volum de la producció de premsa pròpia. Les transformacions econòmiques i demogràfiques de la industrialització i la immigració dels anys 50-70, sobretot a la Regió I i a la Regió III, han distorsionat ~~el~~ l'esquema clàssic. Ara, les comarques on la premsa comarcal té un desenvolupament més fort i una incidència social més gran són les que es situen en un punt d'equilibri entre el creixement econòmic i demogràfic i el manteniment de la cohesió social i de la personalitat comarcal. La llista és significativa: Osona, Garrotxa, Noya, Gironès, ~~Alt Empordà~~ Penedès, Bages, Segrià, Baix Camp, Garraf, Vallès Oriental, Alt Empordà...

El subdesenvolupament periodístic, abans exclusiu de les comarques rurals poc poblades, ara s'estén també i de manera més greu a les comarques urbanes, industrials i superpoblades. D'una banda comarques com Terra Alta, Solsonès, Noya, Garrigues, Ribera d'Ebre..., d'altra, comarques com Barcelonès, Baix Llobregat, Vallès Occidental, Tarragonès... El cas d'aquestes segones és més greu, ja que les causes són més complexes, les solucions menys fàcil i ràpides i la població afectada molt més gran. Descomptant Barcelona, Barcelonès, Baix Llobregat i Vallès Occidental representen gairebé la meitat de la població de la resta

de Catalunya i amb prou feines produeixen el 16 % del total d'exemplars de premsa comarcal. Hem vist, d'altra banda, com a la Vall d'Aran o al Pallars Sobirà la simple creació d'una revista pot col·locar aquestes comarques entre els índexs més alts de difusió, passar d'un any a l'altre de l'índex 0 a l'índex 100. Això val dir que en les comarques ^{rurals} el problema es redueix, en gran part, a la promoció d'iniciatives i al seu manteniment, que si no es produeixen és molt sovint per la descapitalització social d'aquestes comarques. A les comarques urbanes industrials és un problema de cohesió social, de manca d'integració col·lectiva derivada no sols de l'arribada massiva dels contingents immigrants i de les diferències lingüístiques i culturals en relació a la població autòctona, sinó també de l'estructura urbana massificada i despersonalitzada de les noves ciutats dormitori. Tot fa suposar, d'altra banda, que l'àrea de l'entorn de Barcelona forma una veritable bossa de subdesenvolupament cultural, en no ésser solament la premsa comarcal que té baixos nivells de difusió sinó també la premsa d'informació general i els llibres.

Els intents d'actuar en aquestes poblacions ~~sovint~~ dormitori de treballadors immigrants han estat relativament pocs, però tots s'han vist abocats al fracàs. Parlar del fracàs d'una publicació, ja sigui revista, periòdic o diari, té un alt nivell d'ambigüitat, una ambigüitat inevitable, però, si no entrem, com és el nostre cas, en l'anàlisi de les causes de cada cas o bé aquest ja és prou conegut. Sovint a la premsa comarcal les publicacions fracassen per les seves pròpies insuficiències empresarials o per una incorrecta formulació d'objectius. En aquestes comarques, però, la realitat objectiva del mercat lector potencial és una barrera molt més difícil de franquejar, que en altres. El cas és que a l'Hospitalet de Llobregat hi han fracassat, per uns o altres motius, un periòdic bimensual oficialista, "La Voz del Llobregat" (1974) i un setmanari independent amb el suport dels partits antifranquistes "L'Estaca" (1977), tot i que un i altre anaven escrits en castellà, contràriament al que va fer "Setmanari del Baix Llobregat" (1977) de Sant Boi de Llobregat. En les mateixes condicions van fracassar més tard a Sabadell el setmanari "Vallès Express" (1978) i el diari "La Veu de la Ciutat" (1981) ambdós d'inspiració comunista, tot i ser aquest el partit polític dominant a la ciutat i comarca. Igualment havia succeït a Badalona amb la revista quinzenal d'aquelles "Comarca Express" (1977)

D'altra banda, el fet que els diaris de Sabadell i Terrassa es mantinguin en unes cotes de difusió moderades és una dada a retenir i a valorar també en aquest context. Caldrà una actuació pública per a promoure premsa pròpia en aquestes comarques, però caldria sobretot poder realitzar un diagnòstic precís del problema a partir d'una informació adequada que ara no es disposa sobre els hàbits culturals d'aquesta població i quin mena de premsa és la que pot tenir-hi incidència.

Se'ns menystenir ni de bon tros la necessitat de realitzar una tasca d'investigació equivalent a la resta de comarques, que em sembla inajornable, ~~amb una reflexió~~ la sola anàlisi de la realitat permet deduir algunes conclusions elementals ~~perquè~~ sobre ~~la~~ ~~inici~~ el que el mercat lector espera de la premsa comarcal. Aquesta qüestió d'altra banda cal emmarcar-la en una problemàtica més ampla ~~que~~ com és el ~~del~~ procés que es va fent evident de redefinició del mercat de premsa a Catalunya.

Les dades de difusió que hem anat veient i ~~est~~ comentant situen encara aquests canvis de comportament del mercat lector en el marc més ampli ~~de~~ de la redefinició ~~de~~ dels papers tradicionals dels mitjans d'informació, sobretot per part dels diaris d'informació general que s'han vist desplaçat per la ràdio i la televisió de la seva funció hegemònica d'òrgans d'informació bàsica. D'ençà de 1976, sembla que aquest procés de desplaçament s'ha fet irreversible. En tot cas, aquesta és una qüestió cabdal de la problemàtica present de la informació a Catalunya i que fins ara no ha estat objecte d'estudis aprofundits. Situat aquí només com a punt de referència, cal dir que els canvis de comportament en el mercat de premsa, tant per part de les publicacions com per part dels compradors, abasta molts altres aspectes inque la premsa comarcal n'és un subjecte actiu i que pot jugar-hi un paper destacat a la vista dels nivells de difusió que s'estan assolint i del seu creixement previsible en els propers anys.

Amb l'objectiu d'assegir algunes pistes clares sobre les actituds dels lectors davant la premsa comarcal que d'alguna manera poguessin confirmar les meyes hipòtesis de treball, a manca d'estudis generals de mercat, sis periòdics varen publicar un questionari de nou preguntes dirigit als seus lectors, la resposta dels quals va ser molt irregular i relativament baixa. De que els resultats globals no tenen un valor estadístic apreciable, les

respostes obtingudes ofereixen l'interès de confirmar explícitament l'existència d'una demanda informativa específica, en la línia que he apuntat al llarg del llibre, així com en obres i publicacions anteriors.

A la pregunta "perquè llegiu aquest periòdic?" hi ha dues respostes majoritàries i complementàries: per la informació local (69,8 %) i per la informació comarcal (66 %). Bastant per sota, però encara en una proporció elevada, hi ha una tercera raó molt característica, perquè és de la comarca (41,5 %). En canvi, un percentatge força més petit (17,6 %), indica com a motiu "per la línia política".

Aquestes motivacions coincideixen d'altra banda amb la resposta a la pregunta "Què trobeu a faltar en els diaris de Barcelona?". Un 55,9 % assenyala que notícies locals, molt pel damunt del 28,9 % que hi troba a faltar temes culturals, el 28,3 % que notícies de Catalunya —notícies locals també— i el 23,9 % que articles. Amb tot, aquest sondeig d'actituds dels lectors revela una certa insatisfacció per la manca de suficient informació local en aquests sis periòdics comarcals. Així, a la pregunta "què trobeu a faltar en aquest periòdic?", després del 41,5 % de respostes assenyalant que temes de cultura, el 40,2 % que articles i el 32,7 % que informació general, hi ha un percentatge prou remarcable, el 27,6 %, que en el cas de "L'Olotí" arriba al 37,8 %, que demana encara més notícies locals.

El sondeig va ser realitzat els mesos de desembre de 1980 i gener de 1981 per mitjà d'un questionari publicat pel bisetmanari "Regió 7" de Manresa (Noya) i els setmanaris "L'Olotí" d'Olot (Garrotxa), "Hora Noya" de Figueras (Alt Empordà), "El Marasme" de Mataró (Maresme), "Ebre Informes" de Tortosa (Baix Ebre) i "El 9 Nou" de Vic (Osona). Els lectors que enviaren les seves respostes poden ser considerats com a representatius de la minoria més sensibilitzada política i culturalment. Una dada ben clara és que el 95 % parla català habitualment i un 72,3 % l'escriu. Per això, la despolitització de les seves respostes em sembla una dada remarcable. A part les ja ressenyades, que confirmen l'interès preferent per la informació local i comarcal com a característica d'aquestes publicacions, pel damunt de possibles identificacions polítiques molt definides, subratllem també que un 94,3% de les respostes són de lectors que llegien habitualment diaris de Barcelona i només un 33,9 % que llegien també diaris intercomarcals o locals.

Les preguntes referents a la opoionalitat del periòdic local davant altres mitjans d'informació reben respostes favorables al primer. Així un 81,8 % respon que no el deixaria de comprar en el cas que un diari de fora fes unes pàgines per la comarca, però també un 55,9 % diu que no deixaria de comprar diaris de fora en el cas que el periòdic local esdevingués diari i portés notícies de tot arreu, cosa que només diu que faria un 15,7 %. Finalment, les respostes ~~no~~ rotundes ~~no~~ són pel que fa a la compatibilitat de la premsa comarcal amb la ràdiolocal i amb una hipotètica ~~infra~~ televisió local del futur. La pregunta "si la ràdio local donés molta informació, deixarien de llegir aquest periòdic?" reb un 100 % de nos, així com un 96,8 % també de nos la pregunta "si un dia hi hagués una televisió amb molta informació local i comarcal, e fins i tot una TV local, deixarien de comprar aquest periòdic?".

D'altra banda, l'actitut de diaris i periòdics comarcals és clara tant a l'especificitat del seu paper en el mercat de premsa. En un sondag ja esmentat en el capítol IV.2. hi figurava també la pregunta "Creieu que el vostre periòdic pot competir amb la premsa diària de Barcelona". Llevat d'un "si" sense comentaris de "Diario de Lèrida", totes les altres respostes apunten a la diferència bàsica d'oferta informativa: "Només en la informació comarcal i local" ("Punt Diari"); "No. Segons en quins casos" ("Diario de Sabadell"); "Segons en quins casos. Una inversió més elevada possibilitaria la sortida diària del periòdic i per tant poder donar cabuda a més informació general" ("Regió 7"); "Si ho pretenem; la nostra informació és purament local" (" Igualada"); "No ho pretenem" ("L'Empordà"); "Si. Segons en quins casos" ("La Comarca d'Olot"); "Si. És un planteig molt diferent" ("L'Olot"); "Segons en quins casos d'informació local i comarcal" ("lethem"); "No. Només hi ha informació local i comarcal. Es complementen" ("Ebre Informes"); "Segons en quins casos. Informació local" ("Grans"); "Es un nivell diferent i setmanari" ("Plaça Gran").

Entre els equips empresarials i ~~mitjans~~ periodístics de la premsa comarcal existeix el convenciment d'estar responent a una demanda informativa difícilment assumible per part de la premsa diària de Barcelona i que, en tot cas, aquesta mai podria servir totalment. Aquest darrer aspecte fa referència al signe d'identitat local i comarcal que constitueix, factor de prestigi cultural i col·lectiu a més de servei informatiu. A hores d'ara, aquest és un factor que no s'ha de sustenir. L'acte d'afirmació comarcal que sense ~~mitjans~~

dubte hi ha darrera de la pervivència, de la renovació i de la creació de qualsevol publicació respón a l'arrelament profund del fenomen al llarg d'un segle i mig d'història. Aquest és un factor que en el moment present pot fer pensar fins i tot en la capacitat de resistència de la premsa comarcal davant una hipotètica reconversió cap al model europeu de "premsa regional" entre els diaris de Barcelona.

Una pregunta sense resposta, ara, és si la premsa comarcal hauria reeixit com ho ha fet en el cas que els diaris barcelonins haguessin optat pel model regional vigent a Europa després de la segona guerra mundial ().

El fet és que no ha existit aquesta opció -algun diari l'ha assajada molt circumstancialment i amb molt poc aprofundiment- i que la crisi de difusió i empresarial esdevinguda entre la premsa d'informació general aquests darrers anys s'explica també per la manca de models de diaris definits, diferenciats i adaptats a les necessitats informatives de Catalunya. És probable que uns "diaris regionals" a l'europea no haguessin impedit un cert ressorgiment de la premsa comarcal, però és probable també que l'haguessin reduïda a un ventall temàtic més localitzat i especialitzat, n'hauria resultat una premsa comarcal potser poc informativa. Sense pretendre ni de bon tros que l'opció de "diari regional" ja sigui inviable a nivell d'empreses i a nivell de mercat, sí que és segur però que la premsa comarcal està avançant i consolidant-se aquests darrers anys en el camp que li seria propi, amb el procés ja ressenyat en altres capítols anteriors de professionalització i ampliació del mercat comarcal per part de diaris, periòdics i revistes.

Les tendències que s'estan manifestant en la renovació del model territorial històric prenen un gran interès en aquest context de transformacions a tots nivells. Hi ha una qüestió bàsica sobre la qual cal actuar amb una màxima prudència a efectes d'anàlisi, justament per la complexitat de les relacions que s'estableixen i la manca d'instruments metodològics i de dades comprovades per a tractar-les. En referència a l'àmbit estrictament local, comarcal, intercomarcal i "provincial" de la difusió de les publicacions, sobretot de diaris i periòdics, tot i que també hi ha casos de revistes que superen l'àmbit local. És en relació a aquestes dificultats que he optat en general per emprar les divisions convencionals de comarques, regions i províncies, en comptes de intentar fer-ho amb les difusions reals de les publicacions.

En l'anàlisi del període històric hem acceptat com a vàlida la consideració del municipi i la comarca com a àmbits de difusió de les revistes periòdics i diaris. Durant la dictadura franquista la creació ex-novo del poder dels diaris provincials introdueix un element important de distorsió, que d'altra banda és una novetat en la tradició de la premsa comarcal. Recentment, al final de la dictadura i comencaments de la democràcia sorgeix un nou concepte, el de la intercomarcalitat, que no sempre coincideix amb el conjunt de comarques d'una província.

Un apunt aproximat de l'actual estructura territorial de la premsa comarcal podria ser el següent. Les revistes en la seva immensa majoria corresponen a pobles petits i poblacions mitjanes, que aspiren o han assolit ja un sistema informatiu elemental. Hi hauria excepcions com "Al Vrat" de Terrassa, revista mensual cultural de Terrassa, exemple propi d'un sistema informatiu complet clàssic en hi ha diaris com a base. Una excepció semblant, entre altres possibles, seria "Tragèdia" de Girona, bé que en aquest cas l'excepció assolix també l'aspecte de la seva difusió intercomarcal. En un segon nivell, als periòdics ~~menjers~~ es publiquen en poblacions mitjanes i, sobretot, en caps de comarca i en aquests casos, els més corrents, tenen una difusió comarcal més o menys àmplia. En un tercer nivell els diaris locals de Sabadell, Terrassa i Manresa i els provincials o intercomarcals de Girona, Lleida i Tarragona. Les tendències de renovació del model territorial es manifesten tant entre els diaris com entre el grup dels periòdics més importants i més dinàmics.

Aquesta renovació de model territorial s'orienta bàsicament a revitalitzar la tradició comarcal de diaris i a cercar noves fórmules de difusió comarcal i intercomarcal. Registrem en aquest sentit, primer, el fracàs de la difusió ~~provincial~~ intercomarcal-provincial assajada pels diaris del Movimiento durant la dictadura. Sembla okar ~~que~~ que aquests diaris, així com el diari catòlic de Lleida, són de fet diaris locals de les respectives capitals provincials amb una ~~relativa~~ difusió relativa i irregular a les comarques immediates. Els diaris provincials, per tant, no han sentat plaça en la tradició de premsa comarcal. L'aparició de "Punt Diari" de Girona es presenta com una reconversió democràtica del mateix àmbit de difusió, però no en funció de la província sinó de les comarques que inclou. De totes maneres, per les causes que sigui, ~~l'efecte~~ les conseqüències immediates són les mateixes: diari de Girona que avança de manera relativa i irregular ~~amb~~ les

comarques veïnes.

Alguns periòdics, paral·lelament, assagen altres fórmules. El primer assaig d'intercomarcalitat es dona amb "Neutral", "setmanari d'informació de les comarques meridionals de Catalunya", editat a Reus, coordinant grups promotores i redaccions d'altres comarques. El periòdic no supera els primers mesos, probablement perquè la fórmula "Tina" o "Cambio 16" intercomarcal no responia a les ~~imperioses~~ expectatives informatives del mercat ~~intercomarcal~~ de comarques com Tarragonès, Baix Camp i Alt Camp, sobretot, cadascuna de les quals exigiria ^{be} una oferta informativa específica, bé un periòdic conjunt molt més ambiciós tant pel que fa a periodicitat com a continguts.

El segon assaig d'intercomarcalitat és el de "Regió 7" de Manresa, amb un ^{model} ~~programes~~ diferent, a partir de la periodicitat bisetmanal avançar amb passes segures cap a la fórmula diari, encetada però des del començament. "Regió 7" s'adreça a tres de les quatre comarques de la Regió VII, Bages, Berguedà i Solsonès, o d'ençà del 30 de desembre de 1978 de la seva aparició ha anat avançant-hi, competint directament amb el diari "Gazeta de Manresa" i creant un mercat intercomarcal nou i propi.

El tercer assaig és el de "El 9 Nou" i té una doble dimensió. Aquest periòdic ~~comença~~ de Vic sorgeix ja no com un periòdic local sinó decididament comarcal i en la seva primera època de setmanal crea un mercat propi de 12.000 12.000 exemplars per número, truncant tots els esquemes vigents fins al moment i també molts dels tablis existents sobre les limitacions objectives per a la premsa en català. Coincidint gairebé amb el seu pas a periòdic bisetmanal, "El 9 Nou" amplia el seu àmbit de difusió a la comarca veïna del Ripollès. La seva intercomarcalitat afecta doncs dues de les tres comarques de la Regió VI, que té capital a Vic.

Amb diferents modalitats, amb tendències autònomes però coincidents a dibuixar un nou mapa ~~periodístic~~ del mercat periodístic es tendeix a fer ~~una~~ des de diaris i periòdics comarcals el que en altres llocs han fet els "diaris regionals" des de la gran capital. La tendència és aquesta, cap a periòdics-diaris comarcals i intercomarcals i cap a periòdics-diaris estríctament locals en la zona immediata a Barcelona, com es podria despendre del que passa al Vallès Occidental amb el símptoma de "La Veu de la Ciutat" amb el procés de "Úrama" a Santa Coloma de Gramenet, al Barcelonès

Es aviat per anar més enllà en l'anàlisi. En tot cas, hauríem aquí una hipòtesi de les opcions informatives que podria tenir una ciutadania de comarques segons com evolucionessin les tendències fins ara apuntades. Un ciutadà poc preocupat per la informació en pot tenir prou amb veure les notícies de la televisió i escoltar determinats noticiaris de la ràdio. És fàcil, però que si al seu poble hi ha una revista local o a la seva ciutat un periòdic o un diari el compri ocasional o regularment per saber les coses de casa. Deixant de banda la premsa ~~especialitzada~~ temàtica -esports, televisió, successos, religiosa, premsa del cor...- les opcions s'escalonen d'acord amb l'interès del lector d'ampliar i aprofundir la seva informació. El lector de revista local pot optar també al periòdic comarcal i al diari intercomarcal i, finalment, al diari d'informació general. És tan sols una hipòtesi avalada per un cert anàlisi de la realitat i que troba un cert suport en ~~l'anàlisi~~ la difusió comparada de la premsa comarcal i dels diaris de Barcelona (Ved. Capítol IV.3.3.).

5. La normalització del català

La normalització de l'ús de llengua catalana a la premsa normal havia assolit un nivell francament satisfactori en arribar al final del període, es-taduat en aquestes ~~guàrdia parcial i tercera~~ tercera i quarta part del llibre, els anys compresos entre 1939 i 1979. És que com he dit en el capítol de la "La recuperació de l'ús del català" (III,4), no hi ha fins 1979 cap estudi general dels usos lingüístics i els pocs treballs existents són massa gene-rals i poc sistemàtic, disposem d'unes dades de maig de 1981 que en la meua opinió poden ser considerades vàlides, a falta d'altres, com a expressió del salt quantitatiu i qualitatiu fet en el període 1976-1979 quant a la presen-cia del català a diaris, periòdics i revistes. De fet, el lector comprovarà en l'apèndix de censos, que el Cens Provisional de la Premsa Comarcal ^{de 1979} elabo-rat per mi mateix inclou indicacions referents a l'ús de la llengua en cada una de les publicacions que hi figuren, així com també, en menor grau i en sen-tit evolutiu, n'hi figuren al Cens Provisional de la Premsa Comarcal 1939-1979 també el laborat per mi tant en un cas com l'altra es tracta de dades pura-ment indicatives i no comprovades.

Les dades que disposem i que corresponen a maig de 1981 pertanyen al Cens del Congrés de la Premsa Comarcal de 1981 (8) degut a Josep Maria Huer-tas Claveria. Aquest cens consta de la resposta de 186 publicacions a un questionari de setze preguntes, de les quals la número 12 i la número 13 fan referència als percentatges respectius d'utilització del català i del caste-llà en cada una d'elles. Es tracta, per tant, de dades facilitades per les ma-teixes publicacions, no pas d'una anàlisi exterior. És una constatació impor-tant a efectes de metodologia, ja que en principi cal creure que es tracta de ~~mida exacta i real~~ les proporcions mitjanes que a efectes de treball es marquen teòricament les publicacions. Tampoc cal despartar que en alguns casos la proporció a favor del català hagi estat forçada per alguna publicació.

L'elaboració que he fet d'aquestes dades lingüístiques i que queda ex-pressada en el quadre que ve a continuació, ha estat marcada pels següents criteris. Establiment que quatre tipus d'usos lingüístics: a) Publicacions ca-talanes: aquelles que tenen un ús del català ~~menys~~ equivalent al 80 % o més dels textos. S'expressen en el quadre amb l'epígraf "Cat". b) Publicacions catala-nes bilingües: aquelles que tenen un ús del català equivalent al 50 % dels textos o més, fins arribar al 80%. S'expressen sota l'epígraf "Cat-Cast".

c) Publicacions castellanes bilingües; aquelles que tenen un ús del castellà superior al 50 % dels textos i que en publiquen de catalans en diferents percentatges. d) Publicacions castellanes; aquelles que es publiquen únicament en castellà. S'expressen sota l'epígraf "Cast". A efectes de valoració estadística aquestes dades han estat agrupades per models de publicacions (diaris, periòdics i revistes) i per circumscripcions locals (comarca, regió, província i total). A fi i efecte de donar una visió el més avostada possible a la realitat, dins les limitacions inherents a les ~~expressions estadístiques~~ informacions de tipus estadístic, he fet una doble elaboració que es presenta conjuntament, segons el nombre de publicacions i segons la difusió de les publicacions.

Encara dues observacions referides al Cens utilitzat com a base de l'estudi, que es publica sencera a l'apèndix documental. Aquest Cens del Congrés de la Premsa Comarcal inclou 186 publicacions de tot Catalunya, xifra inferior a les que figuren en el Cens Provisional de la Premsa Comarcal de 1979, bé que probablement en el moment de la seva realització la xifra de publicacions existents era superior a aquesta última. Això s'explica, en primer lloc, per les dificultats de tot cens de la premsa comarcal que difícilment pot ser complet. De totes maneres aquest Cens té dos buits que són els que contribueixen a limitar-ne el total, un per ~~ex~~ exclusió, seguint els criteris de convocatòria del Congrés de Ganyamars, dels ~~mitj~~ diaris comarcals, i l'altra per manca d'informació suficient de les comarques de ponent, sobretot de la del Segrià.

A l'hora de realitzar l'estudi lingüístic he respectat totalment les dades del Cens, incloses algunes de difusió sobre les quals tinc algunes reserves (apèndix num. 3), però he considerat convenient afegir-hi els diaris comarcals que no hi hagen estat inclosos, ja que la seva marginació donaria una impressió errònia de la relació d'usos lingüístics.

IDIOMES UTILITZATS A LA PREMSA COMARCAL Maig 1981

Dades per publicacions i exemplars, segons comarques, regions i provincies

<u>Comarca</u>	<u>Cat</u>	<u>Cat-Cast</u>	<u>Cast-Cat</u>	<u>Cast</u>	<u>Total</u>
<u>Baix Llobregat</u>					
Diaris	-	-	-	-	-
Periòdics	1 1.000	-	-	-	1 1.000
Revistes	7 4.650	3 2.550	-	-	10 7.200
Total	8 5.650	3 2.550	-	-	11 8.200
<u>Barcelona</u>					
Diaris	-	-	-	-	-
Periòdics	-	1 4.750	1 4.000	-	2 8.750
Revistes	1 1.000	1 -	1 1.000	-	2 2.000
Total	1 1.000	2 4.750	2 5.000	-	4 10.750
<u>Marçnia</u>					
Diaris	-	-	-	-	-
Periòdics	1 3.000	2 9.000	-	-	3 12.000
Revistes	13 10.250	2 1.850	-	-	15 12.100
Total	14 13.250	4 10.850	-	-	18 24.100
<u>Vallès Occ.</u>					
Diaris	-	-	2 23.000	-	2 23.000
Periòdics	3 3.350	-	-	-	3 3.350
Revistes	5 4.850	1 600	1 600	-	-
Revistes	5 4.850	-	-	1 1.000	6 5.850
Total	8 8.200	-	2 23.000	1 1.000	11 32.200
<u>Vallès Oriental</u>					
Diaris	-	-	-	-	-
Periòdics	1 1.500	-	2 10.000	-	3 11.500
Revistes	5 3.025	1 600	1 600	-	7 4.225
Total	6 4.525	1 600	3 10.600	-	10 15.725
TOTAL REGIO I					
Diaris	-	-	2 23.000	-	2 23.000
Periòdics	6 8.850	3 13.750	1 14.000	-	12 36.600
Revistes	31 23.775	6 5.000	2 1.600	1 1.000	40 31.375
Total	37 32.625	9 18.750	7 38.600	1 1.000	54 90.975